

NCE

Nota de Conjuntura Econòmica

Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana
i el seu entorn
Informe trimestral

Número 111
Juliol de 2020

Nota de Conjuntura Econòmica

Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana i el seu entorn

Número 111. Juliol de 2020

ISSN: 2013-3480

© **Generalitat de Catalunya. Departament de Vicepresidència, i d'Economia i Hisenda**

Aquesta obra està subjecta a una llicència *Creative Commons* del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

Resum de la llicència:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>

Llicència completa:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Edició

Direcció General d'Anàlisi Econòmica

Carrer del Foc, 57

08038 Barcelona

<http://economia.gencat.cat>

Redacció

Direcció General d'Anàlisi Econòmica,

amb la col·laboració de la Direcció General de Pressupostos i la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor

Data de tancament: 31 de juliol de 2020

Disseny gràfic

Enric Jardí

Índex de continguts

Els trets més destacats	4
1. L'entorn de l'economia catalana	8
2. El producte interior brut	20
3. El comerç exterior	33
4. El mercat de treball	41
5. Costos laborals i salaris	53
Requadre 1. L'estructura salarial de l'economia catalana el 2018	59
6. L'evolució dels preus	70
7. Àmbits monetari, financer i borsari	80
8. El sector públic	92
9. Recull d'indicadors	100
Requadre 2. L'empresa catalana el 2019: resultats, balanç i activitat comercial	103
Requadre 3. L'Enquesta de condicions de vida	106

Els trets més destacats

- La crisi econòmica derivada de la COVID-19 s'ha intensificat durant el segon trimestre de l'any. Les previsions del PIB per al 2020 s'han revisat a la baixa de forma generalitzada malgrat que les polítiques monetàries i fiscals han estat expansives a nivell global.
- L'FMI preveu per al 2020 una caiguda de l'economia mundial del 4,9 %. L'evolució del PIB serà del -8,0 % a les economies avançades i del -3,0 % a les emergents i en desenvolupament. En contrast, per al 2021 l'FMI estima un creixement de l'economia mundial del 5,4 % (+4,8 % en les economies avançades i +5,9 % en les emergents i en desenvolupament).
- La zona euro està sent una de les regions més castigades per l'impacte econòmic derivat de la COVID-19. En conjunt la caiguda prevista per la Comissió Europea serà del 8,7 % el 2020, amb especial afectació a tres de les grans economies europees: -11,2 % a Itàlia, -10,9 % a Espanya i - 10,6 % a França. Alemanya reduirà el seu PIB un 6,3 % el 2020.
- L'avanç trimestral del PIB, que elabora l'Idescat, mostra que el segon trimestre del 2020 l'economia catalana s'ha reduït en volum un 15,6 % intertrimestral, una forta caiguda que s'explica per les mesures de contenció de la pandèmia que van paraitzar bona part de l'activitat productiva durant l'abril i part del maig. En termes interanuals, la variació del PIB de Catalunya ha estat d'un -20,1 %.
- Tot i la severa contracció en el PIB, l'economia hauria tocat fons el mes d'abril, quan les mesures van ser més estrictes. Amb la desescalada, els indicadors d'activitat dels mesos posteriors ja mostren una millora, tot i que moderada i desigual per sectors.
- Per grans sectors d'activitat, s'observa una caiguda generalitzada durant el segon trimestre. El VAB del sector agrari és el que mostra una caiguda més suau (-2,3 % interanual), mentre que la indústria i la construcció han registrat una reducció intensa (- 22,1 % i - 23,4 % interanual, respectivament). El VAB dels serveis experimenta una contracció d'un 18,9 % interanual. Els indicadors del sector apunten a una caiguda molt significativa en les branques més afectades per les restriccions de mobilitat i distanciament social, en particular els serveis d'allotjament, el transport, les activitats

artístiques, la restauració, els serveis d'oci, i alguns serveis professionals que s'han ressentit de la menor demanda procedent del conjunt del sector productiu.

- Dins dels serveis, el sector del turisme, després d'una dècada de creixement ininterromput, s'enfronta a una situació especialment complicada per les restriccions a la mobilitat internacional de les persones, que han enfonsat els fluxos de turisme estranger. Els indicadors disponibles mostren caigudes de l'afluència de turistes estrangers i de la seva despesa, mentre que el turisme intern mostra una evolució menys negativa.
- Alguns indicadors de demanda dels mesos més recents, com l'índex de comerç al detall o les matriculacions de turisme, comencen a recuperar-se lentament. Les dades de PIB de la demanda, corresponents al primer trimestre, mostren com les primeres setmanes de confinament ja van comportar una forta davallada en la inversió (-5,8 % interanual) i sobretot en el consum de les llars (-7,5 % interanual).
- Les exportacions de béns retrocedeixen un 18,2 % interanual entre gener i maig del 2020, mentre que les importacions ho fan en un 22,2 %. Malgrat la forta contracció prevista del comerç exterior el 2020, s'espera una recuperació destacada el 2021.
- La crisi sanitària condueix a un caiguda de l'ocupació durant el segon trimestre a Catalunya (-5,9% interanual segons l'EPA i - 4,6 % segons l'afiliació). Les hores treballades van experimentar una reducció històrica, de més d'un 25 % interanual, la qual cosa reflecteix l'aturada de part de l'activitat productiva.
- L'EPA i l'afiliació computen com a ocupats els treballadors afectats per un ERTO, figura que ha estat utilitzada intensament els últims mesos (va arribar a afectar a més d'un 25 % dels afiliats) i que ha ajudat decisivament a mantenir molts llocs de treball. S'estima que a finals de juny més d'un 60 % dels treballadors coberts per un ERTO ja hauria abandonat aquesta situació, tot i que hi ha diferències significants per sectors.
- En termes absoluts, s'han perdut 192.834 afiliacions en comparació amb un any enrere, segons dades de juny. El comportament més negatiu es va produir al març i l'abril, mentre que els indicadors laborals posteriors comencen a mostrar signes menys negatius. De tota manera, el flux de creació de nova ocupació i les contractacions es mantenen febles, per la crisi al sector turístic i per la incertesa econòmica.

- Per sectors d'activitat, la destrucció d'ocupació ha estat generalitzada, però especialment intensa en activitats relacionades amb el turisme, hostaleria i l'oci. Per tipus de contracte, l'ajust de l'ocupació colpeja més als treballadors temporals (-19,5 % interanual) que a l'ocupació indefinida (- 3,1 % interanual).
- La població activa experimenta un descens històric (-4,2 % interanual) i es dispara la població inactiva (8,7 %). Això s'explica perquè, amb el confinament, una part de les persones que han perdut la seva ocupació no han pogut realitzar una cerca activa de feina, de manera que no són considerades com a persones en atur per les estadístiques laborals internacionals.
- La taxa d'atur a Catalunya puja fins a un 12,8 % (el 2019 va ser d'un 11 %). L'augment podria haver estat més intens, si no fos perquè una part dels que han perdut la feina han passat a situació d'inactivitat. Per grups d'edat, es produeix un augment molt notable en la taxa d'atur de les persones de 16 a 24 anys (passa d'un 28,3 % el primer trimestre a un 35,6% el segon). La taxa d'atur espanyola puja fins a un 15,3 % (el 2019 va ser d'un 14,1 %). L'ocupació a Espanya ha retrocedit un 6,0% interanual i també es dispara la població inactiva.
- Els costos laborals per treballador i mes van caure un 2,3 % interanual el primer trimestre del 2020. La causa principal de la davallada va ser l'ús dels expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO) a partir de l'inici de l'estat d'alarma, que van reduir tant els costos laborals com les hores efectives de treball. L'evolució dels costos laborals i les hores efectives de treball reflecteix diferències notables per sectors productius, amb una caiguda forta en les activitats del sector de serveis més exposades a la interacció física.
- Segons les dades recents de l'Enquesta quadriennal d'estructura salarial, el salari brut anual va créixer un 1,5 % el 2018 i es va situar en els 25.553 euros. La diferència mitjana en el salari anual entre homes i dones va ser del 22,2 %. La bretxa de gènere en el salari per hora va ser del 14,3 % el 2017, i presenta una reducció remarcable des del 2010, si bé la diferència es manté elevada.
- Els preus del segon trimestre de 2020 han experimentat una baixada interanual important, degut en gran part al context de pandèmia i al comportament dels preus del petroli. El juny el descens de preus va ser del -0,6 % interanual. A Espanya, la variació de l'IPC va ser del -0,3 %. La inflació subjacent segueix

molt moderada i se situa en el 0,8 % a Catalunya (1,0 % a Espanya).

- El Banc Central Europeu ha anat relaxant progressivament les condicions i els tipus d'interès per millorar la liquiditat a molt llarg termini (TLTROs) i ha creat noves operacions específiques per la pandèmia a llarg termini (PELTROs). També ha augmentat el volum del programa de compres d'emergència per la pandèmia (PEPP) fins els 1.350.000 milions.
- L'Euribor a un any recupera el juliol els nivells prepandèmia, després de la pujada sobtada les primeres setmanes de la crisi sanitària i una certa estabilització durant el maig.
- A final del segon trimestre, les borses europees encara es mantenen amb caigudes generalitzades, tot i les recuperacions sostingudes de l'abril i maig.
- L'emergència sanitària, i els seus efectes en l'economia i la societat, estan tenint un impacte excepcional en les finances de la Generalitat que es posarà de manifest al llarg de l'exercici.
- El primer semestre del 2020, els ingressos no financers de la Generalitat han estat un 10,9 % més elevats que el mateix període de l'exercici passat. L'augment es deu al lliurament anticipat de les bestretes del model de finançament que l'Estat ha fet a les comunitats autònomes per a fer front a la pandèmia. Les despeses no financeres han pujat un 5,7 % per l'augment de les remuneracions de personal, l'augment de plantilla de sanitaris de l'ICS i la major despesa corrent en béns i serveis (deguda a l'augment dels concerts sanitaris i els subministraments per a l'emergència sanitària).
- La rendibilitat de l'empresa catalana es va moderar el 2019, però va seguir en nivells superiors a la del període 2008-2016. El resultat ordinari va augmentar però l'extraordinari va ser negatiu. Els fons propis havien crescut el 2018 però l'endeutament va guanyar pes el 2019. El 2018 i el 2019 les vendes es van incrementar tant al mercat català i espanyol com a la resta del món.
- L'Enquesta de condicions de vida del 2019, que té en compte els ingressos del 2018, revela una millora en els ingressos de les llars de l'1,7 %. La taxa de risc de pobresa també millora, i passa del 21,3 % al 19,5 %. Pel que fa a la taxa AROPE, que té també en compte altres aspectes a banda de la pobresa monetària, es redueix del 24,7 % al 23,6 %.

1.

L'entorn de l'economia catalana

L'impacte de la crisi sanitària en l'activitat econòmica mundial està sent més acusat del que s'estimava inicialment i les previsions de creixement es revisen a la baixa a nivell global

Una bona part de les economies avançades més afectades per la primera onada de la pandèmia ha millorat les xifres de contagis per coronavirus i les mesures de contenció s'han relaxat. Però en alguns països la crisi sanitària s'ha allargat més del previst i en altres la recuperació està sent més gradual. L'FMI ha rebaixat les previsions econòmiques mundials en gairebé dos punts percentuals en comparació amb els pronòstics d'abril, fins al -4,9 %. La correcció a la baixa ha estat molt similar en les economies avançades (-8,0 % per al 2020) i en les emergents (-3,0 %).

Previsions de creixement econòmic
(% de variació interanual del PIB)

	2019	Projeccions		Diferència amb les projeccions d'abril	
		2020	2021	2020	2021
Economia mundial	2,9	-4,9	5,4	-1,9	-0,4
Economies avançades	1,7	-8,0	4,8	-1,9	0,3
Estats Units	2,3	-8,0	4,5	-2,1	-0,2
Japó	0,7	-5,8	2,4	-0,6	-0,6
Regne Unit	1,4	-10,2	6,3	-3,7	2,3
Zona euro	1,3	-10,2	6,0	-2,7	1,3
Alemanya	0,6	-7,8	5,4	-0,8	0,2
França	1,5	-12,5	7,3	-5,3	2,8
Itàlia	0,3	-12,8	6,3	-3,7	1,5
Espanya	2,0	-12,8	6,3	-4,8	2,0
Economies emergents i en desenvolupament	3,7	-3,0	5,9	-2,0	-0,7
Xina	6,1	1,0	8,2	-0,2	-1,0
Índia	4,2	-4,5	6,0	-6,4	-1,4
Europa emergent	2,1	-5,8	4,3	-0,6	0,1
Rússia	1,3	-6,6	4,1	-1,1	0,6
Amèrica llatina i Carib	0,1	-9,4	3,7	-4,2	0,3
Orient Mitjà i Àsia Central	1,0	-4,7	3,3	-1,9	-0,7
Àfrica subsahariana	3,1	-3,2	3,4	-1,6	-0,7
Comerç mundial	0,9	-11,9	8,0	-0,9	-0,4

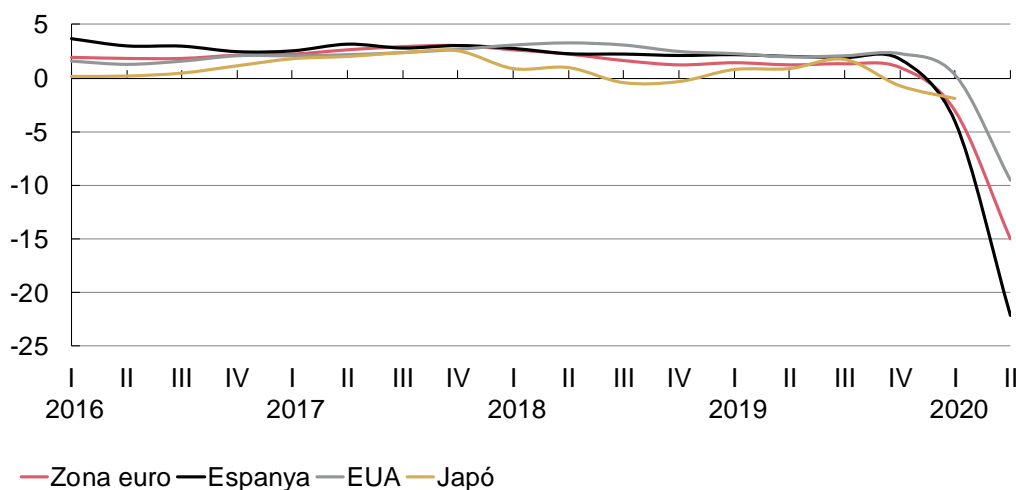
Font: World Economic Outlook, FMI (juny de 2020).

Els efectes d'aquesta crisi han estat profunds: les mesures de distanciament físic s'han hagut de mantenir; la capacitat de l'oferta s'ha vist més afectada del previst durant el confinament; la productivitat s'ha vist penalitzada per les exigències de seguretat i higiene; i la durada i duresa de la crisi han afegit incerteses a la recuperació. Tot plegat ha allunyat l'esperança d'una reactivació ràpida. Davant aquesta situació, les polítiques fiscals i monetàries han estat expansives a totes les economies, fet que ha compensat parcialment la caiguda d'activitat privada.

L'afectació ha estat general per sectors (exceptuant alguns sectors essencials) i especialment en les activitats més castigades per les mesures de distanciament físic (turisme, transport i oci). En termes generals, la indústria ha tingut una caiguda més moderada, tot i que amb comportaments heterogenis entre activitats industrials. Els productes electrònics i la indústria de l'automòbil, amb una elevada complexitat de les seves cadenes de valor, han patit un descens més notable del comerç exterior.

En un inici, economies avançades com la zona euro s'han vist més afectades, per l'especialització productiva en determinats serveis, perquè inicialment la crisi sanitària va ser més acusada i perquè van adoptar mesures de contenció més severes. Però actualment la crisi sanitària està empitjorant en diverses economies emergents i als EUA. L'evolució epidemiològica condicionarà el comportament de les economies arreu del món.

Creixement interanual del PIB (%)

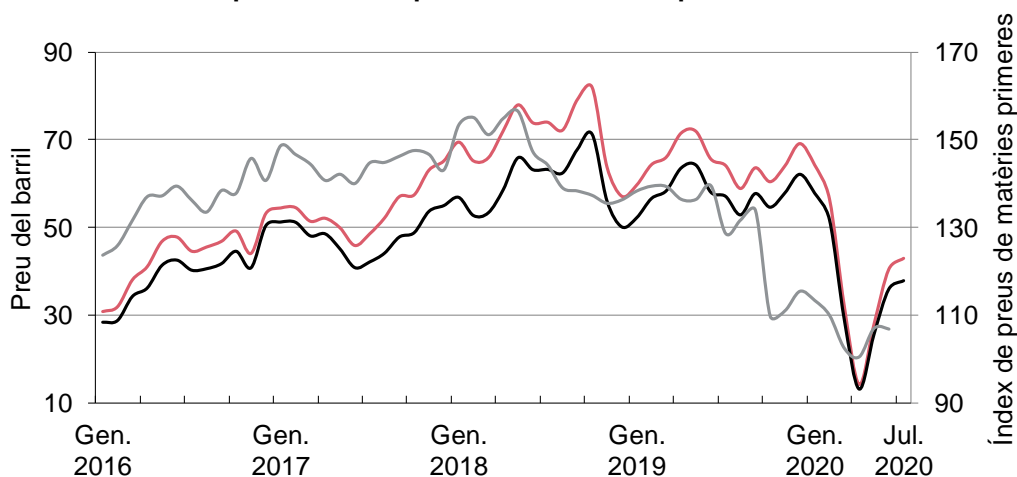
Font: Eurostat, INE, Bureau of Economic Analysis i Cabinet Office.

En el context de reducció progressiva de l'activitat el preu del petroli havia anat descendint al llarg del primer trimestre. El mes d'abril s'ha assolit el preu mínim, de 15 dòlars el barril segons les dades del Ministeri d'Assumptes econòmics i Transformació digital. Aquest nivell

implica una reducció interanual del 78,1 %. Des d'aquest mínim, el preu del petroli ha augmentat progressivament fins a situar-se al voltant dels 40 dòlars per barril, nivell que segueix sent prop d'un 40 % inferior a un any enrere. La recuperació dels preus es deriva principalment de l'acord entre els països de l'OPEP i Rússia de reduir la producció novament a partir del maig i perquè l'increment dels estocs durant l'abril ha estat menor del previst inicialment.

Quant a les matèries primeres no energètiques, a finals del 2019 es va produir una caiguda dels preus en un context de reducció de la demanda per la moderació de l'activitat econòmica. Durant el primer semestre d'enguany, la tendència a la baixa s'ha mantingut. Tot i això, l'evolució indicada no és homogènia per a totes les matèries primeres, ja que algunes s'han encarit darrerament.

Preu del barril de petroli Brent i preu de les matèries primeres

— Preu del petroli en dòlars americans (\$) (eix esquerre)

— Preu del petroli en euros (€) (eix esquerre)

— Índex de preus de matèries primeres no energètiques (\$) (base 2000=100) (eix dret)

*La darrera dada correspon al preu mitjà de l'1 al 21 de juliol de 2020.

Font: Banc d'Espanya i Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital.

L'aturada parcial de l'activitat econòmica deriva en una reducció del comerç mundial que no s'observava des de la crisi financera

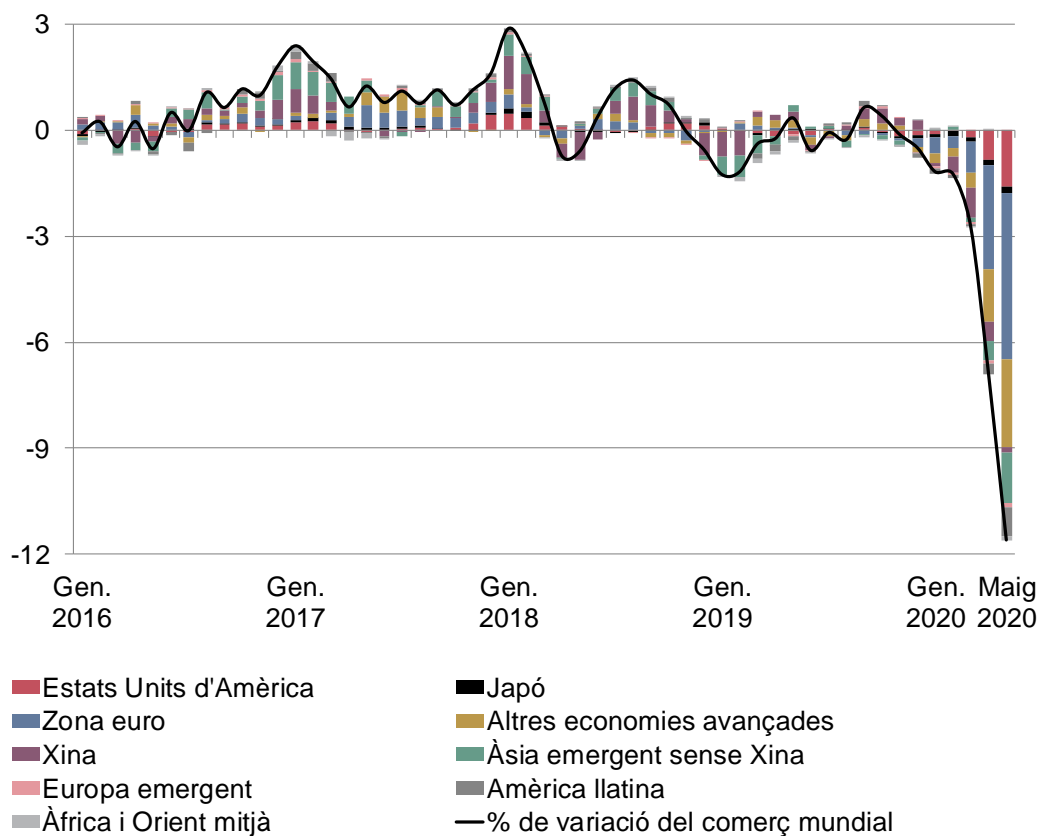
Després que el 2019 es reduís lleugerament el comerç de béns i es moderés el de serveis, el 2020 havia començat amb una reducció generalitzada del comerç mundial. La caiguda havia estat especialment destacable en les exportacions de la Xina i de la zona euro, i en les importacions de la majoria d'economies avançades. Les dades disponibles del segon trimestre mostren que, amb la generalització de les mesures de contenció per la COVID-19, el comerç mundial ha

caigut més que l'any 2009, quan s'havia contret més d'un 10 %. En aquest segon tram del semestre, el comerç ha disminuït especialment a les economies avançades, mentre que la Xina s'ha vist menys penalitzada.

D'acord amb les estimacions de l'Organització Mundial de Comerç, els intercanvis internacionals de béns han caigut un 18,5 % el segon trimestre. En el conjunt del 2020 la reducció serà d'entre el 13 % i el 32 %, segons els escenaris optimista i pessimista, respectivament.

Evulsió del comerç mundial de béns per àrea geogràfica

(Contribucions al % de variació intertrimestral de la mitjana mòbil de 3 mesos)

Font: CPB World Trade Monitor.

L'agreujament de la crisi sanitària podria castigar més del previst l'economia dels EUA, que revisa a la baixa la caiguda del PIB

L'FMI estima que el PIB dels EUA caurà un 8,0 % el 2020, xifra que suposa una revisió de dos punts a la baixa respecte a l'abril. La resposta de política econòmica ha estat ràpida i de magnitud rellevant. Això ha permès una recuperació relativament ràpida, com mostren alguns indicadors de conjuntura disponibles. En contrapartida, la crisi sanitària està empitjorant, i això està afectant la confiança d'empreses i consumidors.

Quant a les dades més recents, la primera estimació del PIB dels EUA per al segon trimestre disminueix un 9,5 % interanual i un 9,5 % intertrimestral. L'índex d'activitat privada d'IHS Markit mostra un fre en la caiguda el juliol gràcies al creixement de les manufactures i una reducció menor en els serveis.

La Reserva Federal ha mantingut els tipus de referència en el nivell mínim assolit el març (0,25 % en la banda alta de la forquilla). També ha seguit amb la compra d'actius. Addicionalment, el juny ha anunciat la compra d'obligacions corporatives per donar liquiditat a les empreses.

El PIB del Japó caurà de forma relativament moderada, però els desastres naturals poden empitjorar la situació

El Japó va ser de les economies castigades més aviat per la COVID-19, degut a la proximitat amb la Xina. Però també va ser de les que es va recuperar abans. Les darreres previsions apunten a una afectació relativament continguda per al 2020 (-5,8 %). És una de les economies que ha revisat menys a la baixa les previsions els darrers mesos. L'aixecament de la majoria de mesures de contenció el maig i les mesures d'estímul per valor del 3 % del PIB estan contribuint a la recuperació. Malgrat això, les fortes pluges torrencials que l'han castigat afegeixen riscos a la baixa i podrien provocar una caiguda del PIB major de l'esperada.

El Banc central de Japó també ha revisat a la baixa les seves previsions de creixement el juliol. En aquest context, manté els tipus d'interès de referència en mínims (-0,1 % a curt termini i al voltant del 0 % el bo sobirà a llarg termini).

La Xina és l'única gran economia mundial amb creixement positiu el 2020, mentre que l'Índia el revisa notablement a la baixa

La Xina va ser l'economia inicialment més castigada per la COVID-19. Però s'ha recuperat gràcies a l'aixecament de les mesures de distanciament físic també més aviat i la producció de material sanitari demandat per la resta d'economies. És l'única gran economia mundial que l'FMI preveu que tingui un creixement econòmic positiu el 2020 (1,0 %).

L'FMI preveia que l'Índia fos una de les economies menys castigades el 2020 en les previsions d'abril, però les ha revisat gairebé sis punts i mig a la baixa el juny, fins al -4,5 %. En les darreres setmanes el nombre d'infectats pel virus ha augmentat notablement i això podria

castigar encara més el creixement d'enguany ja que les mesures de contenció de la COVID-19 s'han hagut d'allargar en el temps i endurir més que en altres economies.

El PIB de l'Amèrica llatina i el Carib presenta caigudes relativament fortes entre les economies en desenvolupament

El conjunt d'economies de l'Amèrica llatina i el Carib es preveu que redueixin el seu PIB un 9,4 % el 2020. La caiguda serà més severa que en altres economies emergents i en desenvolupament. Dues de les economies principals (el Brasil i Mèxic), s'han vist especialment castigades. El Brasil reduirà el seu PIB un 9,1 % i Mèxic ho farà un 10,5 %. Aquestes dues taxes suposen prop de quatre punts menys que les previsions d'abril. L'empitjorament s'explica, en part, per l'impacte de la crisi sanitària, que està castigant especialment aquesta regió. Això ha obligat a prendre mesures de contenció més estrictes i prolongades de l'esperat. També cal tenir en compte la dependència del turisme de diverses economies del Carib.

La resta de grans regions econòmiques en desenvolupament revisen a la baixa les previsions negatives de creixement

Les economies emergents i en desenvolupament d'Europa s'han vist afectades per la dinàmica negativa de la zona euro. A més, en economies grans de la regió com Rússia o Turquia, les infeccions han augmentat de forma significativa recentment. Això ha comportat un enduriment de les mesures adoptades per contenir la COVID-19. Segons l'FMI, el conjunt de la regió disminuirà el PIB un 5,8 %, amb una revisió a la baixa en comparació amb les previsions d'abril força moderada.

L'Orient Mitjà i l'Àsia central decreixerà un 4,7 % el 2020, gairebé dos punts menys que les previsions que l'FMI feia a l'abril. Diverses economies de la regió d'Orient Mitjà, a més de la crisi global derivada de la COVID-19, s'han vist penalitzades pels preus del petroli. Mostra d'això és que en els països exportadors de petroli es preveu una caiguda del PIB més accentuada que en els importadors.

L'Àfrica subsahariana reduirà el seu PIB un 3,2 % el 2020. Aquesta previsió és 1,6 punts percentuals inferior a la de l'abril, en línia amb l'empitjorament generalitzat durant aquests mesos.

La zona euro és una de les regions econòmiques més castigades per la COVID-19 i les previsions s'han revisat a la baixa darrerament

Segons les previsions de juny de l'FMI, la zona euro serà la més afectada de les grans agrupacions econòmiques mundials, amb una caiguda del PIB del 10,2 % el 2020. Aquesta taxa, suposa una rebaixa de més de dos punts i mig en comparació amb les previsions d'abril, una revisió a la baixa més forta que en la majoria d'economies mundials.

Les previsions de la Comissió Europea, de juliol, preveuen una caiguda del PIB del 8,7 %, després d'una revisió també a la baixa d'un punt en comparació amb les estimacions de maig. La situació d'incertesa actual fa que el consum privat pugui trigar en recuperar el comportament habitual i que les taxes d'estalvi es mantinguin elevades per precaució. En canvi, s'espera que la demanda pública segueixi compensant parcialment el descens de la demanda privada.

Previsions de creixement econòmic a la zona euro

(% de variació interanual del PIB)

	2019	Projeccions		Diferència amb les projeccions de maig	
		2020	2021	2020	2021
Malta	4,7	-6,0	6,3	-0,2	0,3
Luxemburg	2,3	-6,2	5,4	-0,8	-0,3
Alemanya	0,6	-6,3	5,3	0,2	-0,6
Finlàndia	1,1	-6,3	2,8	0,0	-0,9
Països Baixos	1,7	-6,8	4,6	0,0	-0,4
Letònia	2,2	-7,0	6,4	0,0	0,0
Eslovènia	2,4	-7,0	6,1	0,0	-0,6
Lituània	3,9	-7,1	6,7	0,8	-0,7
Àustria	1,6	-7,1	5,6	-1,6	0,6
Estònia	4,3	-7,7	6,2	-0,8	0,3
Xipre	3,2	-7,7	5,3	-0,3	-0,8
Irlanda	5,5	-8,5	6,3	-0,6	0,2
Zona Euro	1,3	-8,7	6,1	-1,0	-0,2
Bèlgica	1,4	-8,8	6,5	-1,6	-0,2
Grècia	1,9	-9,0	6,0	0,7	-1,9
Eslovàquia	2,4	-9,0	7,4	-2,3	0,8
Portugal	2,2	-9,8	6,0	-3,0	0,2
França	1,5	-10,6	7,6	-2,4	0,2
Espanya	2,0	-10,9	7,1	-1,5	0,1
Itàlia	0,3	-11,2	6,1	-1,7	-0,4

Font: Comissió Europea (juliol de 2020).

Així mateix, tres de les quatre economies més grans de la zona euro presenten les caigudes previstes més fortes: -11,2 % Itàlia, -10,9 % Espanya i -10,6 % França. En canvi, Alemanya, malgrat que reduirà el seu PIB un 6,3 % el 2020, es troba entre les economies menys castigades per la COVID-19 segons la Comissió Europea. Les diferències entre economies s'expliquen, en bona mesura, per la importància de les activitats de turisme, transport i oci, les més afectades per les mesures de contenció davant el virus, però també per les mesures de política econòmica adoptades (els països amb menys marge fiscal en general han adoptat mesures menys ambicioses).

Cal tenir en compte que, segons l'índex de mobilitat de Google, la mobilitat de la zona euro ha caigut un 45 % entre mitjans de març i el maig en comparació amb les dades prèvies a la COVID-19.

Les dades provisionals d'activitat privada de l'índex PMI d'IHS Markit del juliol mostren que l'activitat hauria registrat una recuperació significativa, gràcies al rebot tant de les manufactures com dels serveis.

El Banc Central Europeu (BCE) ha adoptat mesures per tal de facilitar la liquiditat dins de l'actual context de crisi sanitària, tal com s'analitza amb més detall en el capítol sobre l'àmbit financer inclòs en aquesta publicació. En aquest sentit, el BCE, ha posat en marxa mesures per afavorir el crèdit a particulars i empreses, a través de diferents instruments (PELTROs i TLTRO III), que han determinat que les entitats financeres hagin acudit massivament a alguna d'aquestes subhastes. Addicionalment, el mes de juny va incrementar el programa de compres d'emergència fins als 1,35 bilions d'euros. Aquestes mesures expansives de política monetària estan plenament justificades per la caiguda de l'activitat i no sembla que comportin un risc inflacionista ja que els preus s'han vist empesos a la baixa per la caiguda de la demanda i per l'abaratiment dels carburants.

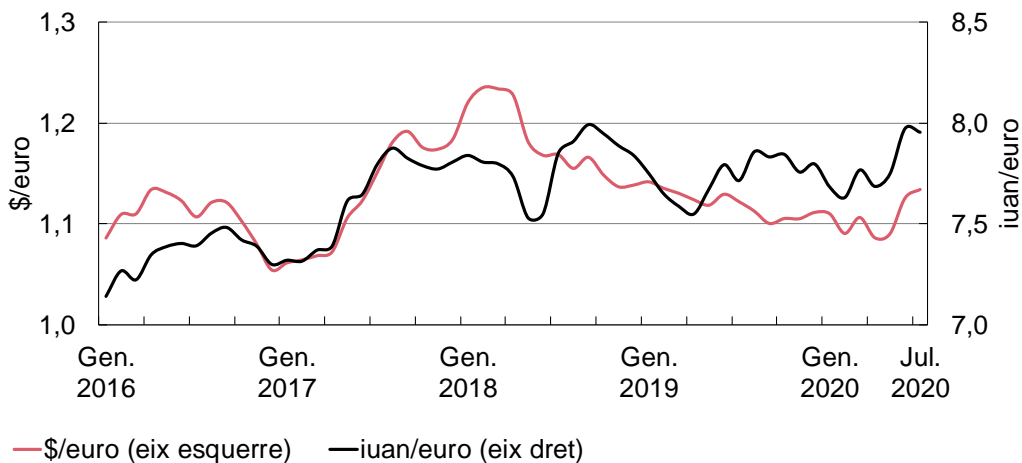
Quant a les mesures fiscals, després de 4 dies de negociacions, el dia 21 de juliol el Consell Europeu ha acordat el proper Marc Financer Pluriennal 2021-2027 (1.074.300 milions d'euros), així com el Fons de Recuperació (750.000 milions d'euros) per a la sortida de la crisi provocada per la COVID-19. Del Fons de Recuperació, 390.000 milions seran en ajudes directes o subvencions i 360.000, en préstecs. Cal destacar que l'instrument Next Generation EU es finançarà mitjançant l'emissió de deute conjunt de la Comissió Europea als mercats de capitals, en una proporció molt major a la que mai s'havia fet anteriorment. Les institucions europees ja havien adoptat múltiples mesures de suport econòmic (veure la Nota de Conjuntura Econòmica 109 per a un recull de les més rellevants). En aquest context els governs han actuat en els seus àmbits competencials i ara hauran de presentar plans amb mesures concretes per tenir accés als fons europeus.

Fora de la zona euro, l'FMI ha rebaixat les previsions del Regne Unit per al 2020 en més de tres punts i mig, fins al -10,2 %. L'empitjorament de les previsions es pot explicar per la combinació de les incerteses derivades de la COVID-19 i del Brexit.

Després de mesos depreciant-se, l'euro s'aprecia el juny

L'euro mostrava des del 2018 una tendència de depreciació progressiva respecte a les monedes principals, fins al maig d'enguany. El juny del 2020 l'euro s'ha apreciat respecte al dòlar (3,2 % intermensual), el ien (3,6 %), el iuan (2,9 %) i la lliura esterlina (1,3 %). Les dades provisionals de juliol apunten a que aquesta apreciació ha tingut continuïtat l'últim mes.

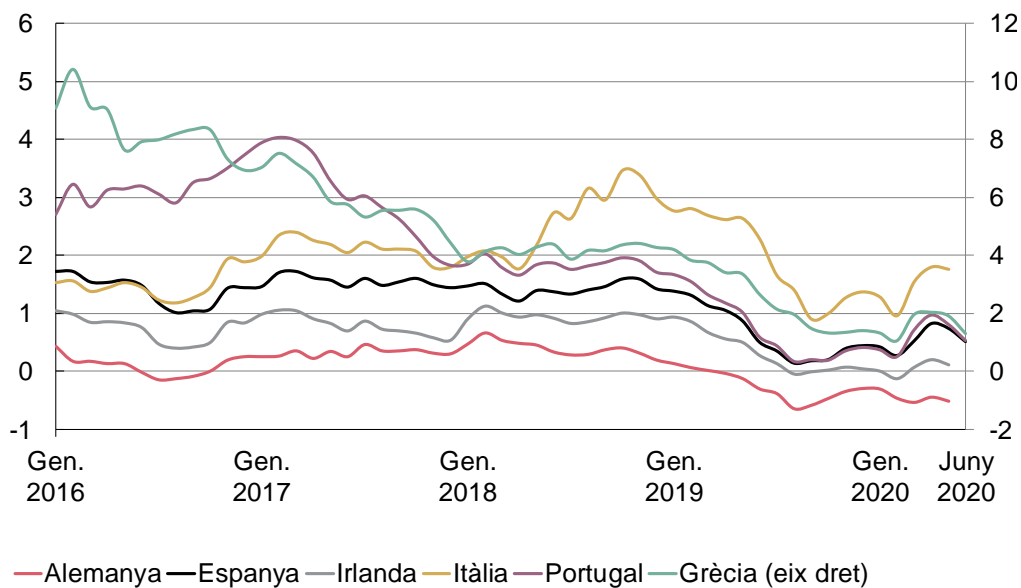
Evolució del tipus de canvi de l'euro

*La darrera dada correspon al preu mitjà de l'1 al 21 de juliol de 2020.
Font: Banc d'Espanya.

Els bons sobirans de diverses economies europees van presentar una rendibilitat mínima en el moment previ a l'esclat de la crisi sanitària. A partir d'aquest punt, entre abril i maig els tipus dels bons a 10 anys van augmentar de forma generalitzada exceptuant Alemanya, que va actuar com a refugi davant les incerteses generades per la COVID-19. Això va fer que la prima del bo espanyol passés de situar-se prop dels 75 punts bàsics el febrer, per augmentar fins als 125 l'abril. L'increment va respondre a l'increment d'emissió derivada de les necessitats de despesa i la caiguda d'ingressos per les mesures de distanciament físic. Les darreres dades disponibles, les de juny, mostren una correcció d'aquest increment. Aquesta reducció sembla justificada per les mesures de liquiditat del BCE i els anuncis de la Unió Europea d'emetre bons propis per finançar els ajuts dels països membres.

Evolució del rendiment del deute públic a 10 anys (%)

Font: Banc d'Espanya.

Espanya segueix sent una de les economies més castigades per la COVID-19

Les mesures de contenció derivades de la crisi sanitària han estat més estrictes que les inicialment previstes i la seva durada més llarga, i això ha provocat que les previsions de creixement econòmic per al 2020 hagin empitjorat. És el cas del Banc d'Espanya, que el mes de juny contempla tres escenaris. El primer escenari contempla una recuperació ràpida, en què la reactivació s'inicia ja en el tram final del segon trimestre i les mesures adoptades permeten controlar la crisi sanitària i els impactes econòmics i socials. El segon escenari és de recuperació gradual i es considera que els tancaments han estat més severos durant el segon trimestre, la qual cosa comporta alguns danys permanents sobre el teixit productiu. En aquest segon escenari es preveuen infeccions noves, tot i que menys virulentes. I en tercer lloc el Banc d'Espanya considera un escenari de risc més negatiu. Per aquest escenari no detalla els components de demanda, però la recuperació seria més lenta degut a una evolució epidemiològica més adversa i uns efectes més persistents sobre l'activitat econòmica.

Per components, el Banc d'Espanya preveu que la caiguda més forta del 2020 es produirà en la formació bruta de capital fix, amb una caiguda superior al 20 % en tots els escenaris. El comerç amb l'estranger també caurà substancialment però el descens de les exportacions i importacions es compensen en bona mesura. El consum públic augmenta per les despeses derivades de la COVID-19, però no permet compensar la caiguda del consum privat, que serà d'entre el 9 % i l'11 % en els dos escenaris més favorables.

Durant el confinament una part de la població va augmentar l'estalvi per la impossibilitat de dur a terme algunes despeses. Però la pèrdua de rendes i les incerteses de la crisi de la COVID-19 han contribuït a una contenció en el consum. Al mateix temps, les inversions empresarials s'han frenat per la reducció d'ingressos durant el confinament i per les incerteses sanitàries i econòmiques. En aquest context, la recuperació s'espera que sigui més lenta que en les previsions anteriors. Les restriccions a la mobilitat internacional i les incerteses mundials reduiran el turisme i, en conseqüència, les exportacions. Per contra, la reducció del consum i les inversions, més acusades que en l'entorn, contribuiran a la contenció de les importacions.

Convé remarcar que les facilitats per aplicar expedients de regulació temporal d'ocupació i cessaments d'activitat dels treballadors autònoms han permès contenir l'augment de l'atur. Malgrat això, la taxa d'atur es preveu que augmenti en comparació amb la taxa del 2019 en quatre punts percentuals en l'escenari de recuperació ràpida, cinc punts en el de recuperació gradual i nou punts i mig en l'escenari de risc.

Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

(taxa de variació interanual excepte la taxa d'atur, % i contribució al creixement en pp)

	2019	Previsions per al 2020			Previsions per al 2021		
		Esc. 1	Esc. 2	Esc. 3	Esc. 1	Esc. 2	Esc. 3
PIB	2,0	-9,0	-11,6	-15,1	7,7	9,1	6,9
Damanda interna ¹	1,5	-8,5	-10,8	-	6,5	7,4	-
Consum privat	1,1	-9,1	-11,2	-	9,0	11,2	-
Consum públic	2,3	4,4	4,6	-	-1,5	-1,5	-
FBCF	1,8	-20,6	-26,5	-	9,7	7,4	-
Damanda externa ¹	0,5	-0,5	-0,8	-	1,2	1,7	-
Exportació de béns i serveis	2,6	-16,7	-21,9	-	21,8	18,5	-
Importació de béns i serveis	1,2	-16,6	-21,5	-	19,6	14,0	-
Ocupació (EPA)	2,3	-3,9	-5,7	-	0,6	1,8	-
Taxa d'atur ² (mitjana anual)	14,1	18,1	19,6	23,6	18,4	18,8	24,7

Escenari 1: recuperació ràpida.

Escenari 2: recuperació gradual.

Escenari 3: escenari de risc.

¹ Contribució al creixement.

² Els afectats per un EERTO i els autònoms en situació de cessament d'activitat segueixen comptant com a persones ocupades.

Font: Banc d'Espanya (juny de 2020).

La Comissió Europea també ha revisat a la baixa les previsions econòmiques per a Espanya al 2020. El PIB caurà un 10,9 %, la segona

taxa més negativa de la zona euro, per darrera d'Itàlia. D'altra banda, l'FMI preveu que el PIB d'Espanya reculi un 12,8 % el 2020, gairebé cinc punts menys que les previsions d'abril. Aquesta taxa és la més negativa entre les grans economies mundials, juntament amb Itàlia.

L'INE estima que la caiguda del PIB el segon trimestre d'enguany ha estat del 22,1 % interanual i del 18,5 % intertrimestral. Una caiguda sense precedents que ha afectat especialment el consum i la inversió privats, així com les exportacions i importacions de bens i serveis. Per sector, la caiguda interanual més forta s'observen en la construcció, seguida de la indústria i els serveis. Pel que fa als indicadors d'activitat més recents sobre l'economia espanyola, d'acord amb l'índex PMI d'IHS Markit, l'activitat privada s'hauria estabilitzat el juny.

2.

El producte interior brut

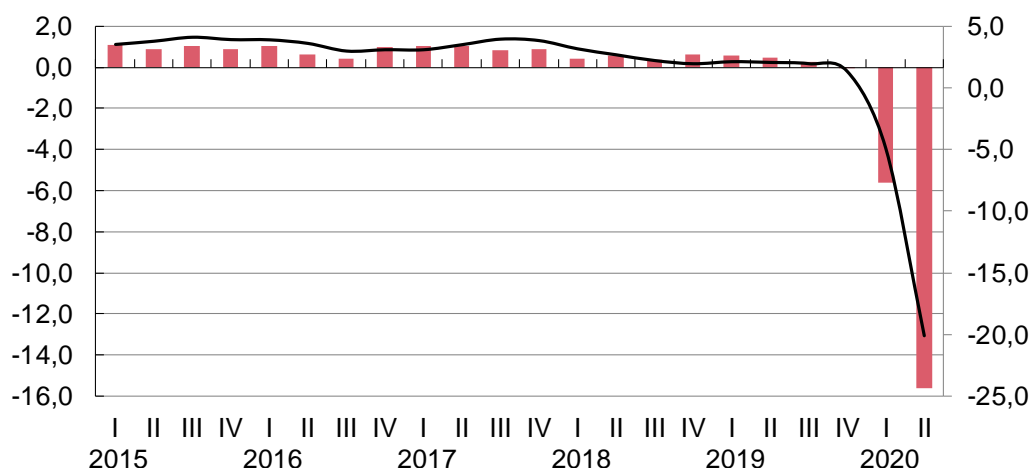
El segon trimestre del 2020 el PIB català enregistra un retrocés molt acusat, d'un 15,6 % trimestral i d'un 20,1 % interanual, pels efectes de les mesures de contenció davant la pandèmia

Les mesures de confinament de la població i d'aturada de gran part de l'activitat productiva, aprovades pel govern central a mitjans de març per fer front a la pandèmia, van aplicar-se plenament durant l'abril, i, de fet, a la primera quinzena només es van permetre les activitats essencials. Al maig va començar la desescalada progressiva de les restriccions (primer amb l'obertura del petit comerç amb cita prèvia, perruqueries, etc.), fins que finalment a partir del 21 de juny s'assolia la nova normalitat, on s'eliminen les restriccions a la mobilitat però s'han de mantenir mesures de protecció i de distància social. Les restriccions aplicades, que han estat determinants per a frenar l'expansió del virus, han tingut com a contrapartida un retrocés sense precedents en l'activitat productiva de les empreses i en el PIB català. La caiguda econòmica ha estat un patró pràcticament generalitzat a escala mundial, si bé l'impacte ha estat més fort en aquells països més afectats per l'onada inicial de la pandèmia i que van aplicar mesures de contenció més estrictes i durant més temps. L'impacte també ha estat més negatiu en aquelles economies amb un alt pes de les activitats més afectades per les restriccions a la mobilitat de les persones, com ara les activitats turístiques, l'hostaleria i les activitats recreatives i culturals.

L'economia catalana va tocar fons el mes d'abril, condicionada per l'aturada de gran part de l'activitat productiva, però amb la desescalada alguns indicadors comencen a millorar moderadament

L'avanç trimestral del PIB, que elabora l'Idescat, mostra que el segon trimestre del 2020 l'economia catalana s'ha reduït en volum un 15,6 % intertrimestral. Tot i tractar-se d'una caiguda sense precedents, gairebé totes les economies que han posat en marxa mesures de contenció han experimentat contraccions històriques en el seu PIB durant el segon trimestre. En termes interanuals, la variació del PIB català ha estat d'un -20,1 %, després del descens d'un 4,9 % interanual experimentat el primer trimestre del 2020.

Evolució del PIB de Catalunya

■ % de variació intertrimestral (eix esquerre)

— % de variació interanual (eix dret)

Font: Idescat.

Per tant, la dada del PIB del segon trimestre recull l'impacte de la paràlització de part de l'activitat productiva durant l'abril i durant part dels mesos de maig i juny. Val a dir que la caiguda del PIB molt probablement hagi tocat fons el segon trimestre del 2020 -en particular al mes d'abril-, ja que amb la flexibilització de les mesures de contenció, moltes empreses han tornat a reprendre la seva activitat productiva i alguns indicadors mensuals han començat a millorar moderadament a partir del maig. Tot i això, l'activitat es manté molt feble en les activitats que continuaran previsiblement sotmeses a restriccions els propers mesos, amb especial impacte en els sectors com el turisme, la restauració o l'oci, alguns d'ells especialment dependents dels fluxos de turisme estranger.

Producte interior brut de Catalunya

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari (% de variació interanual)

	2019		2019		2020	
	Mitjana anual	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre ^R	2n trimestre ^A
PIB pm (% de variació interanual)	1,9	2,1	2,0	1,3	-4,9	-20,1
Agricultura	-3,1	-3,2	-3,7	-3,5	-2,8	-2,3
Indústria	-0,3	-0,1	-0,3	-0,4	-4,5	-22,1
Construcció	2,3	3,5	1,0	-0,5	-7,7	-23,4
Serveis	2,7	3,1	2,8	1,7	-4,4	-18,9
PIB pm (% de variació intertrimestral)	-	0,5	0,3	0,0	-5,6	-15,6

^A Dades d'avanç. ^R Dades revisades.

Font: Idescat.

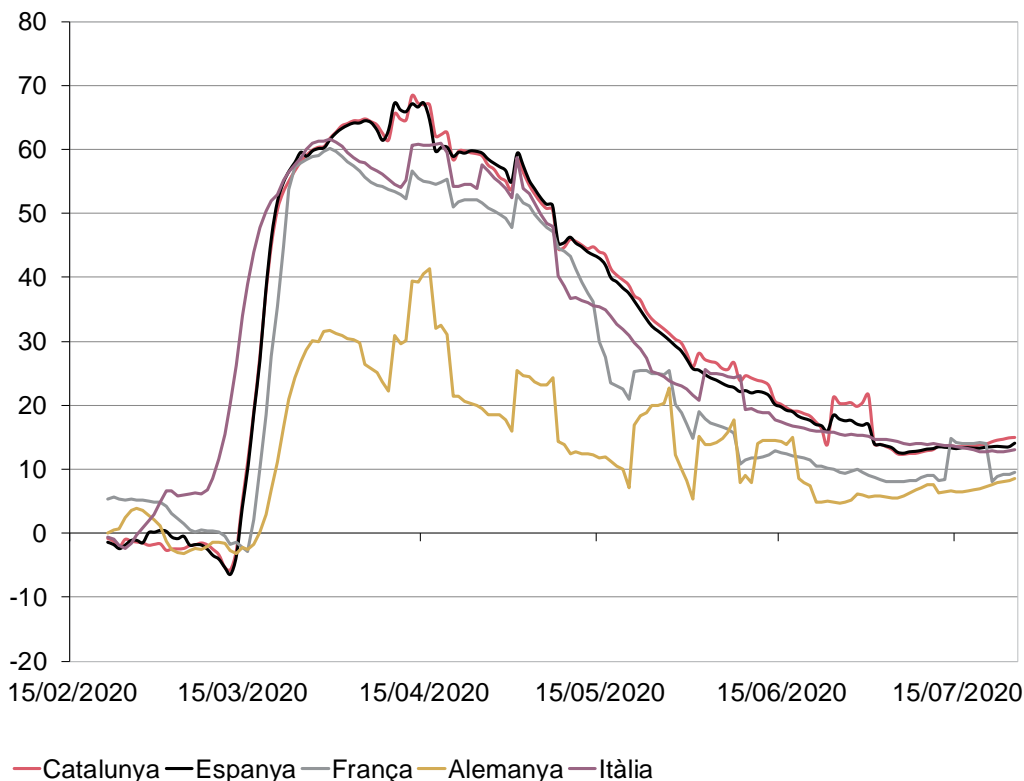
En aquest sentit, convé tenir present l'elevada incertesa de l'estimació del PIB del segon trimestre per part de l'Idescat, atesa l'excepcionalitat de la situació i per les dificultats estadístiques quan encara no es disposa dels principals indicadors d'activitat del juny (en especial, l'IPI o l'IASS).

La majoria d'economies de l'euro han registrat contraccions històriques en el seu PIB, sobretot els territoris que han aplicat mesures més estrictes

La caiguda de l'economia catalana durant el segon trimestre del 2020 s'emmarca dins d'un trimestre excepcional per a l'economia mundial, i en particular a la zona euro, que ha estat especialment perjudicada per la primera onada de la pandèmia i per l'impacte de les mesures de contenció. L'estimació d'Eurostat apunta a que el PIB hauria retrocedit un 12,1 % intertrimestral i un 15,0 % interanual el segon trimestre de l'any, amb contraccions trimestrals intenses a Itàlia (-12,4 %), França (-13,8 %), Espanya (-18,5 %) i en menor mesura a Alemanya (-10,1 %).

Caiguda de la mobilitat en centres de treball i comerços

(mitjana mòbil setmanal, % de variació respecte període de referència)

Font: Google.

D'altra banda, els indicadors de mobilitat en el lloc de treball i en el comerç que publica Google mostren com la mobilitat va caure

especialment en aquells territoris europeus més afectats per la pandèmia i amb unes mesures de contenció més severes, entre els quals se situaria Catalunya. El punt de màxima incidència en la mobilitat va ser durant la segona quinzena de març i l'abril. Posteriorment s'observa una recuperació lenta fins a uns nivells que encara són substancialment inferiors a la situació prèvia a la covid-19.

El VAB cau a tots els grans sectors d'activitat

Les dades d'avanç del PIB de l'Idescat mostren una caiguda generalitzada per grans sectors d'activitat. El VAB del sector agrari és el que mostra una caiguda més suau (-2,3 % interanual), mentre que la indústria i la construcció han registrat una reducció intensa (-22,1 % i -23,4 % interanual, respectivament). Als serveis el VAB experimenta una contracció d'un 18,9 % interanual, amb una caiguda molt significativa en els indicadors d'activitat de les branques més afectades per les restriccions, en particular els serveis d'allotjament, el transport, les activitats artístiques, la restauració, els serveis d'oci, i alguns serveis professionals que s'han ressentit de la menor demanda procedent del conjunt del sector productiu. En els paràgrafs següents s'analitza de manera més detallada l'evolució de cada gran sector.

El clima empresarial registra una caiguda rècord el segon trimestre però les expectatives per al tercer trimestre són menys negatives

L'indicador de clima empresarial mostra la preocupació per l'impacte econòmic de la crisi sanitària. La percepció de la marxa del negoci a les empreses catalanes durant el segon trimestre del 2020 ha caigut fins als -62,9 punts (el nivell més negatiu de la sèrie, que comença el 2009). Les expectatives per al tercer trimestre, amb un saldo negatiu de respostes de -46,1 punts, són una mica menys negatives que les que es tenien durant el trimestre passat, fet que resulta lògic tenint en compte que amb la desescalada les empreses esperen poder recuperar part de l'activitat perduda durant els mesos d'aplicació de les mesures més estrictes. Per sectors d'activitat, les perspectives més negatives segueixen sent el del sector de l'hostaleria, (-82,9 punts de saldo). Els saldos menys negatius són al comerç (-39,5) i la construcció (-42,2), seguits de la resta de serveis (-45,2) i de la indústria (-45,8).

La informació de clima empresarial, a més, va incorporar un mòdul d'actualitat empresarial del segon trimestre, que apunta a que un 83,6 % dels establiments catalans s'han vist afectats per la COVID-19. D'aquests, un 87,0 % ha reduït la facturació en gairebé la meitat, i en un 5,1 % la facturació ha augmentat. Un 32,6 % ha hagut d'aturar

totalment la seva activitat, i un 71,1 % ha suspès algunes activitats. Un 16,6 % de les empreses que han vist afectada la seva facturació, esperen recuperar els nivells preCOVID-19 en menys de 6 mesos, i un 44,9 % entre 6 mesos i un any.

El sector industrial registra una variació del VAB d'un -22,1 % interanual, per la paralització de gran part de l'activitat no essencial durant el confinament més estricte

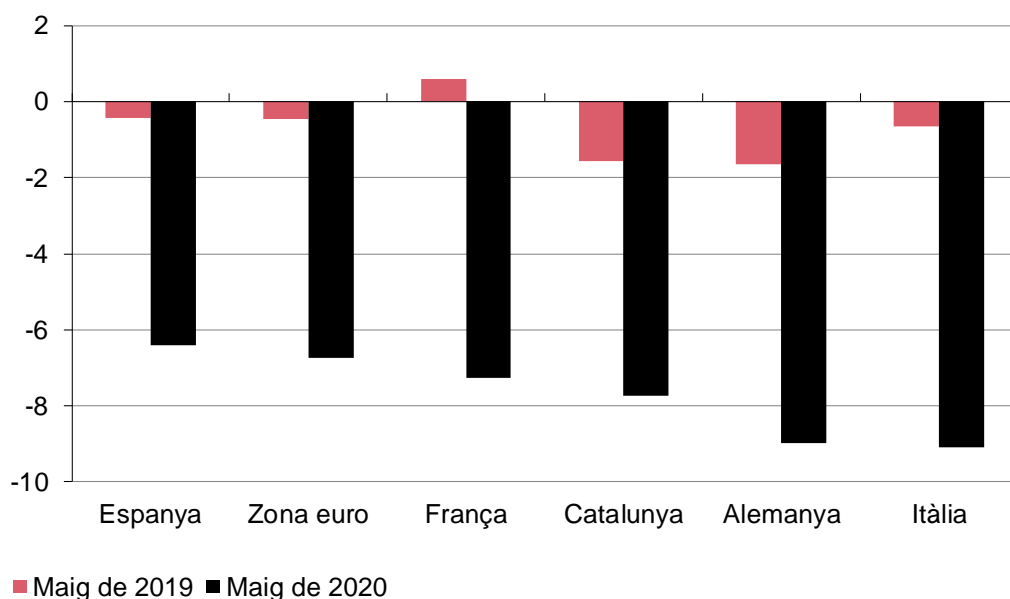
Abans de la crisi sanitària, el sector industrial afrontava una etapa amb una evolució desfavorable que havia començat a finals del 2018, a causa de la desacceleració del comerç global i per alguns factors estructurals que afronta aquest sector (el reptes del sector de l'automòbil, l'adaptació a la digitalització, etc.). El primer trimestre del 2020 el seu VAB va caure un 4,5 % interanual, amb les primeres mesures de confinament, mentre que el segon trimestre l'Idescat estima una contracció del sector industrial d'un 22,1 % interanual, per la paralització de l'activitat a les branques industrials no essencials, per la disrupció en les cadenes de valor i també perquè les perspectives de demanda, tant interna com externa, són febles. Amb tot, l'impacte hauria estat força diferent segons les branques industrials.

Pel que fa al principal indicador d'activitat del sector industrial, l'índex de producció industrial, ja mostrava una tendència negativa continuada des del quart trimestre del 2018, mentre que l'any 2019 la caiguda anual va ser d'un 1,2 %. Amb la declaració de l'estat d'alarma, la caiguda va precipitar-se fins a un -18,7 % interanual el març (en termes d'IPI corregit d'efectes de calendari), mentre que la davallada va accentuar-se a l'abril (-32,0 %), i el mes de maig, quan les mesures de contenció van començar a relaxar-se, el descens s'ha suavitzat lleugerament (-25,6 %). En qualsevol cas, són les caigudes més fortes de la sèrie de l'indicador que comença el 2002, si bé s'espera que el proper IPI del mes de juny torni a moderar la caiguda, en sintonia amb la desescalada progressiva de l'activitat econòmica.

La caiguda en la producció industrial es repeteix en les principals economies de l'euro

La davallada en la producció industrial ha estat un patró comú en les principals economies de l'euro, que s'ha agreujat de manera dràstica amb la crisi sanitària. En particular a Alemanya i a Itàlia es registren descensos de la producció industrial més acusats que a Catalunya.

Evolució de la producció industrial a la zona euro (mitjana mòbil dels darrers 12 mesos, % de variació interanual)

Nota: Dades amb els efectes de calendari corregits.

Font: Idescat, INE i Eurostat.

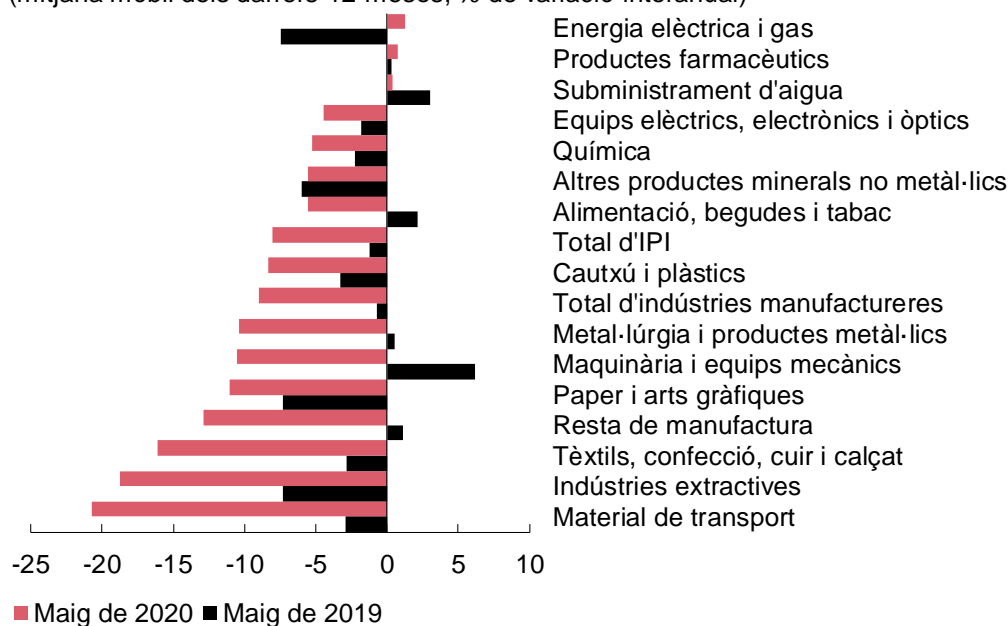
Les úniques branques industrials amb un creixement positiu són els productes farmacèutics, l'energia elèctrica, el gas i l'aigua

La informació per a Catalunya per branques industrials (mesurada amb l'índex de producció industrial sense ajust de calendari, en mitjana mòbil dels darrers dotze mesos) mostra que la dinàmica negativa és pràcticament generalitzada. Les úniques branques amb un creixement interanual positiu (índex sense corregir) són els productes farmacèutics, l'energia elèctrica i gas, i el subministrament d'aigua. En canvi, la branca amb un enfonsament més gran va ser la del material de transport, que reflecteix l'aturada de la producció durant les setmanes de confinament més estrictes, juntament amb els problemes inicials d'interrupcions en les cadenes globals de producció i la feblesa en la demanda de vehicles per la crisi sanitària, entre d'altres. També destaquen les reduccions en la producció del tèxtil i calçat, en el paper i arts gràfiques i en la categoria de resta de manufactura (que inclou entre d'altres, la indústria del moble o de la juguina).

Els indicadors laborals d'ocupació, com l'afiliació a la Seguretat Social, mostren també caigudes (-3,2 % interanual el mes de juny), però molt més reduïdes que en els indicadors de VAB, producció o xifra de negoci, ja que moltes empreses industrials van fer ús dels ERTO. L'ús d'aquesta figura ha permès, per ara, un ajust molt més suau en l'ocupació.

Evolució de la producció industrial

(mitjana mòbil dels darrers 12 mesos, % de variació interanual)

Font: Idescat i INE.

La construcció retrocedeix un 23,4 % interanual

Les dades de VAB del primer trimestre ja mostraven un fort impacte a la construcció derivat de les primeres mesures de contenció del març per a frenar la pandèmia. Així, el VAB del sector va retrocedir un 7,7 % interanual. El segon trimestre amb l'enduriment de les mesures al llarg d'abril i bona part de maig, la caiguda s'accentua fins a un 23,4 %.

Projectes visats pels col·legis d'arquitectes tècnics

(nombre d'habitatges nous)

	Nombre	% de variació interanual
2014	3.635	51,4
2015	5.423	49,2
2016	7.489	38,1
2017	10.091	34,7
2018	12.917	28,0
2019	13.796	6,8
2020 (gener-abril)	3.529	-18,4

Font: Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana.

Els indicadors d'activitat del sector i altres relacionats amb el mercat de l'habitatge mostren un deteriorament que reflecteix l'empitjorament de les expectatives econòmiques i l'ajornament de decisions d'inversió. Els visats de nova construcció, amb un creixement sostingut durant la recuperació, van caure un 18,4 % interanual fins al mes d'abril. Les

xifres de compravendes d'habitatge nou i usat durant els mesos d'abril i maig s'han reduït entre un 35- 40 % en comparació amb les vendes que es registraven els mateixos mesos del 2019.

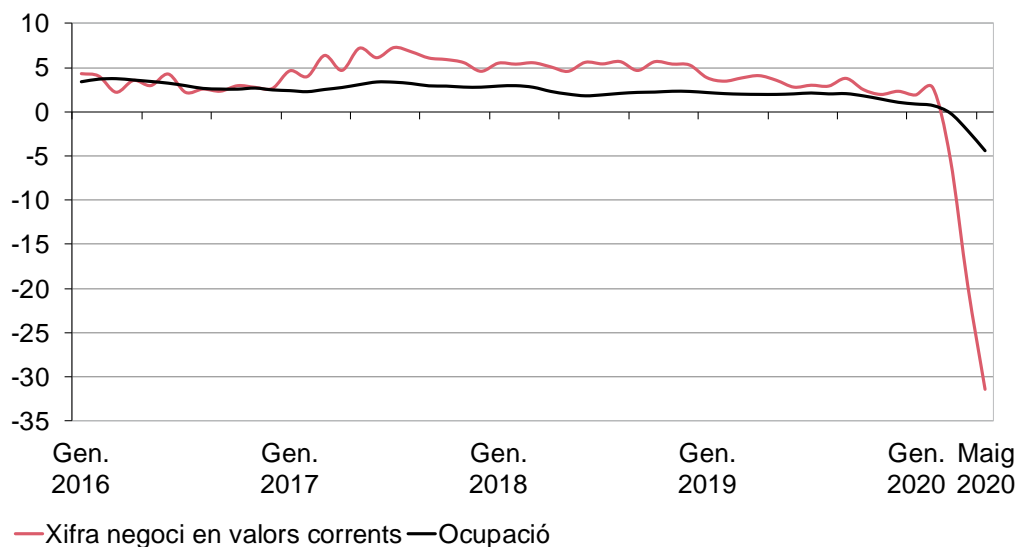
Alguns indicadors recents de la construcció, com el consum de ciment o les dades d'afiliats, mostren una tendència de millora

Pel que fa a l'ocupació del sector de la construcció, segons dades d'afiliació a la Seguretat Social, el descens més fort va correspondre al març (-7,1 % interanual). Els mesos següents l'ajust s'ha anat moderant progressivament i amb dades de juny la caiguda de l'afiliació és d'un 2,5 % interanual, la més baixa per gran sectors d'activitat. El consum de ciment va enfonsar-se sobretot a l'abril, i els mesos posteriors ha millorat lentament i ha moderat de manera notable la caiguda interanual (-1,9 % durant el juny).

El sector serveis registra una caiguda molt acusada (-18,9 % interanual), arrossegat pel descens de l'hoteleria, restauració, transport i activitats artístiques

Els serveis, el sector amb més pes en l'economia en termes de VAB i d'ocupació, s'ha vist molt afectat per la crisi sanitària. El primer trimestre del 2020 el seu VAB ja va retrocedir un 4,4 % interanual, i l'avanç de dades de l'Idescat apunta a una caiguda encara més pronunciada al segon trimestre, del 18,9 % interanual. Aquest enfonsament de nou reflecteix l'impacte de les mesures de contenció

Indicadors d'activitat de mercat del sector de serveis
(mitjana mòbil de tres mesos, % de variació interanual)

Font: INE.

aplicades, si bé a partir del maig i el juny la desescalada ha permès que algunes activitats terciàries comencessin a registrar un ritme d'activitat econòmica més normalitzat.

L'indicador d'activitat del sector serveis, que capta l'evolució de la facturació dels serveis de mercat, va registrar caigudes molt intenses a l'abril (-41,1 % interanual) i al maig (-34,3 %)

L'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS), que proporciona informació sobre la xifra de negoci de les empreses de serveis de mercat, va tocar fons segons les dades d'abril, amb un retrocés d'un 41,1 % interanual, mentre que al maig el descens s'ha moderat lleugerament, però continua sent molt fort (-34,3 % interanual). Per subsectors, els resultats més negatius corresponen a l'hostaleria, amb un enfonsament de l'índex d'un 85,6 % interanual. Destaca també l'evolució negativa de les activitats administratives i serveis auxiliars (- 43,5 %) i en les activitats professionals, científiques i tècniques (- 35,2 %). Cal recordar que aquests dos epígrafs són força heterogenis, perquè incorporen alguns serveis de caràcter no presencial, però també serveis prestats a altres empreses (i que en alguns casos han registrat un enfonsament considerable en la seva demanda, com per exemple, els serveis proporcionats per ETTs), També destaca la davallada en els altres serveis (-42,6 %, que inclou les activitats associatives i els serveis de cura personal), i en el transport i emmagatzematge (-37,2 %). En canvi, l'evolució menys negativa correspon al comerç (-29,3 %) i a la informació i comunicacions (-20,5 %).

Les activitats de serveis més perjudicades per les mesures de restriccions són també les que han destruït més ocupació, d'acord amb les dades d'afiliació (destaca la caiguda absoluta als serveis d'allotjament, l'hostaleria, l'ocupació associada a les ETTs, el transport, les activitats artístiques i el comerç). D'altra banda, la informació d'afiliació a la Seguretat Social apunta a que branques com els serveis sanitaris i socials, juntament amb l'activitat de l'administració pública han mantingut l'activitat. Els serveis no presencials que s'han pogut prestar amb teletreball també han mostrat una evolució menys desfavorable (com ara els serveis informàtics, els serveis de consultoria empresarial, etc.).

L'afluència de turistes estrangers mostra un retrocés històric, per la situació excepcional que viu el sector a causa de la pandèmia

Pel que fa als indicadors turístics, són els que recullen d'una manera més acusada el dur impacte de les fortes restriccions a la mobilitat de les persones. El nombre de turistes estrangers i la seva despesa han

registrat un retrocés històric a l'abril i al maig, ja que no es va registrar cap entrada de turistes ni cap despesa associada pel tancament de fronteres (amb un descens interanual d'un 100 %). En el període acumulat gener-maig, el nombre de turistes estrangers i la seva despesa registren davallades d'un 66,7 % i d'un 66,5 % anual, respectivament. Pel que fa a les pernoctacions hoteleres, al mes d'abril no se'n va registrar cap a Catalunya, mentre que al maig i juny se'n van començar a registrar un nombre molt petit (266.000 pernoctacions el juny, més de la meitat de les quals van ser de turistes catalans), però molt allunyades de les d'un any abans (al juny del 2019 van registrar-se 6,85 milions de pernoctacions hoteleres a Catalunya). En el conjunt del primer semestre, el total de pernoctacions va retrocedir un 75,5 % anual. Aquestes xifres il·lustren la situació excepcional que viu el sector a causa de la pandèmia.

Indicadors del sector turístic

(% de variació interanual)

	Catalunya		Espanya
	2019	Gener-juny 2020	Gener-juny 2020
Pernoctacions hoteleres			
Turisme total	2,6	-75,5	-70,5
Turisme estatal	-0,1	-69,7	-66,4
Turisme estranger	3,7	-77,8	-72,7
	2019	Gener-maig 2020	Gener-maig 2020
Turisme estranger			
Nombre de turistes	0,8	-66,7	-63,9
Despesa turística	4,1	-66,5	-61,7

Font: INE.

El VAB del sector agrari cau un 2,3 % interanual

Pel que fa a l'evolució del sector agrari i pesquer, el seu VAB en volum va retrocedir un 2,8 % interanual el primer trimestre del 2020, i al segon trimestre el descens és d'un 2,3 % interanual, més moderat que a la resta de sectors d'activitat. Cal recordar que una part molt important de les activitats del sector s'han considerat essencials i, per tant, no s'han vist tan directament afectades pel tancament decretat per l'estat d'alarma.

Les dades de PIB pel costat de la demanda mostren que el primer trimestre del 2020 es va produir un fort descens de la inversió (- 5,8 % interanual) i, sobretot, del consum de les llars (-7,5 %)

Pel que fa al PIB pel costat de la demanda, encara no hi ha dades del segon trimestre, però la informació del primer trimestre ja mostra el fort impacte de les primeres setmanes de confinament. El component

amb una davallada més intensa va ser el consum de les llars (- 7,5 % interanual), mentre que la formació bruta de capital va reduir-se un 5,8 %, amb un descens especialment intens al component de construcció (-11,4 %) i una caiguda més moderada en la inversió en béns d'equipament (-2,8 % interanual). En canvi, el consum de les administracions públiques va accelerar-se de manera notable (amb un creixement d'un 5,1 % interanual), per les mesures de les administracions públiques per a fer front a la pandèmia (amb el reforç del sistema sanitari i les mesures de suport a l'ocupació i a les empreses).

El primer trimestre tant les exportacions de béns i serveis com les importacions van caure amb força, si bé l'aportació de la demanda externa a la variació del PIB va ser nul·la

Amb la propagació de la pandèmia i de les mesures de contenció aplicades s'ha produït un fort enfonsament en els fluxos de comerç mundial de béns i serveis. Segons les dades del PIB de Catalunya per part de la demanda, el primer trimestre del 2020 es va produir una davallada destacada tant en les exportacions de béns i serveis (- 6,4 % interanual) com en les importacions (-7,6 %). En el cas de les exportacions, va ser especialment rellevant la caiguda en el component de consum dels estrangers al territori (-19,0 % interanual, molt relacionat amb els fluxos turístics). De tota manera, la demanda

Evolució del PIB de Catalunya

Dades amb els efectes estacionals i de calendari corregits (% de variació interanual)

	2019				2020
	Mitjana anual	Segon trimestre	Tercer trimestre	Quart trimestre	Primer trimestre
Demanda interna	1,6	1,2	2,4	0,6	-4,8
Despesa en consum de les llars	0,9	0,7	0,9	0,4	-7,5
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	2,4	1,8	3,4	3,4	5,1
Formació bruta de capital ²	3,0	2,0	5,7	-1,0	-5,8
Béns d'equipament i altres actius	2,7	0,1	8,2	-1,2	-2,8
Construcció	2,8	3,9	2,4	-1,2	-11,4
Saldo exterior ^{3, 4}	0,5	-0,3	0,2	1,1	0,0
Saldo amb l'estranger ⁴	1,1	-0,1	-0,3	1,5	-0,1
Exportacions de béns i serveis	3,8	6,6	4,4	3,1	-6,4
Importacions de béns i serveis	1,4	3,4	3,6	-3,5	-7,6

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

⁴ Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

externa (és a dir, el saldo amb l'exterior) va tenir un paper neutre en la variació del PIB del primer trimestre, de manera que la caiguda interanual d'un 4,2 % en el PIB s'explica íntegrament per la contribució negativa de la demanda interna (de 4,2 punts percentuals).

Pel que fa als indicadors de demanda, durant el segon trimestre el comerç al detall i les matriculacions van anotar fortes caigudes, si bé les dades mensuals més recents milloren

Pel que fa als indicadors disponibles pel costat de la demanda corresponents al segon trimestre del 2020, reflecteixen que, amb l'enduriment i la major durada del confinament, es va agreujar l'impacte econòmic sobre el consum privat i la inversió empresarial. El comerç al detall va anotar l'abril el descens més fort de la sèrie (- 30,6 % interanual en preus constants) que comença l'any 2006, però les dades han millorat notablement al mes de juny (la caiguda es modera a un - 5,8 % interanual). Es produeixen caigudes en tots els epígrafs, sobretot en equipament personal, mentre que la reducció més moderada és en l'alimentació i també s'observa una millora al juny en els productes d'equipament de la llar. En el conjunt del segon trimestre l'índex de comerç al detall, en preus constants, retrocedeix un 18,6 % interanual.

En el cas de les matriculacions de turismes, el punt més baix de la sèrie a Catalunya va ser durant l'abril (quan només es van matricular 381 turismes, amb un enfonsament d'un 97,9 % interanual), mentre que els mesos posteriors les matriculacions mensuals comencen a recuperar-se i la caiguda interanual s'ha suavitzat una mica (-31,5 % interanual durant el juny).

Indicadors de demanda (% de variació interanual)

	Comerç al detall	Matriculacions	
		Turismes	Vehicles de càrrega
2019			
1r trimestre	0,3	-3,6	-9,4
2n trimestre	0,8	-2,7	-12,4
3r trimestre	3,6	-4,0	-18,6
4t trimestre	3,0	3,3	-15,3
2020			
1r trimestre	-3,3	-34,3	-34,5
2n trimestre	-18,6	-67,6	-58,8

Font: INE i Direcció General de Trànsit.

L'actual context d'incertesa econòmica també condiona de ple les decisions d'inversió empresarial. Pel que fa als indicadors d'inversió, la matriculació dels vehicles de càrrega a Catalunya també mostra una tendència molt negativa (-58,8 % anual el segon trimestre), mentre que les importacions de béns de capital retrocedeixen un 28,7 % interanual (amb dades de maig). Pel que fa a la inversió en construcció, el component residencial també es va veure frenat per les mesures de confinament i per la situació d'incertesa, si bé amb la desescalada alguns indicadors mensuals de construcció i de transaccions estarien començant a recuperar-se de manera molt continguda.

En relació al comportament de la demanda exterior, tal com es comenta al tercer capítol d'aquesta publicació, les dades disponibles de comerç exterior de béns fins al maig mostren un retrocés en les exportacions de béns d'un 18,2 % anual en valors corrents, mentre que les importacions registren una davallada una mica més intensa (-22,2 %). Mentre que les perspectives per al comerç de béns són menys negatives, el comerç exterior de serveis serà la part més perjudicada, perquè les restriccions a la mobilitat de les persones arran de la pandèmia afecten de ple als fluxos turístics internacionals. Com ja hem vist, el deteriorament dels indicadors turístics és molt acusat, i els propers mesos la situació continuarà sent difícil fins que l'evolució de la pandèmia a escala global estigui més controlada.

3.

El comerç exterior

El comerç exterior pateix una forta contracció a causa de la crisi sanitària i s'espera que recuperi la tendència creixent el 2021

L'any 2019, amb dades del *World Economic Outlook* de l'FMI, el volum del comerç mundial de béns i serveis va frenar el seu creixement en augmentar només un 0,9 % degut en bona part a les tensions comercials entre la Xina i els EUA. L'evolució prevista per enguany, actualitzada el mes de juny, apunta una caiguda de l'11,9 % per l'impacte de la crisi sanitària, que eventualment es recuperaria de manera parcial el 2021, amb un creixement del 8,0 %. La crisi de la COVID-19 ha afectat de ple el comerç entre països ja que arreu del món s'ha restringit la mobilitat internacional de les persones i s'han interromput les cadenes de valor globals. De la mateix manera, la demanda interna de les economies s'ha vist colpejada. Així doncs, l'evolució de la pandèmia en els propers mesos i la capacitat dels estats per limitar l'impacte sanitari i econòmic tindrà una gran influència en els fluxos comercials.

L'OMC estima un xoc més intens per al 2020 que el que va tenir lloc l'any 2009, amb unes implicacions força diferents. Un cop superada la crisi financera global de l'any 2009, es va posar de manifest un canvi estructural en el ritme de creixement del comerç mundial. El comerç mundial es va alentir respecte a la tendència de la dècada anterior, a diferència de l'impacte que podria tenir l'actual crisi sanitària. Segons aquest organisme, l'actual pertorbació és més intensa però tindria un caràcter transitori, i tot sembla indicar que es podria mantenir el ritme de creixement del comerç mundial de la darrera dècada una vegada superada aquesta primera fase de la crisi sanitària. També s'estima que sectorialment hi haurà diferències en les taxes de variació, ja que els sectors amb major complexitat en les seves cadenes de valor es veuran més afectats. Aquests serien, per exemple, el sector de l'electrònica o el de l'automòbil.

En el cas de Catalunya, l'evolució del 2019 havia estat més dinàmica que la de les economies del seu entorn, mostrant, amb dades de comptabilitat, un creixement de les exportacions totals del 3,8 %. Per contra, en l'inici de la crisi sanitària, la sensibilitat al xoc ha estat major que al conjunt d'economies europees. Val a dir que les dades d'exportacions i d'importacions de béns del Departament de Duanes de l'Agència Estatal d'Administració Tributària utilitzades en l'elaboració

d'aquest capítol estan disponibles fins el mes de maig i, per tant, no recullen l'impacte de la finalització de l'estat d'alarma i de la gradual reobertura de l'economia del mes de juny. Així, en termes acumulats de 2020, les exportacions de béns han disminuït un 18,2 % i les importacions ho han fet en un 22,2 %, mentre que al conjunt de la UE-27, les caigudes se situen en el 13,4 % i 13,5 %, respectivament. Els països més afectats a nivell europeu són Espanya (-17,2 % i -18,5 %), França (-22,1 % i -19,4 %) i Itàlia (-16,0 % i -17,6 %).

Tot i la manca de dades duaneres per al mes de juny que ens permetin començar a albirar un canvi de tendència, disposem d'alguns indicadors avançats, com és el volum de mercaderies als ports. Segons dades del Port de Barcelona, el tràfic total s'ha reduït un 18,2 % acumulat fins el juny, essent la caiguda interanual de juny, menor que la de maig. Pel que fa al tràfic de contenidors plens desembarcats (sense tares ni trànsits a ports tercers), és a dir d'importació, es va reduir un 15,0 % en el primer semestre, mentre que els contenidors plens embarcats cap a l'exterior, és a dir d'exportació, s'ha mantingut amb una taxa de creixement moderadament negativa, d'un -2,9 %. Això mostra que el xoc en els fluxos d'importació és més elevat que en els d'exportació.

Com a apunt addicional, cal comentar que les dades que ofereix el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme provinents del Departament de Duanes de l'AEAT s'han d'analitzar amb prudència, especialment en el cas de les importacions. El motiu és que en el moment de realitzar la declaració duanera (o de facilitar la informació estadística a Intrastat sobre les importacions provinents de la UE) és possible que no es conegui la destinació de consum final del bé. Aquest factor és especialment rellevant en el cas de Catalunya ja que les importacions catalanes tenen un component de reexportació destacable, per la condició fronterera i per la rellevància del sector logístic.

Les exportacions de béns cauen un 18,2 % interanual entre gener i maig del 2020

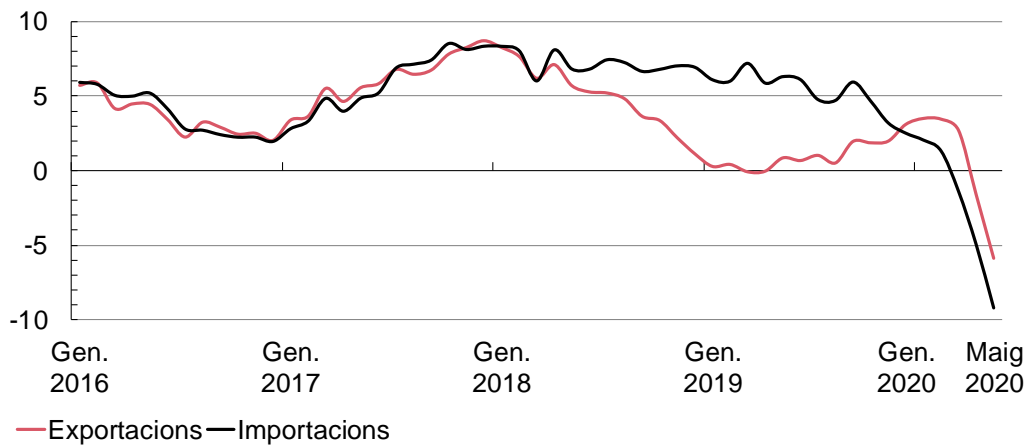
Segons les dades provisionals de duanes del 2019, el creixement de les exportacions catalanes de béns va ser del 3,1 % en termes corrents. Amb les dades acumulades entre gener i maig de 2020, el creixement de les exportacions reula un 18,2 %. D'altra banda, quan es consideren les dades en termes de volum, la contracció del ritme exportador es mostra més acusada. Tot i que no es disposa d'informació per a Catalunya sobre l'evolució dels fluxos comercials en preus constants, es pot fer una aproximació a partir de l'evolució dels preus del comerç de l'economia espanyola (que augmenten el 2019 un 0,4 % interanual en el cas de les exportacions i cauen un 1,7 % en el de

les importacions). Tenint en compte aquesta evolució dels preus, les exportacions catalanes, en termes de volum, cauen un 18,6 % fins el maig, mentre que les importacions ho fan un 20,5 %.

Fins al maig, a Catalunya s'observa una bretxa entre les taxes de variació de les exportacions i les de les importacions de béns, amb una davallada més pronunciada en el cas de les importacions. El 2019, el comportament era l'oposat, en part, pels resultats negatius de la indústria (condicionada per les tensions comercials internacionals), i en particular pels reptes estructurals de la indústria de l'automòbil (nous patrons de consum i requisits mediambientals creixents). En canvi, al 2020 el sector exportador ha mostrat una major resistència a l'aturada general de l'economia.

Evolució del comerç de béns amb l'estranger

(mitjana mòbil de 12 mesos, % de variació interanual)

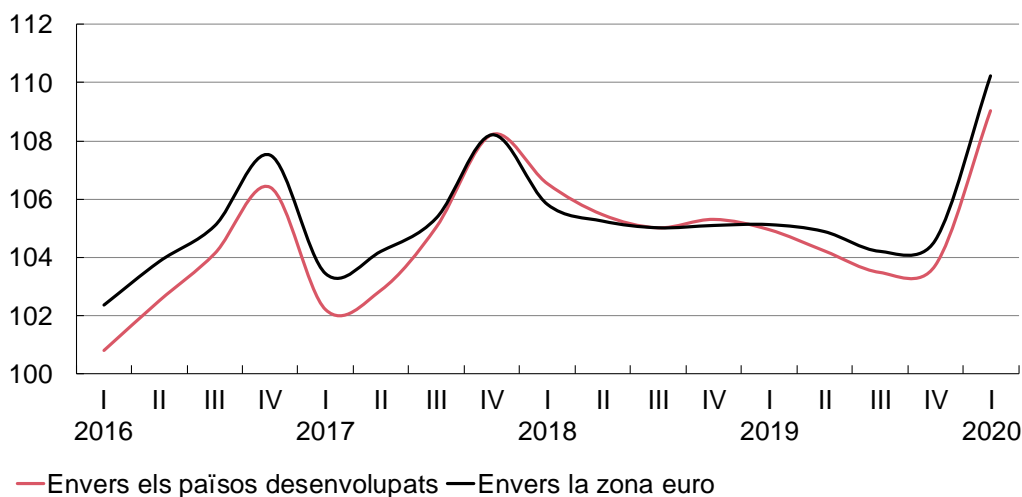
Nota: Valors corrents. Les dades de 2019 i 2020 són provisionals.
Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

La competitivitat en costos es va reduir el primer trimestre

La competitivitat en costos (amb dades a nivell estatal, valorada en termes de cost laboral unitari relatiu de les manufactures, ajustat per tipus de canvi) va mantenir una tendència clarament favorable des de l'inici de la crisi de 2009 tant respecte dels països desenvolupats com envers la zona euro. De fet, aquesta evolució favorable de la competitivitat va ser un dels factors que van empènyer a l'alça el creixement de les exportacions en la dècada de 2010 i van suposar un canvi estructural per a l'economia catalana. Des de 2016, els índexs de competitivitat han tingut una dinàmica oscil·lant amb una tendència força estable. Enguany, les dades del primer trimestre de 2020 indiquen una evolució desfavorable que indica un major increment relatiu del cost laboral unitari respecte al del conjunt d'economies competidores. Per extreure una conclusió més robusta de l'impacte de

la crisi sanitària en la competitivitat, caldria tenir informació del segon trimestre de 2020, ja que l'economia espanyola, juntament amb la italiana, va ser de les primeres a ser colpejades pel COVID-19. Però com hem vist anteriorment, l'impacte sobre els fluxos comercials, de moment, ha estat superior al de les economies de l'entorn.

Índex de competitivitat segons el cost laboral unitari en manufactura i tipus de canvi (dades de l'economia espanyola; índex 1999 = 100)

Nota: L'increment de l'índex indica pèrdua de competitivitat.
Font: Banc d'Espanya.

Caigudes generalitzades en l'evolució per branques de les exportacions

En l'anàlisi per branques de les exportacions catalanes fins al maig del 2020, destaca la generalització de les caigudes de major o menor magnitud. Les més acusades les trobem en els productes energètics (-49,6 %) i en els vehicles de motor (-46,1 %). Més propers a la mitjana del conjunt d'exportacions, es troben les exportacions de maquinària (-23,2 %) o la metal·lúrgia (-22,5 %). La moderació del principal sector exportador català, la indústria química, ha estat menor (-5,9 %) compensada per la bona evolució del sector farmacèutic, indicada com veurem més endavant en l'evolució de les exportacions d'alt contingut tecnològic. Finalment, només dues branques presenten evolucions positives en les seves variacions, l'agricultura (11,3 %) i la d'alimentació i begudes (7,9 %).

Exportacions de béns per branques d'activitat

(valors corrents)

		2019	Gener-maig 2020
	milions d'euros	% de variació interanual	% de variació interanual
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	1.579	3,2	11,3
Productes energètics; extracció i refinació petroli	3.007	33,9	-49,6
Alimentació i begudes	9.133	9,4	7,9
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	6.310	7,8	-25,9
Indústries químiques	18.324	6,5	-4,9
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	4.231	-1,3	-22,5
Maquinària i equips mecànics	4.598	3,3	-23,2
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	962	1,2	-28,4
Equips elèctrics i electrònics	4.697	-2,3	-14,0
Vehicles de motor i altres materials de transport	11.634	-7,8	-46,1
Resta branques d'activitat	8.345	0,3	-17,5
No classificats	1.060	1,6	-5,6
Total	73.879	3,1	-18,2

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions d'alt contingut tecnològic creixen impulsades per la indústria farmacèutica

Les dades provisionals de només el 1T2020 mostren un fort impuls al creixement de les exportacions de productes farmacèutics del 28,2 %. Això suposa que les exportacions d'alt contingut tecnològic siguin les que mostren un creixement més alt en el conjunt d'exportacions industrials (17,4 %). Aquest lideratge en el creixement ja es va iniciar l'any 2019 i la crisi sanitària l'ha reforçat. En el conjunt de productes industrials (-3,7 %), la resta de branques mostren caigudes, amb l'excepció de l'agregació de nivell tecnològic baix (+4,1 %), on els productes alimentaris, tèxtils cuir i calçat i fusta i paper, incrementen un 4,9 %. Per la seva banda, les exportacions de productes de nivell tecnològic mitjà alt, on s'inclouen els vehicles, cauen un 11,5 % i les exportacions de tecnologia mitjana baixa retrocedeixen un 7,4 %.

Exportacions de productes industrials per nivell tecnològic

(valors corrents)

	2019		Gener-març 2020	
	milions d'euros	% variació interanual	milions d'euros	% variació interanual
Nivell tecnològic alt	8.745	18,2	2.220	17,4
productes farmacèutics	6.332	23,4	1.766	28,2
productes informàtics, electrònics i òptics	2.331	3,8	450	-11,4
altres	82	220,0	4	-37,2
Nivell tecnològic mitjà alt	31.974	-3,5	7.332	-11,5
productes químics	11.985	-0,6	2.831	-8,2
materials i equips elèctrics; maquinària i vehicles	18.851	-5,3	4.245	-13,1
altres	1.138	-2,8	257	-18,1
Nivell tecnològic mitjà baix	10.421	6,6	2.351	-7,4
cautxú i matèries plàstiques, productes minerals no metàl·lics i metal·lúrgia	5.616	-1,1	1.373	-6,7
productes metàl·lics	1.888	-1,6	483	-0,5
altres	2.917	34,0	495	-15,0
Nivell tecnològic baix	18.898	7,8	4.625	4,1
productes alimentaris, tèxtils, cuir i calçat, fusta i paper	17.209	7,9	4.267	4,9
altres	1.689	7,6	358	-4,5
Total de productes industrials	70.038	3,2	16.528	-3,7

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions destinades als mercats de la UE tenen una afectació més elevada fins al maig

Les exportacions catalanes als mercats comunitaris han disminuït un 21,6 % els cinc primers mesos del 2019, mentre que les exportacions adreçades als països de fora de la UE cauen menys (-12,0 %). Una possible explicació rau en el fet que l'afectació de la crisi sanitària es va estendre més ràpidament als mercats de la UE, llevat de la Xina, que a la resta del món. Aquest patró difereix de la tendència dels anys de recuperació postcrisi, en què van ser els mercats de fora de la UE els que es van mostrar més expansius.

Entre el principals socis comercials a la UE-28, no s'observen diferències notables en l'evolució del 2020. Les exportacions al

principal mercat estranger, França, es contrauen (-19,1 %), també les exportacions a Alemanya (-21,1 %), molt influïda per la reducció de la demanda de vehicles. Destaca especialment la caiguda en les exportacions al Regne Unit (-29,2 %), que des de febrer ja no té la condició d'Estat membre però es manté en la jurisdicció comunitària. Fora de la UE, és remarcable l'augment d'exportacions a Suïssa (1,8 %). Les exportacions a la Xina també fan un salt endavant molt positiu (55,9 %), impulsades pel sector agroalimentari. Per la seva banda, la contracció de les exportacions als EUA (-9,2 %) és inferior a la mitjana del conjunt d'exportacions.

Exportacions de béns per àrees i països (valors corrents)

	2019		Gener-maig del 2020
	milions d'euros	% de variació interanual	% de variació interanual
Unió Europea	47.898	3,5	-21,6
Alemanya	7.198	-5,7	-21,1
França	12.316	7,1	-19,1
Itàlia	6.537	5,1	-22,7
Portugal	4.847	-0,8	-21,9
Regne Unit*	4.318	10,0	-29,2
Països de fora de la UE	25.981	2,4	-12,0
Resta d'Europa	6.014	12,5	-2,7
Suïssa	3.081	30,5	1,8
Amèrica del Nord	2.945	5,3	-10,1
EUA	2.664	5,3	-9,2
Amèrica llatina	4.331	-3,5	-28,6
Resta del món	12.692	-0,4	-10,9
Japó	884	4,2	1,3
Xina	1.791	19,8	55,9
Total	73.879	3,1	-18,2

Nota: Dades provisionals. *El Regne Unit no forma part de la UE des del febrer de 2020, però manté la jurisdicció comunitària.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les importacions de béns disminueixen un 22,2 % els cinc primers mesos de 2020

En els darrers mesos del 2019 es va iniciar una progressiva moderació dels fluxos d'importació, relacionada amb l'alentiment industrial i amb la moderació en la demanda interna. Fins al maig de 2020, l'impacte de la crisi sanitària ha rebaixat el valor dels productes importats en un 22,2 %. L'aproximació realitzada a partir de l'evolució del preus de les

importacions estatals mostra, com s'ha indicat abans, una evolució de les importacions en termes constants d'un -20,5 %, per la caiguda dels preus de l'1,7 %.

Les importacions han caigut de forma força generalitzada per branques. D'una manera similar a l'evolució dels fluxos d'exportació, les majors caigudes s'observen en les branques de productes energètics (-47,9%) i els vehicles de motor (-44,6 %). Convé destacar que la principal branca, la indústria química, només disminueix un 4,4 %; mentre que la disminució més moderada s'observa en les importacions de la branca de l'alimentació i begudes (-2,1 %).

Importacions de béns per branques d'activitat

(valors corrents)

		2019	Gener-maig del 2020
	milions d'euros	% de variació interanual	% de variació interanual
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	3.594	-2,3	-0,2
Productes energètics; extracció i refinació petroli	8.837	3,2	-47,9
Alimentació i begudes	6.577	5,4	-2,1
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	9.147	3,2	-23,0
Indústries químiques	19.456	6,9	-4,4
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	4.851	-4,3	-24,6
Maquinària i equips mecànics	5.482	2,2	-22,5
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	2.352	-4,8	-26,2
Equips elèctrics i electrònics	6.653	0,9	-16,0
Vehicles de motor i altres materials de transport	15.865	1,8	-44,6
Resta branques d'activitat	10.144	0,7	-17,4
No classificats	80	45,2	-25,6
Total	93.037	2,5	-22,2

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

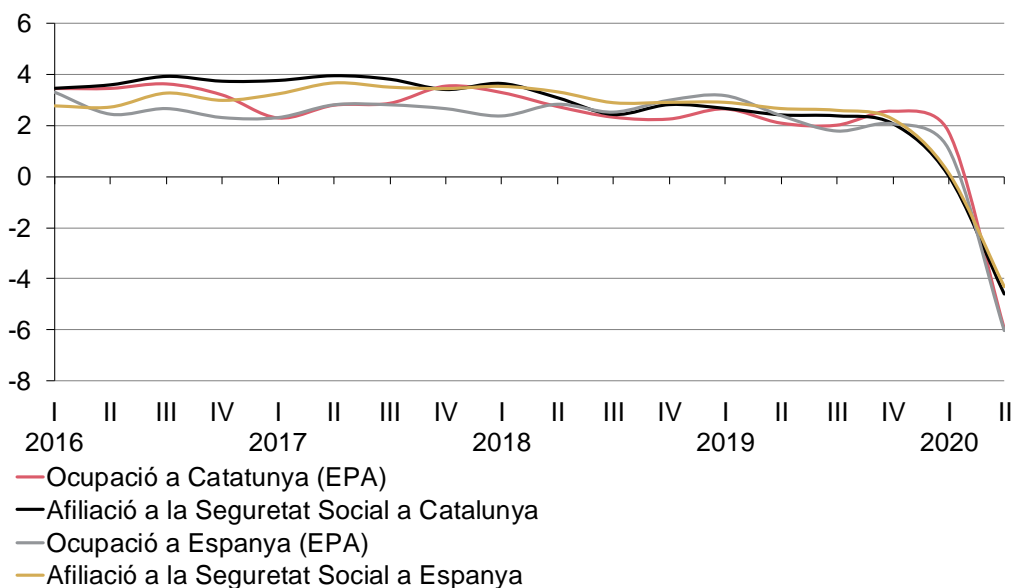
4.

Mercat de treball

La crisi sanitària condueix a una caiguda de l'ocupació durant el segon trimestre (-5,9 % interanual segons l'EPA i -4,6 % segons l'afiliació), tot i que l'ús dels ERTO ha ajudat decisivament a mantenir molts llocs de treball

Durant el segon trimestre el fort impacte de les mesures de tancament de part de l'activitat productiva per controlar la pandèmia, juntament amb la incertesa econòmica generada, han conduït a una forta caiguda de l'ocupació a Catalunya. De tota manera, el descens en l'ocupació ha estat molt inferior al registrat pel PIB, i això ha estat possible en bona mesura per l'ús dels ERTO (expedients temporals de regulació d'ocupació), que han permès mantenir ara com ara una part important dels llocs de treball. Les dades de l'EPA mostren que el segon trimestre l'ocupació ha disminuït un 6,5 % trimestral, mentre que en termes interanuals la davallada ha estat d'un 5,9 %, amb una caiguda absoluta de 203.600 persones ocupades en comparació amb el segon trimestre del 2019. El ritme de contracció interanual és el més fort des del segon trimestre del 2012. Cal recordar, a més, que les persones treballadores incloses en ERTO es continuen considerant com a ocupades segons la metodologia internacional harmonitzada que segueix l'EPA.

Dinàmica de l'ocupació
(% de variació interanual)

Font: Idescat, INE i Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

A Espanya, el segon trimestre la població ocupada ha retrocedit un 5,5 % en termes trimestrals (amb la pèrdua de més d'un milió d'ocupats) i es redueix un 6,0 % interanual. La davallada ha estat generalitzada per territoris, però les caigudes relatives més fortes corresponen a les Illes Balears, Cantàbria i Canàries, algunes d'elles molt dependents del turisme.

En termes absoluts, a Catalunya s'han perdut 192.834 afiliacions en comparació amb fa un any, segons dades de juny

Pel que fa a l'evolució de l'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya, s'ha reduït en el conjunt del segon trimestre un 4,6 % interanual. El descens interanual s'ha anat accentuat al llarg del trimestre i la dada més recent, del juny, mostra una davallada d'un 5,5 % interanual que, en termes absoluts implica 192.834 afiliacions menys que fa un any. Aquest descens és molt intens, però inferior a les caigudes interanuals superiors al 7 % que es van experimentar l'any 2009. En aquest sentit, cal tenir també en compte que els treballadors afectats per un ERTO segueixen constant com a afiliacions en alta en aquest registre, ja que mantenen la seva relació laboral. A Espanya el descens interanual de l'afiliació a la Seguretat Social ha estat d'un 5,0 % segons la dada de juny, mentre que en el conjunt del segon trimestre del 2020 l'afiliació anota un retrocés interanual d'un 4,3 %.

La xifra absoluta d'afiliacions va tocar fons l'abril, va millorar el maig i torna a retrocedir lleugerament el juny

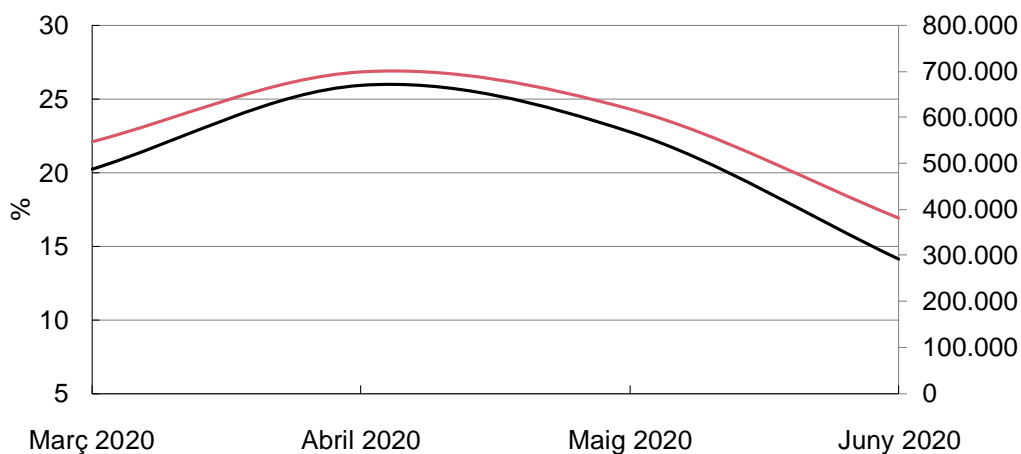
Tot i l'evolució negativa dels darrers mesos, cal dir que el nombre d'afiliats va tocar fons el mes d'abril. Quant a les variacions, el març es va registrar la major caiguda mensual (3,8 %), a l'abril el descens mensual va ser d'un 0,5 % i el maig es va registrar un augment mensual d'un 0,7 %, gràcies a que una part de l'activitat productiva ja tornava a restablir el funcionament. El juny les afiliacions han tornar a retrocedir un 0,3 % mensual, tot i la relaxació gradual en les mesures per a l'activitat productiva, però aquest descens està en bona part relacionat amb l'enfonsament de les contractacions d'estiu i amb un efecte calendari desfavorable. En altres paraules, s'ha reduït molt el flux de nova ocupació creada sobretot perquè s'estan produït moltes menys contractacions i renovacions del que seria habitual, sobretot en aquells sectors més perjudicats per les mesures de restriccions i de distància social (i que tenen un pes important dins l'ocupació).

Més d'un 60 % dels treballadors coberts per un ERTO ja han tornat al seu lloc de treball, tot i que hi ha moltes diferències per sectors

Tal com ja s'ha apuntat, en l'actual crisi sanitària s'ha fet un ús molt important dels ERTO. Segons dades de l'Observatori del Treball i del Model Productiu (Generalitat de Catalunya), des de l'estat d'alarma fins a principis de juliol més de 727.000 treballadors han estat coberts per un ERTO (més d'un 80 % en suspensió de jornada). Cal destacar que aquestes dades no inclouen els expedients presentats davant el Ministeri de Treball, i que acostumen a correspondre a empreses que tenen centres productius a diversos territoris de l'Estat. Molts d'aquests treballadors ja han reprès la seva activitat amb la desescalada. Segons dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, a finals de juny només 381.968 treballadors continuaven en ERTO a Catalunya, Així, s'estima que a finals d'abril gairebé un 26 % dels afiliats (excloent els autònoms i els afiliats al règim de la llar, que no es poden acollir individualment a un ERTO) estava cobert per un expedient, mentre que a finals de juny aquest percentatge hauria baixat fins a un 14 %.

Treballadors afectats per un ERTO

(dades de finals de mes)

—% sobre total afiliació (excloent autònoms i llar)

—Nombre treballadors afectats (eix dret)

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies; Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Nota: a partir del mes de maig, les dades de treballadors afectats provenen del Ministeri, i descompten els treballadors que han tornat a la seva activitat laboral.

Adicionalment, fonts del Ministeri estimen que del nombre màxim de treballadors afectats per un ERTO a Catalunya, un 61 % ja hauria sortit d'aquests expedients a principis de juliol, mentre que aquest percentatge seria d'un 60 % a Espanya. La gran majoria d'aquests

treballadors que surten dels ERTO ho fan per retornar al seu lloc de treball (gairebé un 85 %). De tota manera, el retorn a l'activitat d'aquests treballadors presenta diferències molt acusades per sectors. Tot i que només es disposa de les dades sectorials per a Espanya, aquesta informació apunta a que en algunes branques s'han recuperat més d'un 75 % dels treballadors en ERTO (com a la venda i reparació de vehicles de motor, al comerç al detall i a les activitats sanitàries), mentre que en branques com les agències de viatges, el transport aeri i els serveis d'allotjament aquest percentatge seria inferior a un 20 %.

Gairebé un 45 % dels autònoms a Catalunya han rebut la prestació extraordinària per cessament d'activitat per la COVID-19 i han continuat en alta d'afiliació

El Govern central també va posar en marxa una prestació extraordinària per a autònoms per cessament d'activitat per la COVID-19 (en aquells sectors directament tancats amb l'estat d'alarma, i per a aquells amb una caiguda de més del 75 % de la facturació). Els beneficiaris continuen en situació d'alta a la Seguretat Social durant aquest període, tot i que alguns no estiguin registrant cap activitat. Això podria explicar en part que l'afiliació al règim d'autònoms hagi tingut una caiguda moderada (d'un -1,8 % interanual segons dades de finals de juny). Segons dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, a finals de juny a Catalunya gairebé 244.000 persones eren beneficiàries de la prestació, xifra que representa un 44,8 % sobre els afiliats al règim d'autònoms a Catalunya a la mateixa data. Aquesta prestació extraordinària ha finalitzat a finals de juny, si bé s'ha creat una nova ajuda per als autònoms estacionals o per aquells que acreditin un descens d'un 75 % interanual de la seva facturació durant el tercer trimestre.

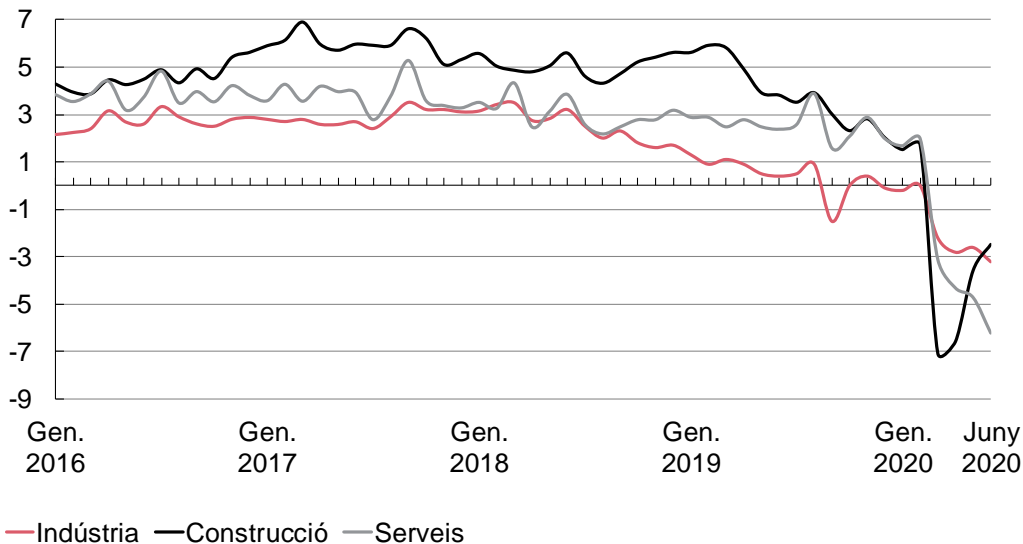
El segon trimestre es destrueix afiliació a tots els grans sectors d'activitat, sobretot als serveis (-5,1 % interanual)

Les dades d'afiliació a la Seguretat Social mostren un descens generalitzat per grans sectors d'activitat. Els més afectats són els serveis (-5,1 % interanual durant el segon trimestre), si bé la davallada s'ha anat accentuant progressivament amb els mesos (el juny el retrocés ha estat d'un 6,2 %). El comportament per branques dins els serveis és molt heterogeni, com veurem al paràgraf següent. La pèrdua d'afiliació als serveis explica més d'un 85 % de la destrucció d'afiliació en comparació amb un any abans. A l'agricultura i a la indústria les caigudes són d'un 3,3 % i d'un 2,9 % interanual, en mitjana del segon trimestre. Finalment, la construcció mostra un retrocés de l'afiliació d'un 4,2 % interanual en el segon trimestre, si bé les dades més recents

són més favorables: va ser el sector que va començar amb un retallada més forta de l'afiliació al principi de l'estat d'alarma i posteriorment és el que més ha moderat la caiguda, de manera que el juny la reducció de l'afiliació a la construcció és d'un 2,5 % interanual (el sector amb millor comportament, per tant).

Evolució de l'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya per grans sectors

(% de variació interanual)

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Les branques més afectades són les relacionades amb el turisme i les activitats culturals i d'oci

A un nivell més desagregat, la informació d'afiliacions per branques d'activitat permet veure l'impacte sectorial de la crisi sanitària. En primer lloc destaca l'augment de l'afiliació a les activitats sanitàries (amb un augment d'un 1,7 % interanual, 3.298 persones més que fa un any), seguit de les activitats de programació i consultoria informàtica (3,1 %), l'Administració Pública (0,6 %) i els serveis socials amb allotjament (1,8 %).

En el sector industrial destaca l'increment en l'afiliació de la fabricació de productes farmacèutics (2,8 % interanual i 700 persones més). Per contra, les activitats industrials que han contribuït més negativament al descens de l'afiliació total han estat la fabricació de productes metàl·lics excepte equipament (-5,3 % i 2.857 persones menys), la fabricació de vehicles de motor (-3,6 %) i la confecció de peces de vestir (-11,2 %).

En el sector de serveis les caigudes en l'afiliació més rellevants han estat en les activitats més castigades pel tancament de l'activitat

productiva i per les mesures de restriccions, i en particular els relacionats amb el turisme i l'oci. Així, les caigudes de l'afiliació en els serveis de menjar i beure (-14,9 % i 34.132 persones menys) i d'allotjament (-33,4 % i -19.790 persones) són responsables d'una tercera part de la reducció de l'afiliació total. La caiguda en el sector del comerç al detall (-4,6 %) també ha estat molt rellevant degut al pes que té i que implica 15.462 afiliats menys. D'altra banda, l'afiliació en les activitats relacionades amb l'ocupació, que inclou les persones que treballen per a empreses de treball temporal i que poden estar contractades en qualsevol sector d'activitat, ha caigut un 31,7 % interanual, 17.577 persones menys que fa un any.

També destaquen, tot i que tenen menys pes en termes absoluts, les caigudes de l'afiliació en transport marítim (-27,3 %), activitats de creació, artístiques i espectacles (-16,8 %), activitats de lloguer (-10,1 %), activitats d'agències de viatges i operadors turístics (-9,8 %) i transport aeri (-9,5 %).

L'EPA capta una forta caiguda en el nombre d'hores treballades (- 29,8 % interanual)

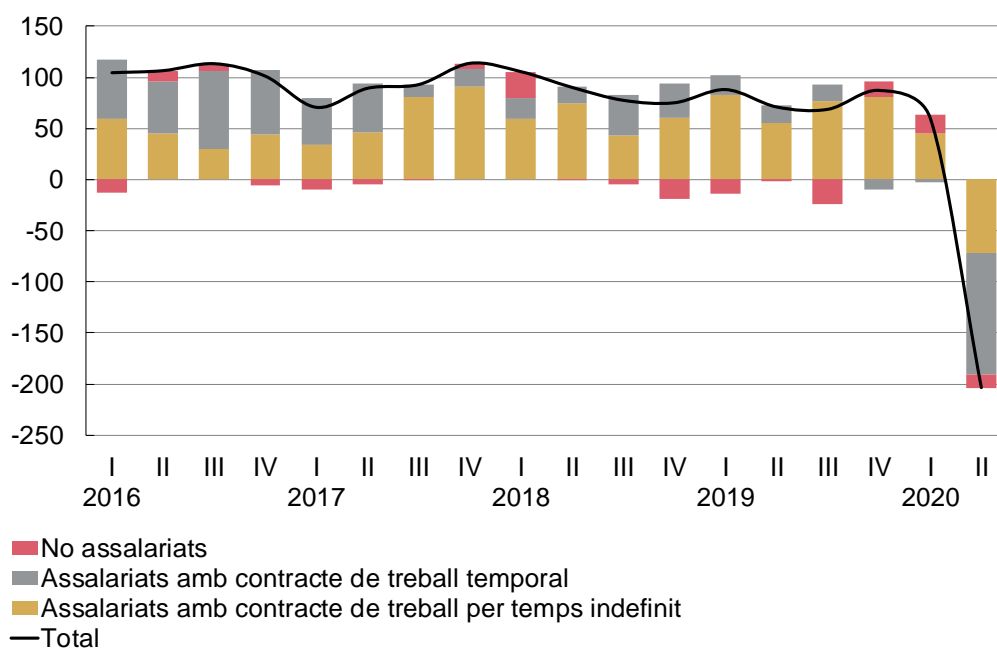
Tornant amb les dades de l'EPA, l'aturada de bona part de l'activitat productiva queda sobretot recollida pel nombre total d'hores efectives treballades. El primer trimestre les hores treballades van baixar un 5,3 % interanual a Catalunya, mentre que el segon trimestre retrocedeixen un 29,8 % interanual (un 26,6 % interanual a Espanya), una forta caiguda que recull les hores que han deixat de treballar aquells treballadors en reducció o suspensió de jornada. Com ja s'ha comentat, l'EPA classifica com a ocupats als treballadors en ERTO de suspensió quan la suspensió és inferior als tres mesos (i si és igual o superior, quan el treballador segueix percebant almenys un 50 % del salari). L'EPA per a Espanya mostra que el segon trimestre més de 3,4 milions de persones estaven en una aturada per raons tècniques i econòmiques o per una suspensió per expedient de regulació d'ocupació (supòsits que englobarien a treballadors en ERTO). Les microdades de l'EPA per a Catalunya permeten estimar que en el cas català el nombre d'ocupats en aquestes dues situacions el segon trimestre seria de 618,6 milers de persones.

La població assalariada, les dones i els treballadors a temps parcial pateixen una major caiguda de l'ocupació

Si s'analitza en detall l'evolució de la població ocupada, s'observa una contracció una mica més forta en el cas de les dones (-6,7 % interanual el segon trimestre) que en els homes (-5,4 %). La destrucció d'ocupació

ha afectat més a l'ocupació assalariada (-6,6 % interanual), mentre que el col·lectiu de no assalariats presenta un descens més moderat (-2,5 %). En aquest sentit, la informació de l'afiliació a la Seguretat Social també apuntava a un comportament menys negatiu del treball no assalariat (amb dades de juny, l'afiliació al règim d'autònoms disminueix un 1,8 % interanual, en comparació amb el descens d'un 5,5 % interanual del total de l'afiliació). D'altra banda, l'ajust ha afectat amb més intensitat el treball a temps parcial (-17,2 % interanual) que l'ocupació a jornada completa (-4,0 %), de manera que la taxa de parcialitat baixa fins a un 12,8 % (el 2019 va ser d'un 14,6 %).

Evulsió del nombre d'ocupats per situació professional (variació interanual en milers de persones)

Font: Idescat.

L'ajust de l'ocupació colpeja més als treballadors temporals (-19,5 % interanual) que a l'ocupació indefinida (-3,1 % interanual)

Per tipus de contracte, l'ajust de l'ocupació assalariada està afectant més als treballadors amb contracte temporal, com ve essent habitual en les crisis econòmiques. L'ocupació temporal registra un descens d'un 19,0 % interanual, mentre que els assalariats indefinits es redueixen un 3,1 %. En termes absoluts, s'ha experimentat una pèrdua neta de 190.700 llocs de treball assalariats en comparació amb el segon trimestre del 2019, un 62,5 % dels quals eren temporals i un 37,5 % indefinits. La taxa de temporalitat baixa fins a un 18,8 % (el 2019 era de 21,6 %).

Magnituds del mercat de treball a Catalunya i a Espanya

	2018	2019	Segon trimestre del 2019	Primer trimestre del 2020	Segon trimestre del 2020
Catalunya					
Població activa (% de variació interanual)	0,4	1,8	1,8	0,7	-4,2
Població ocupada (% de variació interanual)	2,7	2,3	2,1	1,8	-5,9
Assalariats amb contracte de treball indefinit	2,7	3,3	2,5	2,0	-3,1
Assalariats amb contracte de treball temporal	4,6	1,7	2,9	-0,5	-19,0
Població en atur (% de variació interanual)	-14,0	-2,3	-0,2	-7,8	9,6
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	78,0	78,4	78,4	77,9	74,6
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	69,0	69,7	69,6	69,5	65,0
Taxa d'atur (%)	11,5	11,0	11,2	10,7	12,8
Homes	10,9	10,6	11,0	9,9	12,7
Dones	12,1	11,5	11,4	11,4	12,9
Població de 16 a 24 anys	27,7	26,2	24,6	28,3	35,6
Taxa de temporalitat (%)	21,9	21,6	21,7	20,4	18,8
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	14,1	14,6	14,5	14,8	12,8
Espanya					
Població activa (% de variació interanual)	0,3	1,0	0,9	0,7	-4,6
Població ocupada (% de variació interanual)	2,7	2,3	2,4	1,1	-6,0
Població en atur (% de variació interanual)	-11,2	-6,6	-7,4	-1,2	4,3
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	74,9	75,0	75,1	74,4	71,0
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	63,4	64,3	64,5	63,6	60,1
Taxa d'atur (%)	15,3	14,1	14,0	14,4	15,3

Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

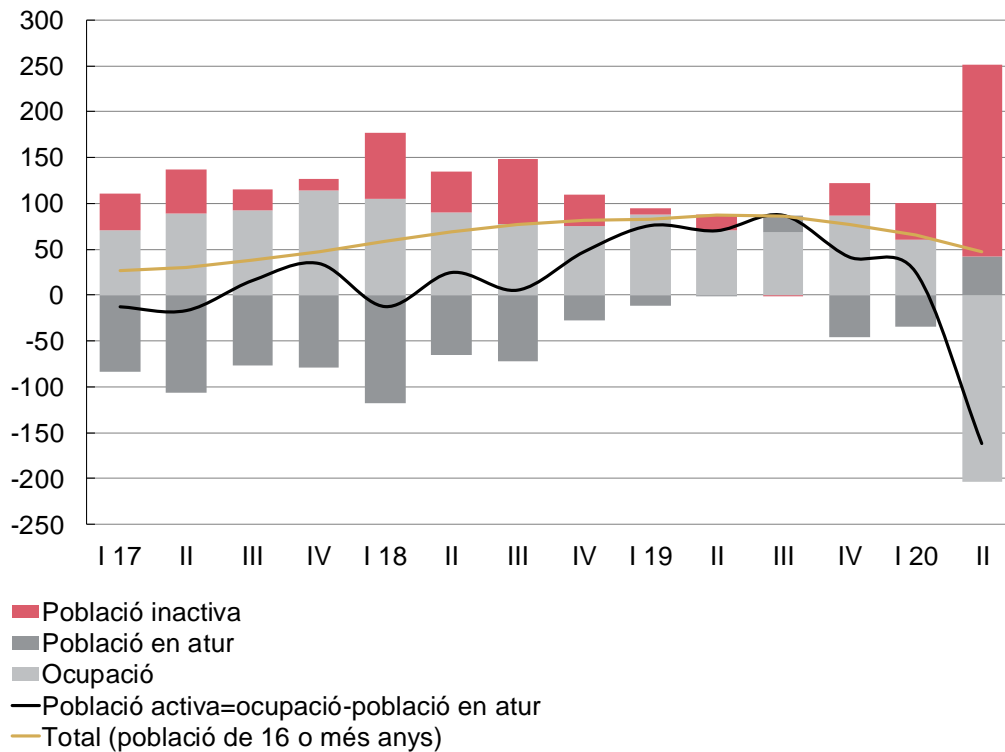
Durant el període gener-juny cau el nombre de contractes indefinits (-31,0 % anual) i de contractes temporals (-38,2 %)

La informació de les oficines de treball de la Generalitat (OTG) sobre contractes mostra la feblesa de les noves contractacions, derivada de la caiguda de la confiança i per les fortes restriccions que encara han de mantenir algunes activitats. En definitiva, el mercat laboral encara resta relativament tancat i es produeixen menys col·locacions de les habituals (en particular en activitats relacionades amb el turisme i que intensificaven la contractació a l'estiu). A l'abril es van signar un nombre mínim de contractes (94.800 contractes, quan a l'abril del 2019 se signaven més de 268.000), mentre que al maig i juny s'han produït augments mensuals en la xifra de contractes, però molt per sota de les xifres habituals. En el període gener-juny s'han registrat 69.782 contractes indefinits menys que al mateix període del 2019 (-31,0 % interanual) i 546.106 contractes temporals menys (-38,2 interanual), però tenint en compte que molts contractes temporals

poden ser de durada molt curta. El total de contractació retrocedeix un 37,2 % anual. Segons el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, la davallada interanual del total de la contractació i de la contractació temporal són les més negatives de tota la sèrie (amb inici el 1999).

Impacte de la crisi sanitària a les principals variables laborals

(variació interanual en milers de persones)

Font: Idescat.

La població activa experimenta un descens molt significatiu (- 4,2 % interanual) i es dispara la població inactiva

L'impacte de la crisi sanitària també es reflecteix en l'evolució de la població activa, que després d'haver crescut de manera significativa durant el 2019, registra una contracció d'un 4,2 % interanual durant el segon trimestre, la caiguda més forta de la sèrie històrica que comença a finals de la dècada dels 70. L'INE apunta a un factor relacionat amb el confinament: una part de les persones que han perdut la seva ocupació o que ja estaven a l'atur, ja no compten com a aturats EPA (sinó com a inactius), ja que difícilment poden haver fet una cerca activa de feina ateses les mesures de confinament i tancament parcial de l'activitat econòmica. De fet, la població inactiva s'ha disparat, amb un augment d'un 8,7 % interanual (més de 209.000 persones en termes absoluts), i en particular destaca l'alça de la categoria d'inactius que vol treballar i que està disponible, però que no ha buscat feina. Destaca la caiguda més gran en la població activa en les dones (-5,0 %

interanual, enfront la reducció d'un -3,4 % dels homes). La taxa d'activitat (de 16 a 64 anys) ha baixat fins a un 74,6 % (el 2019 va ser d'un 78,5 %), el valor més baix des de l'any 2002.

Paral·lelament, la caiguda en la població ocupada ha determinat un descens de la taxa d'ocupació de 16 a 64 anys fins a un 65 % (el 2019 va ser d'un 69,7 %).

La taxa d'atur puja fins a un 12,8 % el segon trimestre del 2020, amb un augment relativament moderat

L'EPA del segon trimestre mostra com la destrucció de llocs de treball ha conduït a un increment de la població en atur, que creix un 9,6 % interanual. L'augment podria haver estat més intens, si no fos perquè una part dels que han perdut la feina han passat a situació d'inactivitat. Així, en termes interanuals la població ocupada ha disminuït en 203.700 persones, però la població en atur només ha augmentat en 41.600 persones. La taxa d'atur ha pujat fins a un 12,8 % (fa un any era d'un 11,2 %). Per gènere, ha pujat amb més intensitat la taxa d'atur dels homes (fins a un 12,7 %), si bé continua sent inferior a la de les dones (12,9 %). Per tant, encara que l'ocupació femenina ha caigut amb més força que entre els homes, també ha augmentat més la inactivitat femenina i això ha suavitzat l'augment en la taxa d'atur de les dones. Per grups d'edat, es produeix un salt molt fort en la taxa d'atur de les persones de 16 a 24 anys (passa d'un 28,3 % el primer trimestre a un 35,6 % el segon), mentre que a la resta de grups d'edat l'augment és molt més moderat.

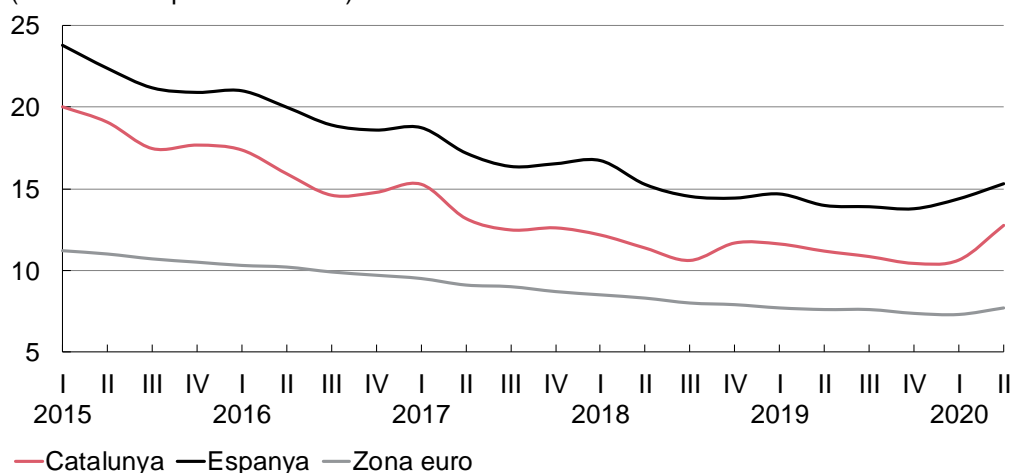
A Espanya la taxa d'atur puja fins a un 15,3 %, mentre que a la zona euro registra un augment contingut, fins a un 7,7 %

A Espanya la població en atur creix un 4,3 %, un augment més moderat que el que es desprèn de la caiguda de l'ocupació, perquè la disminució de la població activa (-4,6 % interanual) ha estat encara més forta que a Catalunya. La taxa d'atur espanyola puja fins a un 15,3 % (fa un any, al segon trimestre del 2019 era d'un 14 %). Pel que fa a la zona euro, la taxa d'atur també ha registrat un alça, però moderada, i el segon trimestre arriba a un 7,7 % (taxa ajustada d'estacionalitat), quan al primer trimestre havia assolit un 7,3%, el valor més baix des del 2008.

Per països, s'ha produït un augment força generalitzat en la taxa d'atur, però fins al moment moderat, i això pot estar reflectint l'ús també molt estès de figures laborals que han permès mantenir l'ocupació de les empreses durant aquests mesos (els ERTO en el cas espanyol, el

kurtzarbeit a Alemanya, la CIG a Itàlia, el *Chomâge Partiel* a França, etc.). El confinament també ha afavorit les situacions d'inactivitat, i això també pot haver suavitzat l'augment de la taxa d'atur en alguns països. Les taxes d'atur més reduïdes són les registrades pels Països Baixos (3,8 %), Alemanya (4,1 %) i Malta (4,2 %), mentre que les taxes d'atur més altes continuen sent les de Grècia (15,5 %, amb dades d'abril) i Espanya (15,5 %, en dada ajustada d'estacionalitat).

Evolució de la taxa d'atur (% d'aturats / població activa)

Font: Idescat, INE i Eurostat.

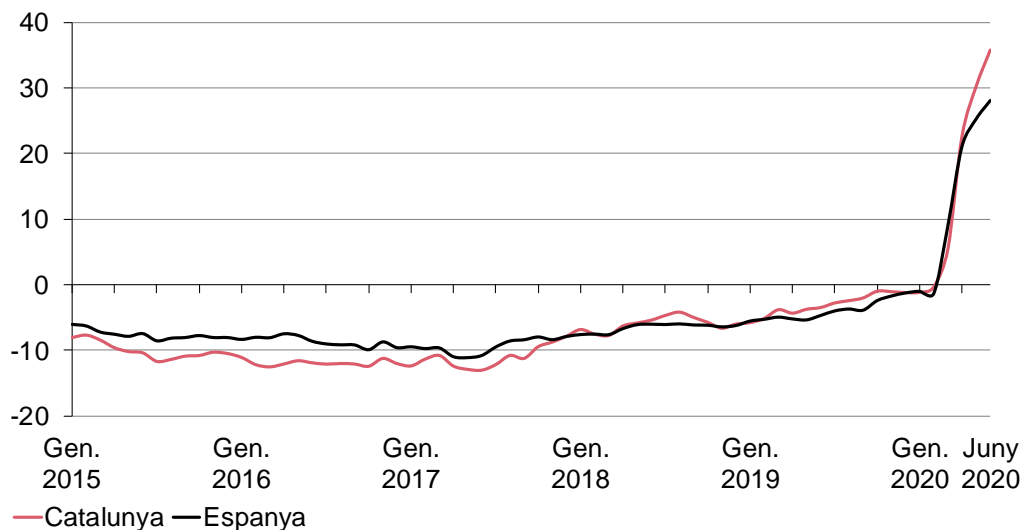
L'atur registrat augmenta durant el 2n trimestre i el ritme de creixement s'enfila fins el 35,8 % interanual el juny del 2020

La crisi sanitària ha provocat que durant el segon trimestre del 2020 el nombre de persones inscrites a l'atur hagi augmentat en 67.972 fins a situar-se en 485.019 persones a tancament de juny. Als que s'han inscrit a l'atur s'hi hauria de sumar aquells que en condicions normals haurien trobat feina i n'haurien sortit, per exemple per la temporada turística. Així, l'atur registrat el juny ha augmentat en 127.747 persones respecte al juny del 2019, un 35,8 % interanual. S'ha de tenir present que les persones en ERTO mantenen la relació laboral amb l'empresa i per tant no s'inclouen a l'atur registrat. L'augment de l'atur registrat es va produir sobretot als mesos de març (21.833 persones) i abril (50.763 persones). Amb la fi del confinament i la represa gradual de l'activitat el nombre de nous inscrits a l'atur es va reduir (15.339 el maig i 1.870 el juny), però el ritme de noves contractacions és baix i per tant la diferència de l'atur registrat respecte als mateixos mesos del 2019 es va eixamplar (22,6 % l'abril, 30,2 % el maig i 35,8 % el juny). Cal destacar que l'augment de l'atur registrat és molt més intens que el de l'atur EPA, perquè l'enquesta és més estricta a l'hora de considerar a un persona en atur, ja que no és suficient que s'apunti en un oficina

pública d'ocupació, sinó que ha de fer una cerca activa de feina. A Espanya la situació és similar, si bé el nombre d'inscrits a l'atur ha augmentat a un ritme lleugerament inferior al de l'economia catalana. A Espanya, l'atur registrat ha augmentat fins a les 3.862.883 persones inscrites, un 28,1 % més (847.197 persones més) que fa un any.

Evolució de l'atur registrat

(% de variació interanual)

Font: oficines de treball de la Generalitat i Servei Públic Estatal d'Ocupació.

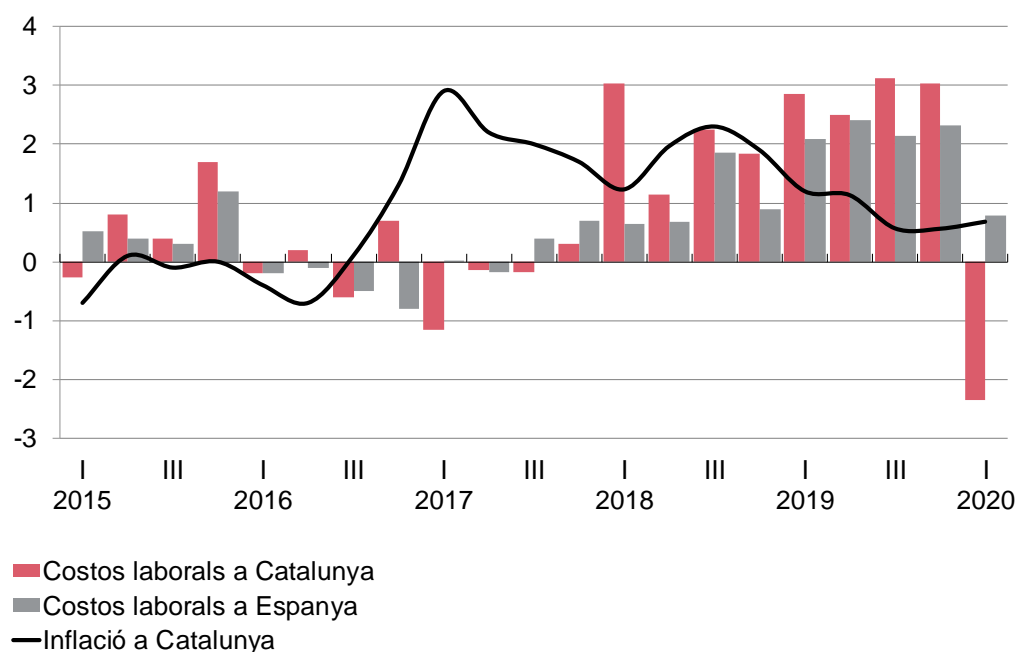
5.

Costos laborals i salaris

Els expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO) van empènyer el cost laboral a la baixa, que cau un 2,3 % interanual el primer trimestre del 2020

Segons l'Enquesta trimestral de cost laboral, els costos laborals per treballador i mes del primer trimestre del 2020 van caure un 2,3 % interanual, i així s'interromp la tendència a l'alça dels últims dos anys. Aquesta dinàmica s'explica principalment pels treballadors afectats per ERTO, una situació administrativa en la qual l'empresa no ha d'abonar (en part o totalment) els salaris ni les cotitzacions a la Seguretat Social dels treballadors afectats. En aquest context, el poder adquisitiu dels salaris va retrocedir, com a resultat de la davallada dels costos salarials per treballador i mes (-2,5 % interanual) i un entorn de preus continguts (amb un avanç de la inflació del 0,7 % interanual). Aquestes dades són unes primeres senyals de l'impacte de la crisi sanitària, que podria truncar la recuperació progressiva dels salaris i el seu poder adquisitiu. Aquesta recuperació es va iniciar els anys 2018 i 2019

Costos laborals per treballador i mes a Catalunya i al conjunt de l'Estat (% de variació interanual)

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

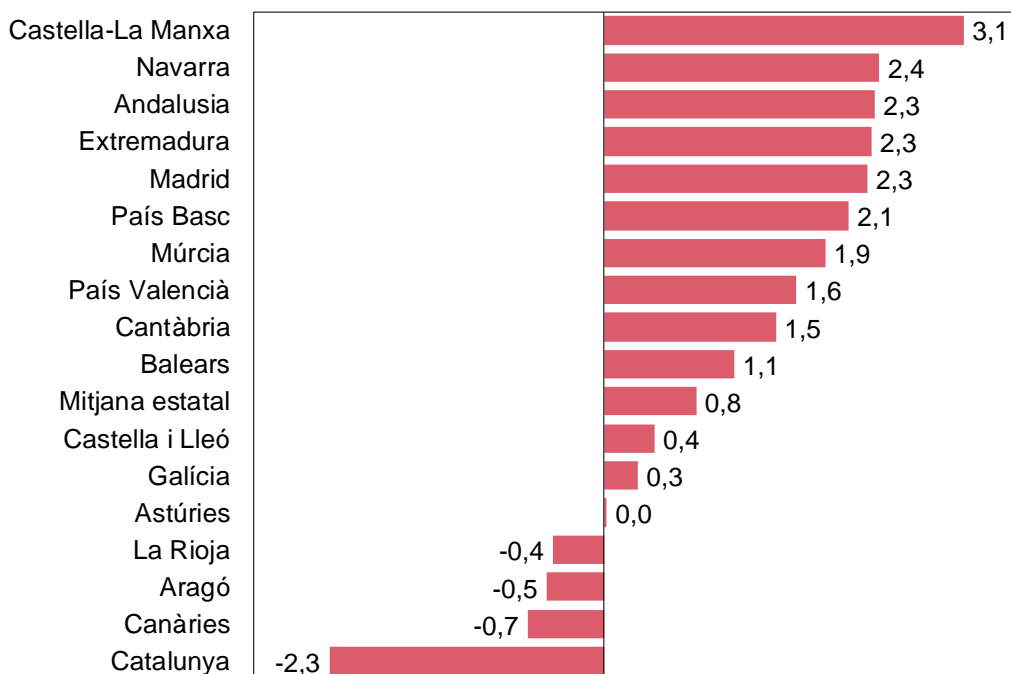
després d'una primera fase del període de recuperació en què els indicadors salarials es van mantenir estancats o fins i tot van retrocedir alguns anys.

En canvi, en el conjunt de l'Estat els costos laborals per treballador i mes van augmentar un 0,8 % interanual el primer trimestre, un avanç molt similar quan incorporem la correcció dels efectes calendari i estacionals (1,0 %).

Catalunya és la comunitat on els costos laborals per treballador i mes van caure amb més intensitat

L'anàlisi regional de l'evolució dels costos laborals per treballador i mes durant el primer trimestre del 2020 mostra diferències notables: Catalunya és la comunitat on aquests costos van caure amb més intensitat, seguida de les Canàries (-0,7 %), l'Aragó (-0,5 %) i La Rioja (-0,4 %). La resta de comunitats, en canvi, presenten increments en els costos laborals per treballador i mes, entre les quals destaquen els creixements de Castella-La Manxa (3,1 % interanual), Navarra (2,4 %), Andalusia (2,3 %), Extremadura (2,3 %), Madrid (2,3 %) i el País Basc (2,1 %).

Cost laboral per treballador i mes a les comunitats autònomes. Primer trimestre del 2020 (% de variació interanual)

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Entre els components dels costos laborals, la part del cost salarial (un 73,4 % del total) va caure un 2,5 %, en línia amb l'evolució del cost salarial ordinari que es va reduir un 1,7 % i del cost salarial extraordinari (que comprèn les pagues extraordinàries així com els endarreriments) que va caure un 8,7 %. A Espanya els costos salarials durant el primer trimestre van augmentar un 0,7 %, si bé cal distingir l'augment del cost salarial ordinari (0,9 %) de la caiguda del cost salarial extraordinari (-0,4 %).

Costos salarials i laborals.

Primer trimestre (% de variació interanual)

	Cost per treballador i mes		Cost per hora de treball efectiva	
	2019	2020	2019	2020
Catalunya				
Cost laboral total	2,9	-2,3	0,6	3,6
Cost salarial	1,9	-2,5	-0,4	3,5
Cost salarial ordinari	2,2	-1,7	-0,1	4,2
Cost salarial extraordinari	-0,5	-8,7	-3,0	-3,1
Cost laboral no salarial	5,6	-2,0	3,3	3,9
Hores pactades	0,0	-0,5	-	-
Hores efectives de treball	2,3	-5,7	-	-
Espanya				
Cost laboral total	2,1	0,8	0,0	4,8
Cost salarial	1,7	0,7	-0,4	4,7
Cost salarial ordinari	2,0	0,9	-0,2	5,0
Cost salarial extraordinari	-0,2	-0,4	-2,0	2,7
Cost laboral no salarial	3,1	1,0	1,0	5,2
Hores pactades	0,0	0,2	-	-
Hores efectives de treball	2,1	-3,8	-	-

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Pel que fa als costos laborals no salarials (que representen el 26,6 % dels costos laborals, i inclouen les cotitzacions a la Seguretat Social i altres percepcions no salarials), també van caure (-2,0 %), després de créixer un 4,6 % en el conjunt del 2019. En el conjunt de l'Estat l'augment d'aquests costos es va desaccelerar fins a l'1,0 %.

La caiguda de les hores efectives de treball (del 5,7 %) pressiona els costos laborals per hora de treball a l'alça (amb un increment del 3,6 %)

Cal fer notar la davallada de les hores efectivament treballades (- 5,7 %), que s'explica en part pels treballadors afectats per ERTO. Es

tracta d'una davallada important tot i que les mesures de confinament només van afectar la segona quinzena del mes de març. Al conjunt de l'Estat la disminució és menor (-3,8 %). Catalunya és la tercera comunitat amb una caiguda de les hores efectives de treball més elevada, només superada per les Canàries (-7,2 %) i les Balears (-6,1 %). Aquesta dinàmica podria reflectir l'elevada exposició al turisme d'aquestes comunitats, una de les activitats més afectades per les mesures de contenció aplicades per frenar la propagació de la pandèmia.

La disminució de les hores de treball va afavorir l'augment dels costos laborals per hora treballada (3,6 % interanual), fins als 20,8 euros de mitjana, tot i el retrocés dels costos laborals per treballador i mes. Al conjunt estatal l'augment va ser del 4,8 %, fins als 19,93 euros.

Els costos laborals de les activitats del sector de serveis més limitades per les mesures de distanciament van caure amb intensitat, una caiguda afavorida pels ERTO

L'evolució dels costos laborals en el primer trimestre reflecteix diferències notables per sectors productius. La caiguda en el sector de serveis (del -2,8 %) contrasta amb la disminució més suau en la indústria (del -0,8 %) i el lleuger augment en la construcció (del 0,3 %).

Costos laborals i costos salarials ordinaris per sectors productius.

Primer trimestre (% de variació interanual)

	Catalunya		Espanya	
	2019	2020	2019	2020
Costos laborals per treballador i mes				
Total	2,9	-2,3	2,1	0,8
Indústria	1,1	-0,8	1,8	0,3
Construcció	-0,1	0,3	1,0	0,8
Serveis	3,6	-2,8	2,3	0,9
Costos salarials ordinaris per treballador i mes				
Total	2,2	-1,7	2,0	0,9
Indústria	0,9	-0,6	1,4	0,5
Construcció	0,1	-0,2	1,2	0,7
Serveis	2,7	-2,0	2,2	1,0

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Dins el sector de serveis, les branques amb caigudes dels costos laborals més importants són l'educació (-12,0 %), l'hostaleria (-8,2 %), el comerç al detall (-7,1 %) i el comerç a l'engròs (-6,6 %). En sentit

contrari, les branques d'informació i comunicacions i l'Administració Pública són les que presenten un increment més elevat, del 5,0 % i el 3,0 %, respectivament. Aquesta dinàmica sectorial està molt relacionada amb l'aplicació dels mecanismes d'ajust temporal de l'ocupació (ERTO), que van afavorir la caiguda de les hores efectives de treball, en especial en aquelles branques més exposades a les restriccions de l'activitat: l'educació (-16,4 % interanual), l'hostaleria (-14,2 %), les activitats culturals i esportives i altres serveis (-10,1 %) i el comerç a l'engròs (-6,0 %).

Costos laborals i hores de treball per branques d'activitat del sector de serveis a Catalunya. Primer trimestre del 2020 (% de variació interanual)

	Cost laboral per treballador i mes	Hores efectives de treball	Cost laboral per hora de treball
Comerç a l'engròs i reparació de vehicles	-6,6	-6,0	-0,6
Comerç al detall	-7,1	-5,1	-2,1
Transport i emmagatzematge	1,5	-0,3	1,8
Hostaleria	-8,2	-14,2	7,0
Informació i comunicacions	5,0	-2,9	8,2
Activitats financeres i assegurances	-4,2	-5,4	1,3
Activitats immobiliàries, professionals i tècniques	-2,9	-3,3	0,5
Activitats administratives i serveis auxiliars	-0,1	-5,0	5,1
Administració pública	3,0	-2,0	5,0
Educació	-12,0	-16,4	5,3
Sanitat i serveis socials	-2,0	-4,7	2,8
Activitats culturals i esportives, i altres serveis	0,8	-10,1	12,0
Total	-2,3	-5,7	3,6

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (Idescat).

En el conjunt de l'Estat l'evolució mostra una pauta més similar entre grans sectors productius. Els costos laborals en el sector de serveis van augmentar un 0,9 %, en la indústria un 0,3 % i en la construcció un 0,8 %. Dins el sector de serveis els costos laborals només van caure en l'hostaleria (-7,2 %) i en el comerç majorista i al detall i la reparació de vehicles (-0,5 %), i van augmentar en la resta d'activitats del sector de serveis. Per la seva banda, l'evolució seguida pels costos salarials ordinaris per treballador i mes en els grans sectors productius va ser similar a la dinàmica dels costos laborals, tant a Catalunya com a Espanya.

L'increment salarial pactat fins al juny és del 2,01 %, lleugerament per sota del registrat el 2019 (2,12 %)

Els convenis col·lectius amb efectes econòmics el 2020 que s'han registrat fins al juny del 2020 presenten un increment de les tarifes

salarians del 2,01 %, que se situa lleugerament per sota del que es va pactar per a l'any 2019 (del 2,12 %). L'augment de les tarifes salarians és molt similar al dels convenis pactats en l'àmbit sectorial, on els increments són del 2,03 %. Per la seva banda, els convenis d'empresa registren un creixement de tarifes inferior, de l'1,63 %.

Les dades sobre convenis de nova signatura per al conjunt de l'Estat (no estan disponibles per a Catalunya) ens ofereixen una informació molt limitada dels efectes de la crisi sanitària sobre els indicadors salarians, atès que la negociació col·lectiva va avançar molt lentament des de la propagació de la pandèmia i l'aplicació de les mesures de contenció. L'augment salarial pactat d'aquests convenis és de l'1,84 % fins al juny del 2020, molt per sota del ritme de creixement de finals del 2019 (3,1 %). No obstant això, convé remarcar la provisionalitat i cobertura d'aquestes dades, ja que els convenis de nova firma d'aquest primer semestre només cobreixen 110.000 treballadors del conjunt de l'Estat.

La crisi sanitària i les mesures de confinament també s'han fet notar en el nombre de convenis registrats. A Catalunya durant l'abril i el maig només es va inscriure un conveni nou, mentre que al juny n'hi ha hagut 28. En conseqüència, el nombre de treballadors coberts per la negociació col·lectiva a Catalunya és força inferior al que es registrava en el mateix període del 2019 (un 12,2 % inferior en el conjunt de l'Estat).

Increment salarial pactat a Catalunya segons l'àmbit de negociació i l'any d'efectes econòmics dels acords (% de variació interanual)

Any d'efectes econòmics	Àmbit	Acords col·lectius	Treballadors afectats	Increment salarial pactat (%)
Informació registrada fins al juny del 2019				
	Total	259	944.675	2,11
2019	Empresa	204	44.211	1,57
	Sector	55	900.464	2,14
Informació registrada fins al juny del 2020				
	Total	455	1.285.111	2,12
2019	Empresa	366	66.737	1,70
	Sector	89	1.218.374	2,14
	Total	245	704.185	2,01
2020	Empresa	197	34.964	1,63
	Sector	48	669.221	2,03

Nota: aquesta estadística no recull els convenis d'àmbit estatal amb efectes a Catalunya. En cada període es comptabilitzen els acords col·lectius de nova signatura (convenis firmats a partir de l'any en què el conveni té efectes econòmics) així com aquells acords plurianuals amb caràcter previ i que tenen efectes econòmics durant l'any indicat. Les dades inclouen les revisions derivades de les clàusules de salvaguarda i tenen caràcter provisional.

Font: Ministeri de Treball i Economia Social.

Requadre 1. L'estructura salarial de l'economia catalana el 2018

El salari brut anual creix un 1,5 % el 2018 i se situa en els 25.553 euros. La diferència mitjana en el salari anual entre homes i dones va ser del 22,2 %

A continuació es presenten els resultats principals de l'Enquesta quadriennal d'estructura salarial (EQES) del 2018, i els principals canvis respecte de les dues darreres edicions (2010 i 2014). Els resultats de les diferents onades engloben el període de devaluació salarial durant els anys de crisi i el període posterior de recuperació macroeconòmica que es va iniciar en la segona meitat del 2013. L'Enquesta d'estructura salarial té com a objectiu obtenir resultats sobre els nivells salarials de les persones assalariades i conèixer les diferències en la seva distribució. Aquests nivells salarials s'obtenen amb el supòsit que les persones han treballat els 365 dies de l'any en les mateixes condicions que en els dies efectivament treballats. En conseqüència, els nivells salarials que es presenten a continuació són valors sobreestimats que difereixen dels valors mitjans de l'economia catalana. La sobreestimació és més rellevant en els grups de població que registrin menys dies de treball.

El 2018 el salari mitjà a Catalunya va ser de 25.553 euros, un 1,5 % més que l'any anterior, una xifra que es va situar un 6,8 % per sobre de la del 2014 i un 4,5 % per sobre de la del 2010. Les dades en termes reals mostren una dinàmica salarial molt moderada, amb un augment de l'1,7 % respecte al 2014, així com els efectes notables del procés devaluació interna després de la darrera crisi financera global, amb una caiguda del 10,4 % respecte al 2010. L'enquesta quadriennal mostra diferències notables en l'evolució d'aquests indicadors salarials per gènere. El 2018 el salari mitjà de les dones a Catalunya es va situar en 22.290 euros, un 2,2 % més que l'any anterior, un 9,7 % més que el 2014 i un 5,9 % més que el 2010. El dels homes va créixer un 1,1 % respecte al 2017, però el seu nivell és força més alt que el de les dones (28.640 euros), en part per la diferència en el nombre d'hores treballades. Si ens fixem en un període més ampli, el salari mitjà dels homes també va créixer menys que el de les dones: un 4,3 % des del 2014 i un 3,8 % des del 2010. La bretxa de gènere en el salari anual va ser del 22,2 % el 2018, és a dir, la diferència entre el salari dels homes i

les dones va representar el 22,2 % del salari dels homes.. S'ha reduït 0,9 punts respecte al 2017 i 3,8 punts respecte al 2014, després del període 2010-2014 en què va augmentar 2,2 punts.

A Espanya el salari mitjà el 2018 es va situar en 24.009 euros, un 1,5 % més que el 2017. Durant el període de recuperació el salari mitjà espanyol va augmentar un 5,0 %, mentre que ho va fer un 5,3 % des del 2010. En termes reals el salari mitjà es va mantenir pràcticament igual des del 2014, i va caure un 9,6 % des del 2010. El salari mitjà de les dones el 2018 va ser de 21.012 euros, un 2,0 % més que el 2017 i un 6,4 % més que el 2014 i el 2010, ja que durant el període 2010-2014 es va mantenir. El dels homes va ser de 26.738 euros el 2018, un 1,3 % més que l'any anterior. El salari mitjà dels homes va augmentar un 3,9 % respecte al 2014 i un 4,9 % des del 2010. La bretxa de gènere en el salari anual va ser del 21,4 % el 2018, 0,5 punts percentuals menys que el 2017. La bretxa va augmentar 0,7 punts en el període 2010-2014, i es va reduir 1,8 punts en el període posterior de recuperació.

Salari brut anual mitjà a Catalunya i Espanya

	Salari brut anual mitjà (euros)				% de variació		
	2010	2014	2017	2018	2010 - 2014	2014 - 2018	2017 - 2018
Catalunya							
Total	24.449	23.927	25.180	25.553	-2,1	6,8	1,5
Dones	21.042	20.325	21.801	22.290	-3,4	9,7	2,2
Homes	27.601	27.448	28.323	28.640	-0,6	4,3	1,1
Bretxa de gènere (%)	23,8	26,0	23,0	22,2	2,2 pp.	-3,8 pp.	-0,9 pp.
Conjunt de l'Estat							
Total	22.790	22.858	23.647	24.009	0,3	5,0	1,5
Dones	19.735	19.745	20.608	21.012	0,0	6,4	2,0
Homes	25.480	25.727	26.392	26.738	1,0	3,9	1,3
Bretxa de gènere (%)	22,5	23,3	21,9	21,4	0,7 pp.	-1,8 pp.	-0,5 pp.

Font: Enquesta anual i quadriennal d'estructura salarial (Idescat i INE).

El 2017 la bretxa salarial entre homes i dones es va situar en el 14,3 % en termes de salari per hora, i des del 2010 presenta una reducció remarcable

Per altra banda, l'Idescat publica un indicador harmonitzat a nivell europeu que mesura la bretxa salarial entre homes i dones en termes de salari brut per hora. La població que cobreix aquest indicador exclou les empreses de menys de 10 treballadors i els sectors de l'Administració Pública, les llars que ocupen personal domèstic i els organismes extraterritorials. Així, el 2017 la bretxa de gènere en el

salari per hora a Catalunya va ser del 14,3 %, molt similar a l'espanyola (14,0 %) i lleugerament per sota de la bretxa observada a la zona euro (16,0 %). La bretxa salarial entre homes i dones a l'economia catalana presenta una tendència a la baixa remarcable des del 2010, però la diferència de gènere es manté elevada.

Evolució de la bretxa salarial entre homes i dones a Catalunya, al conjunt de l'Estat i la zona euro (% , per hora treballada)

	2010	2014	2015	2016	2017
Catalunya	18,4	16,5	13,9	14,9	14,3
Espanya	16,2	14,9	14,2	15,1	14,0
Zona euro	17,0	16,8	16,6*	16,4*	16,0*

Nota: La bretxa salarial es defineix com a percentatge de la diferència del guany salarial brut per hora dels homes i les dones sobre el guany salarial dels homes. La població objecte d'estudi són tots els treballadors per compte d'altri que prestin els seus serveis en comptes de cotització de 10 o més treballadors. L'àmbit de cobertura sectorial exclou l'administració pública, les llars que ocupen personal domèstic i els organismes extraterritorials.

* Dada provisional.

Font: Idescat i Eurostat.

Les dones estrangeres i les joves són les que presenten nivells salarials més allunyats de la mitjana

Els resultats de l'enquesta permeten conèixer l'estructura salarial segons les característiques personals i del lloc de treball¹. Com ja s'ha comentat anteriorment, la diferència entre el salari mitjà dels homes i el de les dones va augmentar en el període 2010-2014, mentre que en els 4 anys següents la diferència es va reduir. D'altra banda, la nacionalitat és una de les categories on el salari presenta més diferència. El 2018 les persones amb nacionalitat espanyola guanyen de mitjana un 2,2 % més, mentre que el salari de les persones amb nacionalitat estrangera és un 19,7 % inferior a la mitjana. La diferència és especialment gran per a les dones treballadores amb nacionalitat estrangera, amb un salari un 28,6 % inferior a la mitjana. Tot i això, la bretxa de gènere en el salari anual és 6,4 punts més elevada en el cas de les persones amb nacionalitat espanyola. El 2018 la diferència entre el salari mitjà de les persones amb nacionalitat espanyola i amb

¹ L'Enquesta d'estructura salarial també permet analitzar els aspectes distributius dels salaris, i en especial els indicadors de desigualtat salarial, qüestions que no s'han abordat per l'abast del requadre. Vegeu una anàlisi recent d'aquestes qüestions amb dades de la Mostra Contínua de Vides Laborals al Requadre 3 de la [Nota de Conjuntura número 110](#).

nacionalitat estrangera augmenta lleugerament respecte al 2014, després que entre el 2010 i el 2014 la diferència es reduís notablement per l'augment de gairebé 10 punts del salari mitjà de les persones amb nacionalitat estrangera.

Salari brut anual mitjà a Catalunya per gènere, nacionalitat i grup d'edat

(dades indexades: salari brut anual = 100)

	2010		2014		2018	
	Total	Total	Total	Homes	Dones	Bretxa de gènere (%)
Total	100,0	100,0	100,0	112,1	87,2	22,2
Gènere						
Homes	112,9	114,7	112,1	-	-	-
Dones	86,1	84,9	87,2	-	-	-
Nacionalitat						
Espanyola	103,3	101,6	102,2	115,7	88,6	23,4
Resta del món	73,1	82,5	80,3	86,0	71,4	17,0
Edat						
Menys de 25 anys	57,7	49,5	51,0	55,5	45,5	18,0
25-34 anys	87,3	83,8	84,6	92,1	77,1	16,3
35-44 anys	105,5	103,7	104,9	115,8	93,3	19,4
45-54 anys	111,6	111,7	107,8	122,8	92,0	25,1
55 anys o més	116,5	112,3	109,3	126,5	91,2	27,9

Font: Enquesta quadriennal d'estructura salarial (Idescat).

El nivell salarial per grups d'edat segueix una relació positiva: és més alt a mesura que augmenta l'edat. El 2018 el salari mitjà dels menors de 25 anys és un 49,0 % inferior a la mitjana, mentre que el dels majors de 54 anys se situa un 9,3 % per sobre. La bretxa de gènere segueix un comportament similar; en els grups de més edat la diferència entre homes i dones és més gran que en els grups de menys edat, amb l'excepció del grup dels menors de 25. La bretxa de gènere en el salari anual entre els menors de 35 anys se situa a l'entorn del 17 %, mentre que per als majors de 64 anys és del 27,9 %. Tot i això, el salari de les treballadores joves és un 54,5 % (menors de 25 anys) i un 22,9 % (entre 25 i 34 anys) més baix que la mitjana, mentre que el salari de les treballadores de més de 54 anys se situa un 8,8 % per sota de la mitjana. Així doncs, els salaris més baixos pertanyen a les treballadores més joves, si bé la bretxa salarial entre homes i dones és més elevada en els grups d'edat més avançada.

Entre els anys 2010 i 2014 els salaris de les persones menors de 34 anys van empitjorar significativament la seva posició relativa. En el període 2014-2018 s'han recuperat, però només parcialment. El grup

de persones de 55 anys o més, amb el salari mitjà més elevat, mostra una pèrdua continuada de la posició relativa del seu salari des del 2010. El salari mitjà del grup de 45 a 54 anys també empitjora la seva posició relativa, però des del 2014.

El salari mitjà anual de les persones amb contracte temporal se situa un 26,1 % per sota de la mitjana

La durada del contracte i el tipus de jornada són factors típics que reflecteixen la dualitat en el mercat de treball català. El 2018, les persones amb contracte indefinit cobren de mitjana un 6,5 % més, mentre que aquelles amb contracte temporal perceben una remuneració anual que se situa un 26,1 % per sota la mitjana. En termes de salari per hora la diferència entre les persones amb contracte indefinit (amb un salari per hora un 3,4 % per sobre la mitjana) i temporal (un 16,0 % per sota) s'escurça però es manté. Les diferències en la remuneració anual de les persones a jornada completa i aquelles amb jornada parcial són molt grans, però venen condicionades en gran part pel temps de treball. En aquest sentit, convé tenir present les diferències en el salari per hora, una dada que provisionalment no es troba disponible. Les persones a jornada completa tenen un salari anual un 16,4 % per sobre de la mitjana mentre que aquelles amb jornada parcial un 52,0 % per sota. Ara bé, aquestes diferències són especialment preocupants, quan una proporció significativa de la parcialitat és involuntària (un 48,3 % el 2018).

Salari brut anual mitjà a Catalunya per tipus de jornada i durada del contracte

(dades indexades: salari brut anual = 100)

	2010		2014		2018	
	Total	Total	Total	Homes	Dones	Bretxa de gènere (%)
Total	100,0	100,0	100,0	112,1	87,2	22,2
Tipus de jornada						
Completa	114,2	117,6	116,4	124,2	106,4	14,3
Parcial	46,6	43,4	48,0	53,5	44,8	16,3
Durada del contracte						
Indefinida	106,3	107,7	106,5	120,7	91,3	24,3
Determinada	70,5	64,0	73,9	76,7	70,9	7,6

Font: Enquesta quadriennal d'estructura salarial (Idescat).

La bretxa de gènere en el salari anual és més baixa entre les persones a temps complet (14,3 %) i amb contractes temporals (7,6 %), tot i que els nivells salarials de les dues categories són molt diferents. D'altra banda, la bretxa en el salari anual és especialment elevada entre les

persones amb contractes indefinits (24,3 %). Si es té en compte el temps de treball, però, la bretxa de gènere en el salari per hora es redueix considerablement en els contractes indefinits (fins al 14,4 %) i s'anul·la en els contractes temporals (-0,8 %). Des del 2014 destaca la millora en la posició relativa del salari mitjà de les persones amb contracte temporal i amb jornada parcial, després d'empitjorar en el període 2010-2014.

El salari mitjà augmenta amb el nivell de formació assolit, i des del 2010 la posició relativa dels nivells de formació intermedis ha millorat de manera continuada

Les dades de l'EQES reflecteixen una relació creixent entre els salaris i el nivell de formació assolit. El 2018 les persones sense educació primària assolida presenten un salari mitjà un 41,3 % inferior a la mitjana, mentre que a l'altre extrem aquelles amb llicenciatures o graus universitaris equivalents, màsters i doctorats tenen un salari mitjà que se situa un 47,9 % per sobre la mitjana. La bretxa de gènere en el salari anual és especialment elevada entre les persones amb educació primària (del 34,7 %) i amb menys que primària (del 35,2 %), on el salari mitjà de les dones se situa molt per sota de la mitjana (un 25,7 % i un 53,5 %, respectivament). Però la bretxa també és especialment elevada entre les persones amb 1a etapa de secundària (bretxa en el salari anual del 30,3 %), amb 2a etapa de secundària (27,4 %) i amb formació professional superior (31,2 %). En canvi, la bretxa de gènere en el salari anual és més baixa entre les persones amb llicenciatura o grau universitari equivalent, màster i doctorat, d'un 19,8 %, on el salari mitjà de les dones és un 33,0 % superior a la mitjana i el dels homes un 65,9 % superior.

La dinàmica salarial des del 2010 assenyala una millora de la posició relativa dels nivells de formació intermedis. El salari mitjà de la 2a etapa d'educació secundària, que inclou el batxillerat i la formació professional de grau mitjà, i de la formació professional de grau superior milloren la seva posició. En canvi, el salari mitjà dels nivells formatius inferiors empitjora en termes relatius, mentre que la retribució de les persones amb estudis superiors es manté força estable, amb una lleugera pèrdua de posicions relatives entre el 2014 i 2018.

Per tipus d'ocupació, el salari mitjà del personal de direcció i gerència és el més elevat, un 114,2 % per sobre la mitjana. A continuació vénen els salaris del personal tècnic i professionals, amb nivells mitjans del 35,8 % i el 18,7 %, superiors a la mitjana. Per contra, el salari mitjà en

les ocupacions del sector de serveis i en les ocupacions elementals se situa un 29,3 % i un 36,8 %, respectivament, per sota la mitjana.

Salari brut anual mitjà a Catalunya per nivell de formació i tipus d'ocupació

(dades indexades: salari brut anual = 100)

	2010		2014		2018	
	Total	Total	Total	Homes	Dones	Bretxa de gènere (%)
Total	100,0	100,0	100,0	112,1	87,2	22,2
Nivell de formació assolit						
Menys que primària	72,2	71,7*	58,7*	71,7*	46,5*	35,2
Educació primària	77,7	72,7	71,0	83,2	54,3	34,7
1a etapa d'educació secundària	77,8	80,6	78,0	89,6	62,5	30,3
2a etapa d'educació secundària	-	92,6	95,6	111,2	80,7	27,4
Formació professional de grau superior	102,7	105,3	107,3	124,7	85,8	31,2
Diplomatura i grau universitari equivalent	128,3	123,3	121,5	141,0	108,8	22,9
Llicenciatura i grau universitari equivalent, màster i doctorat	148,7	148,7	147,9	165,9	133,0	19,8
Tipus d'ocupació						
Direcció i gerència	247,8	240,8*	214,2	224,6	196,3*	12,6
Personal tècnic i professional	137,7	136,1	135,8	149,2	126,0	15,6
Personal tècnic i professional de suport	119,2	120,3	118,7	131,0	103,8	20,8
Personal administratiu	86,9	87,1	90,4	102,1	85,0	16,7
Ocupacions del sector de serveis	71,8	69,9	70,7	89,1	59,1	33,7
Personal qualificat del sector agrari i pesca	72,4*	-	-	-	-	-
Ocupacions artesanals i personal qualificat de la indústria i la construcció	92,6	97,7	98,9	103,0	73,5	28,6
Personal operari d'instal·lacions i maquinària	90,5	100,2	102,3	105,2	85,6	18,7
Ocupacions elementals	59,0	57,5	63,2	73,9	50,4	31,8

* Estimació amb alta variabilitat.

Font: Enquesta quadriennal d'estructura salarial (Idescat i INE).

En aquestes categories el salari mitjà és especialment baix per a les dones: un 40,9 % inferior a la mitjana en el cas de les treballadores del sector de serveis, i un 49,6 % inferior en el cas de les dones amb ocupacions elementals. Si bé el salari mitjà dels homes també se situa per sota la mitjana, la diferència amb el de les dones fa que la bretxa en el salari anual d'aquestes categories sigui del 33,7 % i del 31,8 %, respectivament. La bretxa salarial entre homes i dones també és destacable en les ocupacions artesanals i de personal qualificat de la indústria i la construcció, que arriba al 28,6 %. Per contra, la bretxa de

gènere en el salari anual és més petita entre les ocupacions de direcció i gerència, on el salari mitjà dels homes és un 124,6 % superior a la mitjana, i el de les dones un 96,3 % superior.

Si s'ajusta pel temps treballat, la bretxa de gènere en el salari per hora es manté molt elevada en el cas de les ocupacions del sector de serveis (25,0 %) i les artesanals i de personal qualificat de la indústria i la construcció (24,1 %). Per contra, la bretxa en el salari per hora de les ocupacions elementals és del 14,4 %, molt per sota de la bretxa en termes anuals (31,8 %), fet que indica que més de la meitat de la bretxa de gènere en el salari anual de les ocupacions elementals s'explica pel temps de treball.

Des del 2010 el salari mitjà de les ocupacions de direcció i gerència, el més elevat, ha reduït la seva posició relativa i s'ha apropat a la mitjana: el 2010 se situava un 147,8 % per sobre el salari mitjà, mentre que el 2018 era un 114,2 % superior. Per contra, la posició relativa del salari mitjà ha millorat en les ocupacions artesanals i de personal qualificat de la indústria i la construcció, en el personal operari d'instal·lacions i maquinària, en les ocupacions elementals, i, en menys mesura, en el personal administratiu. En conjunt, els salaris mitjans de les ocupacions amb nivells de remuneració més baixos són els que han millorat més la seva posició relativa durant el període 2010-2018.

El salari mitjà anual és més elevat en el sector industrial, en les empreses amb major nombre de treballadors i en aquelles amb la producció orientada al mercat mundial

Els nivells salarials entre grans sectors són força heterogenis, en part degut a diferències en quant a la seva productivitat. El 2018, la indústria presenta un salari mitjà un 19,6 % superior a la mitjana, mentre que el salari mitjà en el sector de serveis se situa un 4,4 % per sota. Per la seva banda el sector de la construcció mostra un salari mitjà proper a la mitjana (un 2,4 % superior). La bretxa de gènere també varia molt: del 19,8 % i 21,3 % en la indústria i en el sector de serveis, respectivament, a només el 2,1 % en la construcció. Els nivells salarials més baixos es donen en el sector de serveis per a les dones (un 14,9 % menys que el salari mitjà). El salari mitjà més alt és per als homes del sector industrial, que se situa un 27,5 % per sobre la mitjana. La posició relativa del salari mitjà en la indústria ha caigut 3,2 punts des del 2014, si bé entre els anys 2010-2014 havia augmentat 10,2 punts. El salari mitjà en la construcció presenta una millora continuada des del 2010, mentre que en el sector de serveis el salari mitjà respecte de la mitjana ha caigut 1,6 punts des del 2010, amb una lleugera millora des del 2014.

Les diferències s'escurcen en termes de salari per hora: en la indústria el nivell mitjà se situa un 6,4 % per sobre la mitjana, en la construcció un 4,8 % per sota la mitjana, i en el sector de serveis un 1,3 % per sota. Això dona compte de la importància del temps de treball, i com el salari mitjà anual en la indústria és comparativament més elevat que el del sector de serveis en bona part pel temps treballat. La bretxa de gènere en el salari per hora es redueix fins el 14,8 % en la indústria i el 12,4 % en el sector de serveis. En la construcció la bretxa s'inverteix fins el -2,0 %, si bé la dada salarial de les dones és una estimació amb variabilitat alta.

Salari brut anual mitjà a Catalunya per sector productiu, dimensió, mercat de destí, regulació de les relacions laborals i control de l'empresa (dades indexades: salari brut anual = 100)

	2010		2014		2018	
	Total	Total	Total	Homes	Dones	Bretxa de gènere (%)
Total	100,0	100,0	100,0	112,1	87,2	22,2
Sector productiu						
Indústria	112,6	122,8	119,6	127,5	102,2	19,8
Construcció	96,8	99,1	102,4	102,7	100,5*	2,1
Serveis	97,2	94,9	95,6	108,2	85,1	21,3
Dimensió del centre de treball (persones treballadores)						
D'1 a 49	86,5	86,2	85,1	97,3	71,3	26,7
De 50 a 199	107,6	107,0	104,0	115,6	90,3	21,8
De 200 i més	116,1	115,9	117,8	132,3	104,9	20,7
Mercat principal de destí de la producció						
Mercat local o regional	89,1	85,3	85,5	95,2	77,5	18,6
Mercat nacional	109,8	107,8	107,8	120,0	92,4	23,0
Unió Europea	115,8	114,2	116,1	126,3	99,2	21,5
Mercat mundial	127,3	139,1	134,4	141,1	124,6	11,7
Forma de regulació de les relacions laborals						
Tots els convenis	98,8	98,2	97,6	110,6	83,5	24,4
Àmbit estatal	100,7	107,5	103,5	113,9	92,1	19,1
Àmbit inferior a l'estatal	90,5	85,2	87,8	101,8	73,7	27,6
Àmbit empresa o centre de treball	121,3	122,2	117,0	128,8	101,5	21,2
Altra forma de regulació	120,6	120,6	130,4	135,7	126,5	6,8
Tipus de control de l'empresa						
Públic	125,3	123,0	128,1	136,4	121,8	10,8
Privat	95,5	96,1	95,2	108,7	80,1	26,2

* Estimació amb alta variabilitat.

Font: Enquesta quadriennal d'estructura salarial (Idescat i INE).

El salari mitjà augmenta amb la dimensió de l'empresa, un patró que podria reflectir també diferències de productivitat. El 2018 el salari mitjà de les més petites, de menys de 50 treballadors, se situa un 14,9 % per sota de la mitjana, en contrast amb el de les més grans, de 200 treballadors o més, que se situa un 17,8 % per sobre. Per contra, la bretxa de gènere en el salari anual es redueix a mesura que augmenta la dimensió de l'empresa. La bretxa és especialment elevada en les de menys de 50 treballadors (26,7 %). Des del 2010 la posició relativa del salari mitjà en les empreses de menys de 200 treballadors ha empitjorat lleugerament, mentre que la de les empreses més grans ha millorat.

Pel que fa al mercat principal de destí de la producció, el salari mitjà augmenta a mesura que el mercat és més gran. Així, el salari mitjà a les empreses que destinen principalment la producció al mercat local o regional és un 14,5 % inferior a la mitjana. Per contra, quan el destí principal és el mercat mundial el salari mitjà és un 34,4 % superior a la mitjana. La bretxa en el salari anual és més baixa a les empreses orientades al mercat mundial (de l'11,7 %), seguida de les empreses orientades a la producció local o regional (18,6 %). Les empreses orientades al mercat nacional o europeu presenten nivells salarials més elevats que aquestes últimes, però amb bretxes també més altes (del 23,0 % i el 21,5 %, respectivament). Des del 2010 les empreses orientades a mercats locals o nacionals mostren una reducció en la posició relativa del seu salari mitjà, que va concentrar-se entre els anys 2010 i 2014. En canvi, les empreses orientades al mercat mundial han millorat la posició relativa del seu salari mitjà (en 7,1 punts des del 2010), si bé l'augment va venir exclusivament en el període de crisi, ja que des del 2014 la seva posició relativa ha caigut 4,7 punts.

El salari mitjà de les persones amb conveni col·lectiu d'àmbit empresarial ha empitjorat en termes relatius, tot i que és més elevat que el d'aquelles amb altres convenis

La forma de regulació de les relacions laborals de l'empresa també incideix en l'estructura salarial. El 2018 el salari mitjà és força més elevat en les altres formes de regulació (un 30,4 % superior a la mitjana) que quan es regula mitjançant conveni (un 2,4 % inferior a la mitjana). La categoria d'altres formes de regulació també presenta la bretxa de gènere més reduïda (6,8 %). Les altres formes de regulació cobreixen el 7,3 % de les persones assalariades, on s'inclou el personal funcionari, entre altres.

Entre els grups amb una relació laboral regulada per conveni (el 92,7 % dels treballadors), el salari mitjà més elevat correspon a l'àmbit

empresarial o de centre de treball, un 17,0 % superior a la mitjana. A la pràctica les empreses que disposen de conveni propi són empreses grans. Per contra, el salari mitjà més baix correspon a les persones cobertes per convenis d'àmbit superior a l'empresarial però inferior a l'estatal, un 12,2 % per sota de la mitjana. La bretxa de gènere en el salari anual més baixa correspon als acords d'àmbit estatal (del 19,1 %) i la més elevada als d'àmbit superior a l'empresarial però inferior a l'estatal (del 27,6 %).

Des del 2010 el salari mitjà de les relacions laborals regulades fora de conveni ha millorat notablement la seva posició, en particular des del 2014. També millora la posició relativa del salari mitjà en els convenis d'àmbit estatal, en aquest cas però entre els anys 2010 i 2014. La resta de grups empitjoren: d'una banda, tenim una pèrdua continuada des del 2010 en l'àmbit inferior a l'estatal però superior a l'àmbit empresarial, i de l'altra, una pèrdua de posicions en l'àmbit empresarial que es concentra en el període de recuperació. Aquestes dinàmiques s'han d'encabir en un context en què les reformes laborals dels anys de crisi van prioritzar la negociació col·lectiva d'àmbit empresarial en detriment de la d'àmbit sectorial.

El 2018 el salari mitjà de les persones assalariades en empreses de control públic se situa un 28,1 % per sobre la mitjana, mentre que el salari mitjà per aquelles en empreses privades és un 4,8 % inferior a la mitjana. La bretxa de gènere en el salari anual és del 10,8 % en el cas de les empreses públiques i del 26,2 % en el cas de les privades. Des del 2010 convé destacar l'estabilitat en la retribució relativa de les empreses privades. En canvi, la retribució anual de les empreses de control públic va millorar, tot i l'ajust relatiu dels salaris en el període 2010-2014.

6.

L'evolució dels preus

Els patrons de consum derivats del marc excepcional que ha suposat la COVID-19 han comportat alguns canvis en la manera d'estimar les variacions de l'IPC del segon trimestre

L'anàlisi de l'evolució dels preus en aquest segon trimestre del 2020 ve molt marcada per la crisi sanitària de la COVID-19. Si bé el primer trimestre només va incloure dinou dies de confinament domiciliari, aquest segon trimestre inclou més de dos mesos de confinament més o menys sever, i unes setmanes de retorn progressiu a la normalitat.

En aquest període hi ha béns i serveis que han vist molt alterat el seu consum. En alguns casos ha crescut de manera important, com les subscripcions a xarxes de televisió i ràdio, mentre que en d'altres el seu consum ha disminuït total o parcialment, com els allotjaments hotelers. Per primer cop, l'INE ha hagut d'assumir el repte d'oferir una variació de l'IPC que fos el menys disruptiu possible i que, a la vegada, captés els canvis en els preus derivats dels canvis en el consum sense que això impliqués fer canvis en la cistella de consum que, inevitablement, portaria a un trencament de sèrie.

D'altra banda, el propi confinament va comportar que la recollida de preus no es pogués fer de manera presencial en molts casos i, per tant, ha calgut estimar algunes variacions. A tall d'exemple, els preus del transport aeri, els dels paquets turístics o els dels hotels han estat estimats en la seva totalitat, i cada mes s'ha imputat la variació mensual del mateix mes de l'any anterior, per mantenir el patró estacional. En altres parcel·les de productes i serveis menys estacionals, com ara alguns productes d'oci (concerts, esdeveniments esportius, cinemes o teatres), s'hi ha imputat una variació equivalent a la de l'índex general.

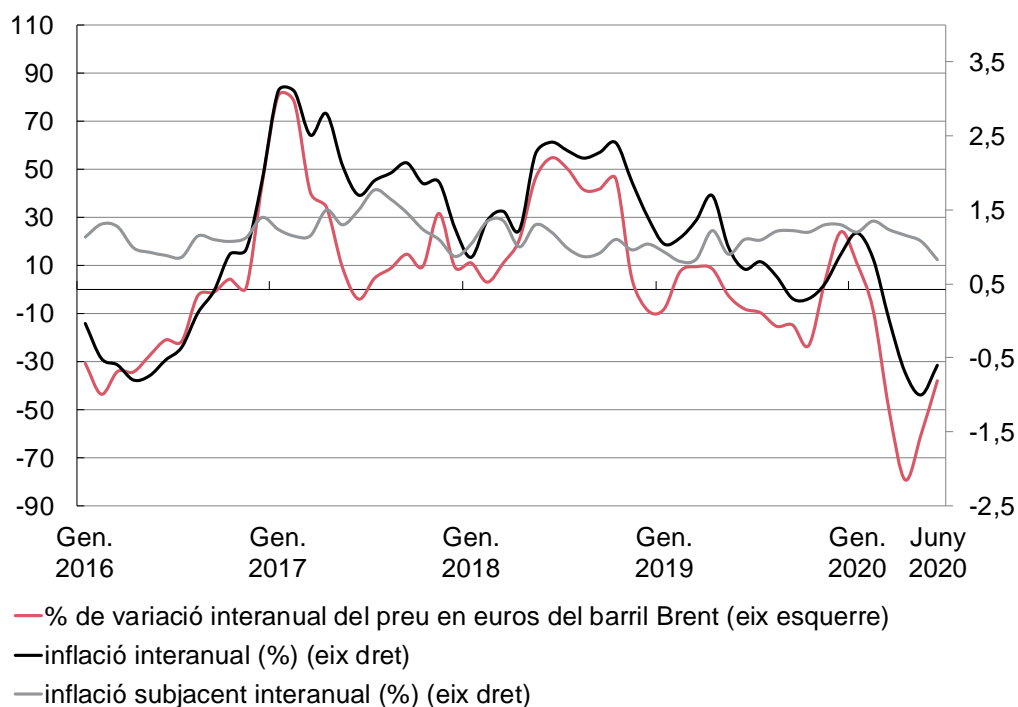
Els preus del segon trimestre de 2020 han experimentat una baixada interanual important, degut en gran part al context de pandèmia i al comportament dels preus del petroli

Els preus en el segon trimestre de l'any han experimentat un descens que sembla que va tocar fons el mes de maig, just quan es va iniciar el període de desescalada. El mes de març es va enregistrar una variació de preus interanual nul·la, mentre que els mesos posteriors han estat

mesos d'inflació interanual negativa, amb una intensitat màxima el mes de maig (-1,0 %) que s'ha moderat el mes de juny (-0,6 % interanual).

A banda de les circumstàncies específiques que va imposar l'estat d'alarma del mes de març, cal tenir també en compte que el petroli té molta incidència en el comportament de l'IPC català i espanyol, i que l'evolució del preu del cru també ha estat molt sensible al descens de la mobilitat de les persones a escala internacional. Així doncs, el mes d'abril el barril Brent es va situar en els 14,3 dòlars, un preu que no es registrava des del mes de març de 1999 i que va suposar la baixada interanual més intensa dels darrers anys.

Evolució del preu del petroli i la inflació (% de variació interanual)

Font: INE i Banc d'Espanya.

Amb tot, els mesos posteriors els preus s'han anat recuperant, i el mes de juny el barril ja cotitzava a 40,5 dòlars, un 38,2 % inferior als del mes de juny de l'any anterior.

La inflació subjacent ha acabat recollint de manera lleu la baixada de preus de l'índex general

Els mesos d'abril i maig la inflació subjacent va seguir molt estable, en la mateixa línia dels últims anys, i es va situar en l'1,2 % l'abril i l'1,1 % el maig. Amb tot, el juny va experimentar un cert descens i es va situar en el 0,8 %, de manera que sembla que la baixada tan intensa en els

preus del petroli podrien haver acabat afectant els costos de producció dels productes que sí que recull la inflació subjacent, juntament amb els efectes de la caiguda del consum privat en la formació dels preus.

La moderació que mostra la inflació subjacent en els últims anys es deriva de factors diversos, com ara l'evolució continguda del consum privat, i també per l'estancament o retrocés dels salaris durant els anys de crisi i de recuperació (si bé els salaris s'estan recuperant des del 2018). Amb tot, caldrà veure si les circumstàncies derivades del nou context acaben afectant el comportament de la inflació subjacent de manera més estructural, tal i com va passar amb posterioritat a la crisi financera de 2008.

Els preus es redueixen sobretot en el grup de l'habitatge (-3,5 %) i en el dels transports (-5,8 %)

El mes de juny, el grup dels transports és el grup que presenta una reducció de preus més intensa, del -5,8 % respecte de l'any anterior. Els dos mesos anteriors les baixades havien estat més intenses, del -7,4 % l'abril i el -8,6 % el maig. El segon grup on han baixat més els preus ha estat el grup de l'habitatge, que el juny també ha moderat la baixada respecte dels dos mesos anteriors, i s'ha situat en un -3,5 % interanual. Aquest grup inclou, a banda del lloguer dels habitatges, els preus de l'aigua, llum i calefacció, i és en aquesta rúbrica on advertim el descens dels preus: a l'abril, la baixada va ser del 13,7 % interanual, mentre que al juny la baixada es va moderar relativament (-9,0 % interanual). Amb tot, la reducció de preus en aquesta rúbrica ja és una tendència que s'encadena des del maig del 2019. Els lloguers, per la seva banda, se segueixen movent als mateixos ritmes moderats de mesos anteriors, i van augmentar un 1,5 % interanual el mes de juny.

El grup de l'alimentació ha registrat, durant el segon trimestre, increments importants (3,9 %, 3,4 % i 2,3 % els mesos d'abril, maig i juny, respectivament). Cal considerar aquestes variacions en el marc conjuntural de la pandèmia i a un canvi de patrons de consum que no queda recollit a la cistella de la compra que utilitza l'INE de manera habitual. Malgrat tot, dins del grup de l'alimentació hi ha algunes dades destacables. La rúbrica de la fruita fresca va registrar un increment de preus del 14,2 % interanual el maig, tot i que el juny s'ha moderat fins al 9,4 %. Per la seva banda, el sucre també ha registrat un augment relativament important, del 8,0 % el juny.

Evolució de l'IPC per grups de despesa

(% de variació interanual)

	General	Aliments	Begudes, alcohol i tabac	Vestit	Habitatge	Parament de la llar	Medicina	Transports	Comunicacions	Lleure i cultura	Ensenyament	Hotels, cafès i restaurants	Altres béns i serveis
Catalunya													
Mitjana del 2017	2,2	1,7	1,6	0,6	3,2	0,3	1,2	4,7	1,2	1,6	0,9	2,2	1,5
Mitjana del 2018	1,8	2,0	1,8	0,9	2,4	0,5	0,8	3,9	2,1	-0,1	0,7	1,9	1,2
Mitjana del 2019	0,9	1,6	0,9	1,0	-1,0	1,1	0,9	0,7	0,7	-0,2	1,2	2,2	1,9
Desembre del 2018	1,4	1,6	1,4	1,1	3,1	0,8	1,0	0,3	2,1	-0,2	1,0	2,0	1,6
Desembre del 2019	0,9	2,1	0,6	1,0	-4,3	1,0	0,4	3,5	0,6	0,8	1,3	2,2	1,8
Abril del 2020	-0,7	3,9	0,8	1,0	-5,7	0,8	-0,3	-7,4	0,6	-0,3	1,2	2,1	1,7
Maig del 2020	-1,0	3,4	0,8	0,9	-5,4	0,8	-0,1	-8,6	0,3	-0,4	1,2	1,6	1,9
Juny del 2020	-0,6	2,3	0,5	0,9	-3,5	0,5	-0,3	-5,8	0,6	-0,6	1,1	1,5	1,5
Espanya													
Mitjana del 2017	2,0	1,2	1,7	0,5	3,9	-0,4	0,7	4,2	1,3	1,1	0,9	1,9	0,9
Mitjana del 2018	1,7	1,6	1,9	0,9	2,4	0,1	0,3	3,6	2,2	-0,2	0,8	1,9	0,9
Mitjana del 2019	0,7	1,0	0,7	0,9	-1,5	0,7	0,8	1,1	0,8	-0,5	1,0	2,0	1,4
Desembre del 2018	1,2	1,3	1,4	0,9	2,5	0,3	0,9	0,2	2,3	-0,1	1,0	1,8	1,1
Desembre del 2019	0,8	1,7	0,4	0,9	-5,0	0,6	0,5	4,0	0,7	0,1	0,9	2,0	1,4
Abril del 2020	-0,7	4,0	0,7	1,0	-6,6	0,4	0,2	-6,8	0,7	-0,1	0,9	1,7	1,4
Maig del 2020	-0,9	3,5	0,7	0,9	-6,0	0,4	0,3	-8,0	0,4	-0,1	0,8	1,8	1,6
Juny del 2020	-0,3	2,8	0,7	0,9	-3,8	0,2	0,3	-5,2	0,7	-0,3	0,8	1,8	1,4

Font: elaboració a partir de les dades de l'INE.

La inflació subjacent (0,8% interanual) ha notat menys l'impacte de la crisi sanitària

Dins de la inflació subjacent, els serveis han moderat el creixement dels preus respecte del trimestre anterior, i el juny van tenir un creixement interanual de l'1,1 %. El grup de l'alimentació elaborada, begudes i tabac va accelerar el seu creixement de preus l'abril i el maig, si bé el juny ha tornat a un augment més moderat (d'un 1,3 % interanual). Els béns industrials sense productes energètics acostuma a ser el grup que registra increments més reduïts, i en aquesta conjuntura tan específica mostra una reducció de preus interanual del -0,1 % el mes de juny. Dins d'aquest grup especial destaca la reducció interanual de preus de la rúbrica del transport personal, que inclou la fabricació de vehicles. Aquesta rúbrica, amb un pes important dins de l'índex, va arribar a experimentar una caiguda dels preus del 9,3 % interanual el mes de maig. El mes de juny la caiguda va ser menor (- 6,6 %).

Evolució de l'IPC per grups especials

(% de variació interanual)

	Índex de preus sense aliments no elaborats ni productes energètics					
	Total	Serveis	Béns industrials sense productes energètics	Alimentació elaborada, begudes i tabac	Alimentació no elaborada	Productes energètics ¹
Catalunya						
Mitjana del 2017	1,3	1,8	0,4	1,1	2,8	8,0
Mitjana del 2018	1,1	1,4	0,2	1,5	3,1	6,5
Mitjana del 2019	1,1	1,5	0,5	1,0	2,5	-1,7
Desembre del 2018	1,0	1,5	0,4	0,7	3,3	2,7
Desembre del 2019	1,3	1,8	0,4	1,2	3,3	-2,9
Abril del 2020	1,2	1,4	0,2	1,9	6,6	-17,1
Maig del 2020	1,1	1,3	0,0	2,0	5,3	-17,9
Juny del 2020	0,8	1,1	-0,1	1,3	3,6	-12,4
Espanya						
Mitjana del 2017	1,1	1,6	0,2	0,7	2,6	8,0
Mitjana del 2018	0,9	1,5	0,0	1,0	3,1	6,1
Mitjana del 2019	0,9	1,4	0,3	0,5	1,9	-1,2
Desembre del 2018	0,9	1,5	0,2	0,5	3,2	2,1
Desembre del 2019	1,0	1,6	0,2	0,8	2,9	-2,1
Abril del 2020	1,1	1,3	0,3	1,9	6,9	-17,1
Maig del 2020	1,1	1,3	0,1	2,0	5,4	-17,7
Juny del 2020	1,0	1,3	0,1	1,7	4,1	-11,9

¹ Inclou els preus de carburants i combustibles i el d'altres productes energètics (electricitat, etc.).

Font: INE.

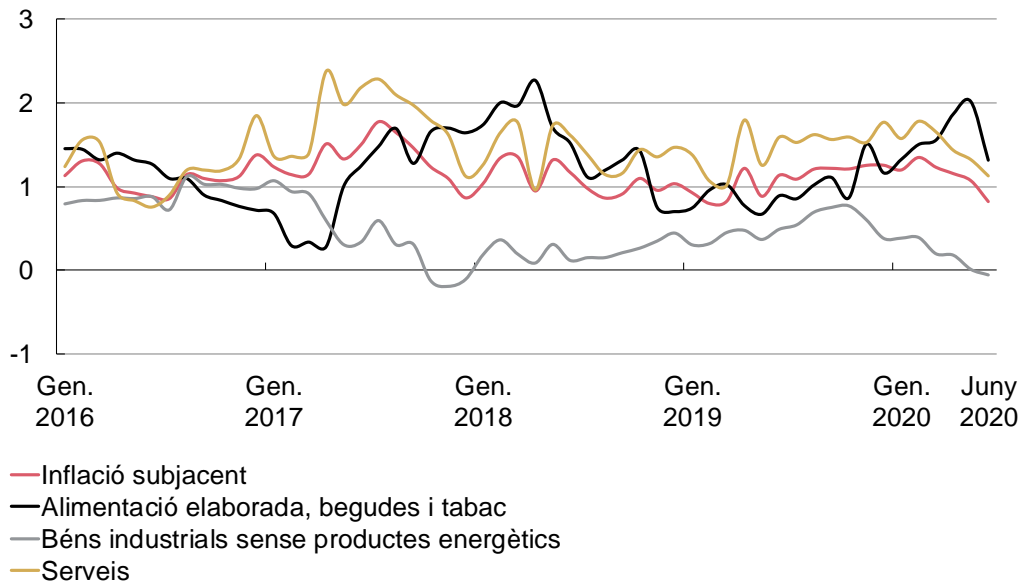
Pel que fa als grups especials que no formen part de la inflació subjacent, destaca l'evolució dels preus dels productes energètics, que han registrat taxes negatives durant tot el trimestre, que van arribar fins al 17,9 % interanual el maig. El juny la baixada va ser menor, tot i que també important (-12,4 %). Aquest grup especial inclou tant carburants i combustibles, que han registrat baixades importants de preus (13,3% interanual el juny), però també inclou els preus elèctrics, agrupats en una rúbrica que durant el trimestre ha baixat els preus de manera important. Els preus d'aquesta rúbrica estan experimentant descensos des del mes de maig del 2019, però les taxes negatives registrades entre els mesos de març i maig han estat especialment intenses.

Els preus de l'alimentació no elaborada han registrat taxes una mica més elevades de creixement de preus, tot i que en comparació a altres grups es poden considerar canvis moderats. El mes de juny el

creixement interanual de preus d'aquest grup va ser del 3,6 %, una taxa que es podria enquadrar dins de la normalitat. Malgrat això, els mesos d'abril i maig van ser més inflacionistes del que és habitual (6,6 % i 5,3 %, respectivament).

Evolució de la inflació subjacent i dels seus components a Catalunya

(% de variació interanual)

Font: INE.

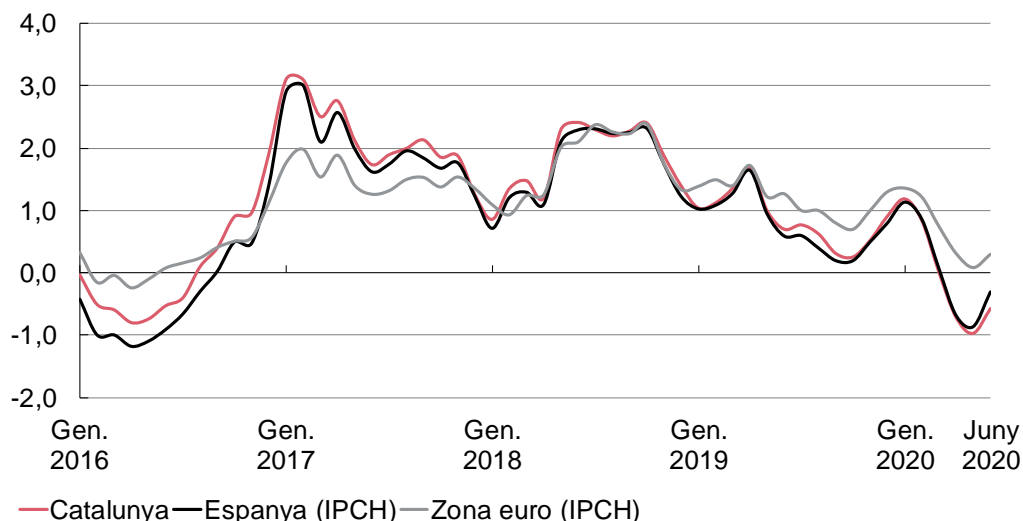
Durant el segon trimestre s'inverteix la tendència i els preus cauen més a Catalunya que a Espanya

A Espanya la inflació va ser del -0,3 % interanual el juny. Durant el maig i el juny la tendència a la baixa en els preus ha estat més intensa a Catalunya, i el juny el diferencial va ser de -0,2 punts percentuals. Si s'observen les diferències per grups, el diferencial en els transports el juny va ser de -0,6 punts percentuals, és a dir, van baixar més a Catalunya (-5,8 %) del que ho van fer a Espanya (-5,2 %). Molts factors poden explicar aquest fenomen. Entre d'altres, cal recordar el que s'ha esmentat més amunt respecte de la rúbrica del transport personal, que inclou els preus dels vehicles, i també respecte dels preus dels carburants, que han baixat de manera més intensa a Catalunya que a Espanya, i que tenen una ponderació elevada dins de l'índex.

El grup de la medicina és, junt amb el dels transports, el grup que té el diferencial més elevat (-0,6 punts), seguit del grup dels aliments. En general, tots els grups han experimentat diferencials negatius que es deuen a baixades més intenses de preus a Catalunya, com el dels transports o el del lleure i la cultura, o bé a pujades de preus menys intenses que a Espanya –en aquest grup s'hi inclourien el grup dels aliments o el de les comunicacions-.

Evolució dels preus a Catalunya, Espanya i la zona euro

(% de variació interanual)

Font: INE i Eurostat.

D'altra banda, pel que fa a la inflació subjacent, el diferencial segueix sent molt reduït, i durant el 2020 el diferencial mai ha superat les 25 dècimes positives. Malgrat això, els mesos de maig i juny s'ha registrat un canvi, i el diferencial aquests dos mesos ha estat negatiu tot i que de poca magnitud (-0,02 punts el maig i -0,2 punts el juny).

La inflació a la zona euro segueix mantenint-se molt moderada

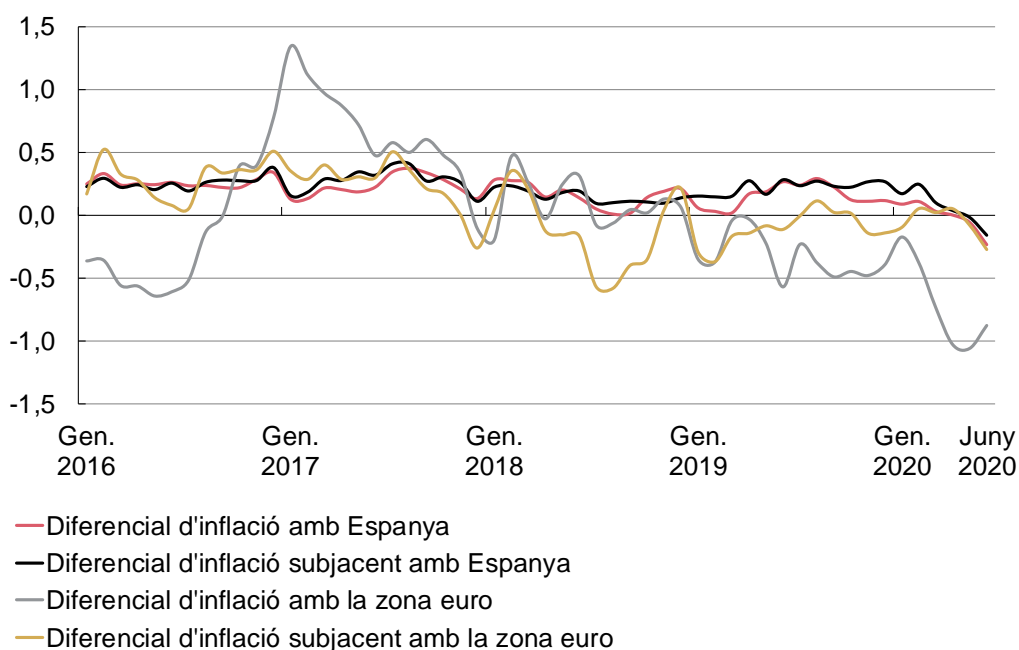
Durant el primer trimestre del 2020 la inflació a la zona euro va mantenir-se molt moderada. Aquesta moderació s'ha accentuat el segon trimestre, dins del context de la crisi sanitària, amb una taxa interanual del 0,3 % el juny. Per la seva banda, la inflació subjacent a la zona euro també s'ha mantingut en taxes moderades, i el juny ha tancat amb una taxa interanual de l'1,1 %. El fet que la inflació de la zona euro no s'hagi vist tan afectada per la crisi sanitària com la inflació de Catalunya es deu, en part, a la diferent ponderació que tenen els productes energètics dins de la cistella de consum, i que fan que el comportament de l'índex es vegi molt més afectat en el cas català que no pas en el context de la zona euro.

Per països de la zona euro, la inflació interanual més alta és la que correspon a Eslovàquia (1,8 %). El següent són els Països Baixos, amb una inflació de l'1,7 %. A la cua trobem països que, com Espanya i Catalunya, han registrat descensos interanuals de preus, com Xipre (-2,2 %) i Grècia (-1,9 %).

El diferencial negatiu d'inflació amb la zona euro ha crescut i se situa en 0,9 punts percentuals

Des de l'inici de l'any 2019, la inflació a Catalunya va ser menor que la registrada a la zona euro. Des d'aleshores s'ha mantingut més o menys estable, si bé des del mes de març la inflació catalana ha registrat un descens força més acusat, i el diferencial d'inflació amb la zona euro s'ha anat ampliant, fins a situar-se en 0,9 punts percentuals negatius el juny.

Evolució dels diferencials d'inflació de Catalunya amb Espanya i amb la zona euro (punts percentuals)

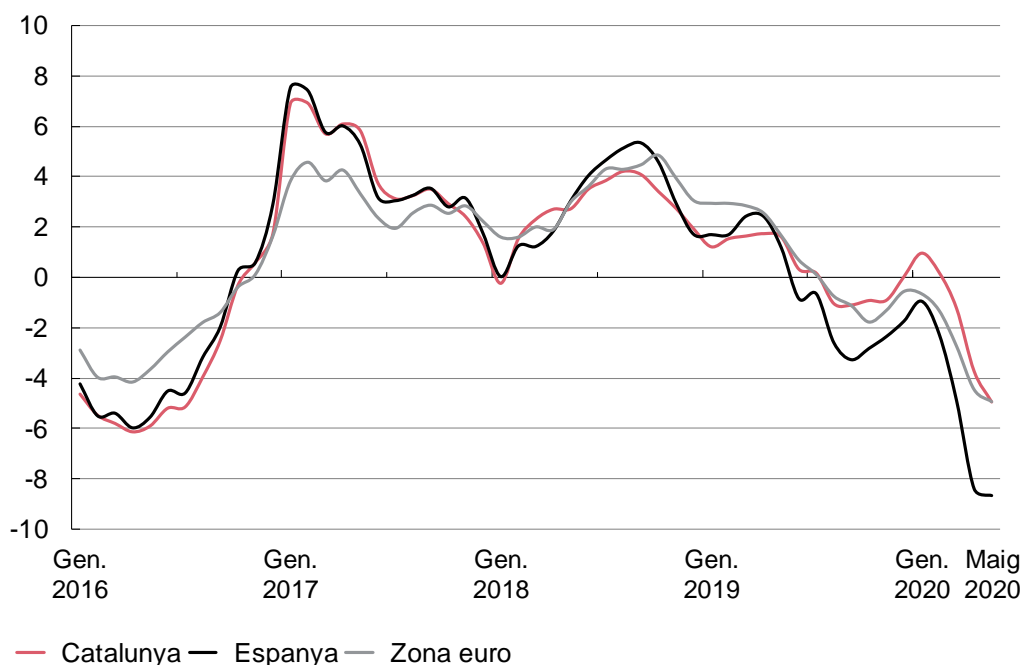
Font: INE.

L'evolució dels preus dels productes energètics expliquen en bona mesura aquesta trajectòria. Com ja s'ha comentat, tenen més pes dins de l'IPC català que dins de la zona euro, i presenten els últims mesos un comportament més baixista. Pel que fa a la inflació subjacent (que no es veu directament afectada pel preu del petroli), Catalunya i la zona euro han registrat pràcticament la mateixa taxa de creixement dels preus.

Des de l'inici de la crisi sanitària, l'IPRI experimenta taxes negatives cada cop més importants

La crisi sanitària ha influït també en els resultats de l'Índex de preus industrials des de l'inici de la crisi sanitària. En primer lloc, per una qüestió metodològica. L'INE recull les dades de moltes empreses que arran de la crisi, o bé estaven tancades, o bé no han pogut emplenar l'enquesta per falta de vendes. En segon lloc, com es veurà més endavant, es evident que la baixada dels preus del petroli derivada de la crisi ha fet baixar els preus, fins al punt de que, per exemple, la baixada intermensual de l'IPRI a Espanya dels mesos de març i abril (-3,0 %) ha estat la més pronunciada de tota la sèrie històrica, que comença el 1975.

Evolució de l'índex de preus industrials (% de variació interanual)

Font: INE i Eurostat.

L'evolució de l'IPRI concorda amb la que s'observa en el cas de l'IPC. A Catalunya, el descens interanual de l'índex ha estat del 4,9 %, un descens molt acusat que no es registrava des de l'any 2009, en plena crisi financera global. Destaca el descens dels preus de l'energia (-19,9 % interanual), que recull l'efecte del comportament baixista dels preus del petroli.

Els béns intermedis també han registrat un descens interanual de preus, del -4,6 %, mentre que la resta de grups han experimentat creixements de preus el mes de març. Els béns d'equipament (0,1 % interanual) han registrat un increment de preus molt moderat, mentre

que els béns de consum, que el mes de març s'havien encarit un 4,1 %, el maig han moderat el seu creixement fins a l'1,8 %. Per la seva banda, els preus industrials a Espanya han experimentat una baixada molt important (-8,7 % interanual el mes de maig). Aquesta diferència és deguda, principalment, als preus de l'energia, que a Espanya (-24,7 %) han baixat més del que ho han fet a Catalunya (-19,9 %). Els béns intermedis també han baixat (-8,8 %). Pel que fa a la zona euro, el mes de maig el descens dels preus industrials va ser més acusat que en els mesos precedents (-5,0 %).

7.

Àmbits monetari, financer i borsari

Els bancs centrals continuen amb les polítiques monetàries d'expansió quantitativa amb múltiples injeccions de liquiditat

Des del començament de la pandèmia, i durant el primer trimestre del 2020, els bancs centrals de les economies més importants van injectar liquiditat als mercats financers amb múltiples instruments. Alguns, com la Fed, el Banc d'Anglaterra o el Banc Popular de Xina van abaixar els seus tipus d'interès de referència. Durant el segon trimestre, tots han estat subministrant més liquiditat amb esquemes molt diversos.

La Fed va anunciar l'abril noves accions per fer arribar crèdit a pimes i governs estatals i locals, per un total de de 2,3 milions de dòlars, i es va comprometre a “utilitzar tota la gamma d'eines per donar suport a l'economia nord-americana”, mentre que va continuar adquirint títols del Tresor, residencials i comercials en les quantitats necessàries per al bon funcionament del mercat. El juny va decidir passar de comprar bons corporatius a través dels fons cotitzats, a fer-ho directament als mercats secundaris amb determinats criteris (entre els quals hi haurà que les empreses siguin de capital majoritari dels EUA).

El Banc Central de la Xina va reduir el tipus d'interès de referència per als préstecs bancaris fins el 3,85 % i també va injectar liquiditat al sistema financer, mentre que el Banc de Japó va anunciar una compra il·limitada de bons governamentals, i un augment de compres de deute corporatiu i crèdits a empreses de tot tipus durant el segon trimestre.

El Banc d'Anglaterra va anunciar que finançaria el govern britànic sense límits en cas que necessités liquiditat d'emergència amb un mecanisme ja s'havia fet servir durant la crisi financera global; va augmentar l'estoc de bons governamentals en 100.000 milions de lliures, de manera que el total del programa de compra de bons i accions es situa en 745.000 milions de lliures.

Pel que fa al BCE, aquest va relaxar molt més les condicions i els tipus d'interès de les subhastes trimestrals a més llarg termini (TLRTOs), per tal de què les entitats financeres facin arribar més crèdit als consumidors i empreses. Paral·lelament, va crear noves operacions de finançament específiques per la pandèmia a llarg termini (PELTROs) a

un tipus negatiu (-0,25 %) i amb subhastes gairebé sense condicionalitats per a la banca. Tot i això, la primera subhasta d'aquest nou programa PELTRO, el maig, la demanda no va ser tan gran (850.000 milions d'euros) com a la subhasta TLTRO-III de juny, en la que es van adjudicar 1.308 bilions d'euros a 3 anys entre 742 entitats financeres, l'import més alt mai repartit per aquest banc central. Cal tenir en compte, però, que gairebé la meitat d'aquesta quantitat adjudicada s'ha dedicat a amortitzar venciments d'anteriors TLTROs, ja fos anticipadament o al seu venciment el mateix mes de juny. Així, les entitats financeres han renovat aquests venciments en condicions més avantatjoses i la nova liquidat al sistema financer de l'eurozona ha estat de l'ordre de 548.000 milions d'euros.

Finalment, en la reunió de juny, el BCE va decidir: augmentar el volum de les compres del programa de compres d'emergència per la pandèmia (PEPP) des dels 600.000 milions d'euros fins els 1.350.000 milions; allargar el termini de tinença per part del BCE un any més (fins final del 2021), i reinvertir el principal dels valors fins final del 2022. A la darrera reunió del 16 de juliol, va mantenir tots els estímuls de la seva política monetària sense variacions.

També cal tenir en compte que el Consell Europeu va adoptar, a finals de juny, un paquet bancari de normes per facilitar els préstecs bancaris mitjançant canvis legislatius específics, temporals i excepcionals del Reglament sobre requisits de capital, que permetran que les entitats de crèdit exerceixin plenament el seu paper en la gestió de les pertorbacions econòmiques derivades de la COVID-19 facilitant els fluxos de crèdit.

Relaxació de l'oferta creditícia per a empreses i enduriment de les condicions per a les llars respecte del trimestre anterior, segons l'enquesta de préstecs bancaris del BCE del segon trimestre

Durant el segon trimestre del 2020, s'ha produït a Espanya una relaxació de l'oferta creditícia en el segment de finançament de les societats (tant els criteris de concessió com les condicions aplicades als crèdits a empreses), molt influïda per la introducció de la línia de crèdit ICO Covid-19, avalada per l'Estat. A la UEM, l'oferta creditícia en aquest segment va presentar variacions reduïdes, en contrast amb el notable enduriment registrat durant l'anterior crisi financera (el que s'atribueix tant a l'impacte de les mesures fiscals i de política econòmica adoptades com a la major fortalesa de la posició de capital dels bancs). Tornant a les dades d'Espanya, en els crèdits concedits a les llars es va observar, no obstant, un enduriment dels criteris i de les condicions aplicades, degut en gran mesura a l'augment dels riscos percebuts i al panorama econòmic general.

Pel que fa a la demanda de crèdit, en les dues zones es va observar un fort increment de les sol·licituds procedents d'empreses, per l'augment de les seves necessitats de liquiditat -principalment per finançar circulat-, i un intens descens de les provinents de llars, en un context de creixent incertesa econòmica.

L'euríbor augmenta amb força a l'inici de la pandèmia i torna a caure des de principis de juny

L'euríbor a un any, en termes de mitjana mensual dels valors diaris, és el principal índex de referència per als préstecs hipotecaris, i està en negatiu des de febrer del 2016. Va marcar un mínim històric l'agost del 2019 (-0,356 %) i posteriorment va evolucionar fins a nivells menys negatius. En valors diaris, a l'inici de la pandèmia va tornar a mínims, però de seguida va començar a pujar amb força, fins a situar-se en un màxim de -0,081 % el maig en mitjana mensual. Des de principis de juny ha tornat a marcar una tendència a la baixa (-0,147 % a finals de mes), i les dades provisionals fins al dia 15 juliol marquen un valor provisional de -0,258 %, coincidint amb la millora de la confiança en la disponibilitat de liquiditat per part de les entitats financeres.

El finançament ha seguit augmentant a Espanya fins al maig, però concentrat en el sector públic i en les empreses

L'estoc de finançament de les societats no financeres de l'economia espanyola ha mantingut el creixement dels últims anys. Ha augmentat significativament partir de març en termes interanuals, fins arribar a un augment d'un 4,1% fins al mes de maig, amb un creixement més intens en les administracions públiques (5,5 %). El sector privat ha assolit un augment més lleu (3,0 %), que ha estat aportat majoritàriament per les societats no financeres (+6,0 %), mentre que les llars i les institucions sense finalitat de lucre han baixat lleugerament (0,7 %).

El crèdit constitueix un dels principals canals de finançament, i les dades per al conjunt de l'Estat mostren que l'estoc de crèdit ha moderat lleugerament la disminució, des d'un -1,2 % interanual a final del 2019 fins un -0,6 % a final del primer trimestre del 2020. Pel que fa a les activitats productives, la variació interanual el març ha estat de -0,2 %, on destaca el descens del 6,6 % a la construcció. Quant a les llars, l'estoc de crèdit ha caigut un 0,9 %: el crèdit a les llars per a habitatge mostra el descens més fort (-1,8 %), mentre que el crèdit al consum ha seguit augmentant a taxes elevades (12,4 %). El crèdit a institucions sense finalitat de lucre ha augmentat un 9,3 %. Quant a

l'estoc de crèdit dubtós, ha seguit disminuint a taxes interanuals, alhora que comença a mostrar taxes inter trimestrals positives a finals de març.

Amb tot això, la morositat d'altres sectors residents s'ha mantingut a final del primer trimestre igual a com estava a finals de 2019 (4,8 %), amb una distribució del 4,4 % per a les persones físiques i del 5,3 % per a les activitats productives. A més, la morositat per al total dels residents es mantenia estable en el 4,8 % a finals d'abril. En aquesta estadística no es nota encara el previsible impacte advers de la crisi de la Covid-19 sobre deteriorament en la qualitat de la cartera creditícia de les entitats financeres. La crisi actual suposarà, previsiblement, un canvi de tendència en aquesta evolució segons anticipa el Banc d'Espanya en el recent informe anual del 2019.

Finançament als sectors no financers de l'economia espanyola

(% de variació anual)

	Societats no financeres	Llars i ISFLASL	Sector privat (Societats no financeres i llars)	Administracions públiques	Total
2017	1,4	-0,6	0,5	3,7	1,8
2018	1,2	0,4	0,8	2,5	1,5
2019	1,0	0,2	0,7	1,3	0,9
2020 Gener	1,0	0,2	0,6	1,8	1,2
2020 Febrer	0,4	0,3	0,4	1,4	0,8
2020 Març	1,1	-0,2	0,6	2,3	1,3
2020 Abril	3,5	-0,6	1,7	4,6	2,9
2020 Maig	6,0	-0,7	3,0	5,5	4,1

Font: Banc d'Espanya.

Quant al crèdit nou en volum per a societats no financeres, els crèdits de fins a 1 milió d'euros (assimilables als que reben les pimes) havien augmentat un 4,4 % interanual el primer trimestre del 2020, mentre que els crèdits superiors al milió d'euros, habitualment concedits a empreses grans, havien crescut un 19,3 %. Finalment, les dades provisionals disponibles de crèdit nou fins a maig de 2020 apunten a augments molt importants tant per a pimes com per a grans empreses: 27,9 % i 40,9 %, respectivament. Aquestes dades excepcionals venen motivades per les necessitats de liquiditat més grans que les empreses, pimes o grans, han tingut arrel de la davallada de l'activitat econòmica per la Covid-19.

D'altra banda, el volum de crèdit nou per a les llars ha disminuït un 7,0 % interanual durant el primer trimestre, amb el següent desglossament de les contribucions: -7,2 % per a l'habitatge, -9,1 % per al consum i 8,1 % per a les targetes de crèdit. Les dades disponibles fins

maig del 2020 apunten a una caiguda del crèdit nou del 30,2 %: - 37,3 % a l'habitatge, -42,2 % per al consum, i amb una disminució del 28,0% per a l'ús de les targetes de crèdit.

L'estoc de crèdit segueix a la baixa i s'ha accelerat lleugerament el primer trimestre

L'estoc del crèdit adreçat a Catalunya en els balanços de les entitats de dipòsit va seguir reduint-se durant el primer trimestre del 2020, en línia amb la tendència decreixent observada des del 2009, tant de crèdit privat com per a les administracions públiques. Després de les caigudes fortes derivades de l'efecte estadístic dels canvis de domicili de finals del 2017 i començaments del 2018, aquesta tendència es va moderar durant el 2019 i s'ha revertit durant el primer trimestre del 2020. En concret, el crèdit total augmenta un 0,5 % a tancament de març. Per components, el crèdit privat creix un 0,7 % i el crèdit a les administracions públiques es redueix un 4,9 %.

Aquesta reversió és dóna a Catalunya i no al conjunt de l'Estat pel que fa al sector privat, mentre que les administracions públiques el comportament és invers, i l'estoc segueix decreixent en termes interanuals a Catalunya.

Evolució de l'estoc de crèdit de les entitats de dipòsit (% de variació interanual)

	Catalunya			Espanya		
	Crèdit Total	Crèdit Privat ¹	Crèdit a les AP	Crèdit Total	Crèdit Privat	Crèdit a les AP
2016	-10,7	-10,4	-16,4	-4,0	-4,1	-2,1
2017	-8,3	-8,1	-11,7	-2,5	-1,9	-11,4
2018	-4,0	-3,6	-12,2	-4,5	-4,1	-11,6
2019	-1,1	-0,7	-8,9	-1,4	-1,3	-3,0
1r trimestre 2020	0,5	0,7	-4,9	-0,4	-0,5	2,3

¹La caiguda del 2016 es deu a l'efecte estadístic en la comptabilització creditícia entre sectors financers i no financers. La caiguda del 2017 i 2018 s'explica per l'efecte estadístic del trasllat del domicili social d'algunes empreses fora de Catalunya durant el 4t trimestre del 2017.

Font: Banc d'Espanya.

Els dipòsits a la vista i d'estalvi moderen l'increment mentre que els dipòsits a termini segueixen registrant nivells mínims

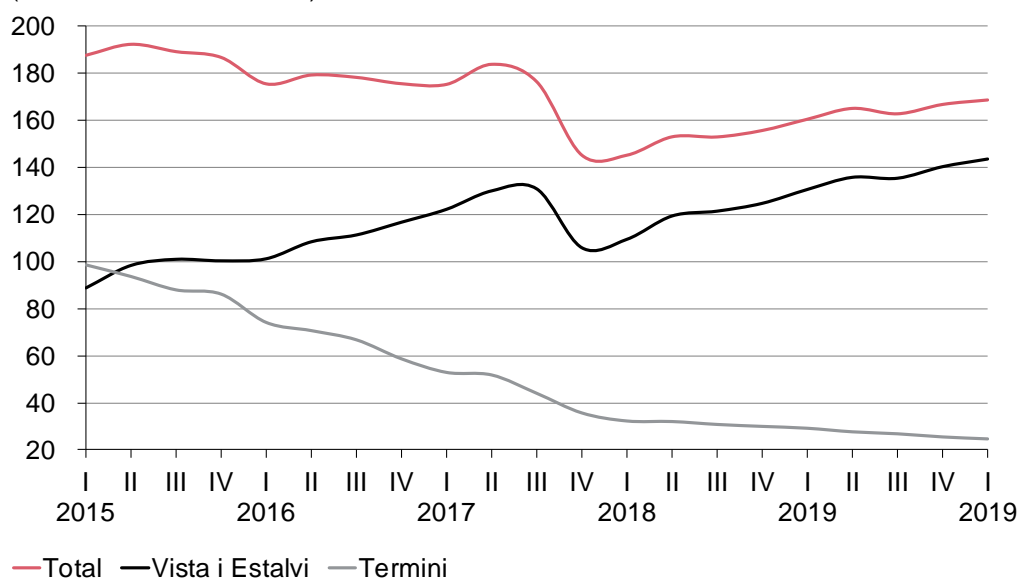
A finals del primer trimestre, l'estoc total de dipòsits privats en sucursals bancàries a Catalunya ha augmentat un 5,1 % interanual (3,4 % a Espanya). La tendència a l'alça s'ha mantingut des de l'inici del 2018, després de la caiguda derivada de l'efecte estadístic pel

trasllat de dipòsits a finals del 2017. L'augment ha vingut de l'increment interanual en 12.990 milions d'euros dels dipòsits a la vista i d'estalvi mentre que els dipòsits a termini han disminuït en 4.541 milions l'últim any.

L'evolució descrita s'explica, en part, per la cerca de rendibilitat davant d'uns tipus d'interès en mínims històrics, que penalitzen l'estalvi. Aquesta situació incentiva l'augment dels fons d'inversió com alternativa als dipòsits bancaris, perquè són més rendibles, malgrat que tenen una exposició al risc més accentuada, alhora que els dipòsits a la vista i termini ofereixen més liquiditat.

Quant als dipòsits de les administracions públiques, han disminuït a Catalunya en un 4,4 % a finals de març, mentre que a Espanya han caigut un 9,4 %. Els dipòsits de les administracions públiques concentren el 4,2 % i el 5,0 % de l'estoc total a Catalunya i a Espanya, respectivament.

Evolució dels dipòsits en l'economia catalana (milers de milions d'euros)

Font: Banc d'Espanya.

Les caigudes generalitzades encara es mantenen a les borses internacionals tot i les recuperacions sostingudes de l'abril i maig

Durant el segon trimestre del 2020 els índexs borsaris han recuperat part del que van perdre el trimestre anterior, el pitjor trimestre des del 2008, però romanen majoritàriament en pèrdues anuals. La volatilitat ha continuat a màxims històrics a nivells de la crisi de les *subprime*.

Les intervencions dels bancs centrals subministrant liquiditat des l'inici de la pandèmia amb múltiples programes i instruments; els plans de recuperació dels països i també a escala comunitària; la contenció relativa de la pandèmia i la reobertura de les economies, són factors que han contribuït a apaivagar les caigudes dels principals índexs mundials durant el segon trimestre. Tot i això, en el cas europeu, els índexs representatius de l'activitat borsària d'Espanya, Itàlia i França no han aconseguit recuperar massa les pèrdues màximes acumulades al final del primer trimestre de 2020.

A mitjans d'any, doncs, els principals índexs europeus segueixen amb caigudes rellevants, i en canvi els índexs corresponents als EUA o al Japó mostren caigudes més moderades: el Dow Jones industrial i l'S&P-500 mostren variacions acumulades a mitjans de juliol d'un -0,1 % i d'un -5,8 %; l'índex Nasdaq Composite, que inclou tots els valors (tant nacionals com estrangers) que cotitzen al mercat Nasdaq, un total de més de 5000 empreses, es manté en valors positius i remunta la forta caiguda del mes de març fins a un guany del 17,6 %. També ha recuperat bastant el japonès Nikkei 225, i només acumula pèrdues del 3,0% a 15 de juliol.

Pel costat europeu, l'Euro Stoxx 50, l'índex representatiu de l'Eurozona, ha perdut un 9,8 % fins mitjans juliol, mentre que els índexs més rellevants de renda variable han tancat el segon trimestre, i també a mitjans de juliol, amb pèrdues de dos dígit, llevat de l'índex alemany Dax Xetra 30.

Rendibilitats dels principals índexs borsaris internacionals

(% de variació anual acumulada)

		2019			2020		
		2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	15 de juliol
Euro Stoxx 50	Zona euro	15,7	18,9	24,8	-25,6	-13,6	-9,8
CAC 40	França	17,1	20,0	26,4	-26,5	-17,4	-14,5
Dax Xetra 30	Alemanya	17,4	17,7	25,5	-25,0	-7,1	-2,4
FTSE 100	Regne Unit	10,4	10,1	12,1	-24,8	-18,2	-16,6
FTSE MIB 40	Itàlia	15,9	20,6	28,3	-27,5	-17,6	-13,7
IBEX 35	Espanya	7,7	8,3	11,8	-28,9	-24,3	-21,6
Dow Jones Incl. Av.	EUA	14,3	15,7	22,7	-23,2	-9,6	-5,8
S&P-500	EUA	17,4	18,7	28,9	-20,0	-4,0	-0,1
Nasdaq Comp.	EUA	20,7	20,6	35,2	-14,2	12,1	17,6
Nikkei 225	Japó	6,3	8,7	18,2	-20,0	-5,8	-3,0

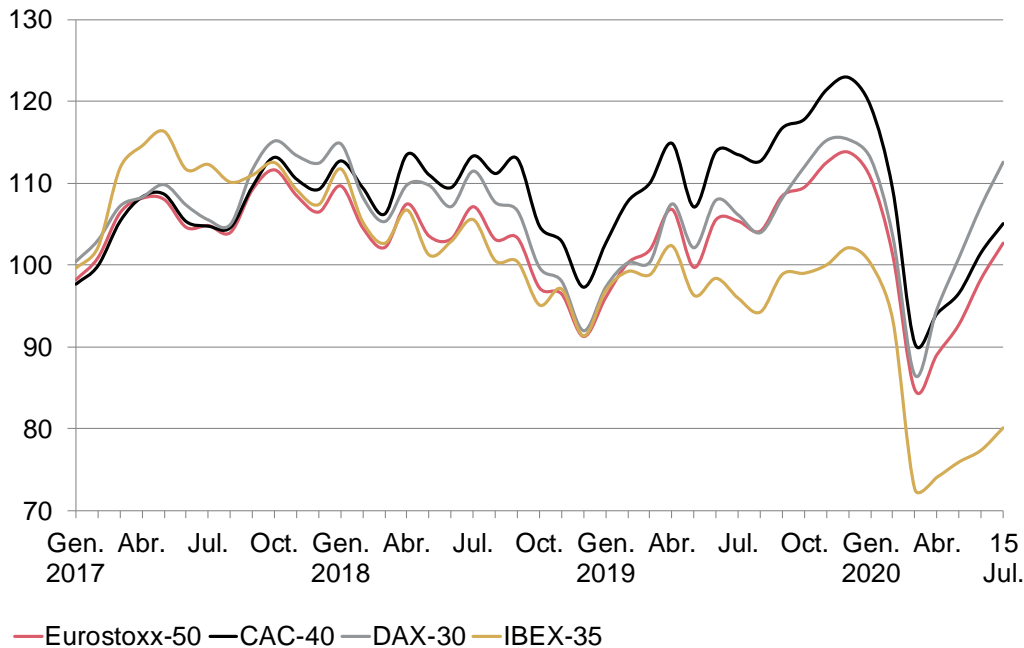
Font: Bloomberg.

El principal índex espanyol, l'IBEX-35 ha mostrat una pitjor evolució durant la pandèmia, amb una caiguda del 24,3 % durant el primer

semestre, que s'ha recuperat lleugerament a 15 de juliol (-21,6 %). A l'IBEX 35 li segueix l'índex FTSE 100 anglès, que ha sofert la segona posició de les caigudes, tant al final del semestre com a mitjans de juliol (-16,6 %).

Altres índexs representatius de les borses dels països europeus mostren també descensos anuals significatius a 15 de juliol: -13,7 % el FTSE italià i -14,5 % el CAC francès.

Evolució dels índexs europeus (Base 31/12/2016 = 100)

Font: Bloomberg.

L'índex BCN MID 50 presenta la menor de les caigudes d'entre els índexs nacionals, alineades amb l'evolució de l'IBEX-35

Després d'un primer trimestre del 2020 amb una caiguda anual acumulada de dos dígit, els diferents parquets espanyols han mantingut les pèrdues anuals a final del segon trimestre i mes enllà. Així, a 15 de juliol, el Barcelona Global-100 ha perdut un 24,5 %, l'índex de la borsa de Madrid un 22,1 %, el de la borsa de València un 20,8 % i el del parquet de Bilbao un 21,1 %. Per la seva part, l'índex BCN Mid-50, compost per empreses que no formen part de l'IBEX-35, ha registrat una baixada del 17,8 %.

L'índex Latibex All Share, representant de valors llatinoamericans, que havia tancat el primer trimestre amb una caiguda acumulada del 46,3 %, ha registrat una caiguda acumulada del 34,5 % a 15 de juliol.

Rendibilitats dels principals índexs borsaris estatals

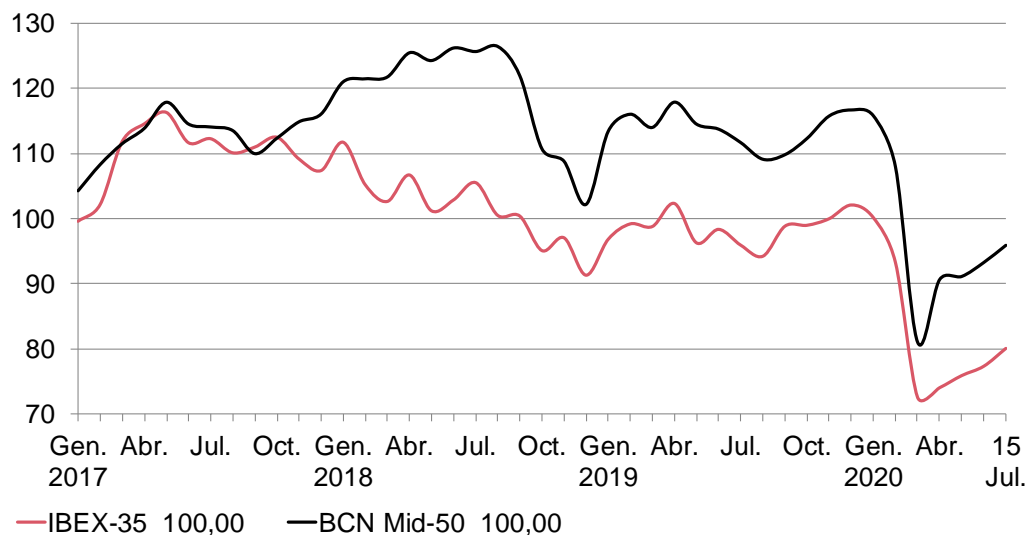
(% de variació anual acumulada)

	2019			2020		
	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	15 de juliol
IBEX-35	7,7	8,3	11,8	-28,9	-24,3	-21,6
Barcelona Global 100	7,0	5,1	8,2	-31,7	-27,6	-24,5
Bilbao 2000	7,6	7,5	11,7	-28,5	-23,9	-21,1
IGBM (Madrid)	7,4	7,0	10,2	-29,4	-24,9	-22,1
IGBV (València)	10,2	9,5	13,0	-29,2	-24,2	-20,8
BCN MID 50	11,3	7,5	14,2	-30,5	-20,1	-17,8
FTSE Latibex All Share	15,0	7,9	16,3	-46,3	-38,6	-34,5

Font: Bloomberg

Evolució de l'IBEX-35 i el BCN Mid-50

(Base 31/12/2016 = 100)

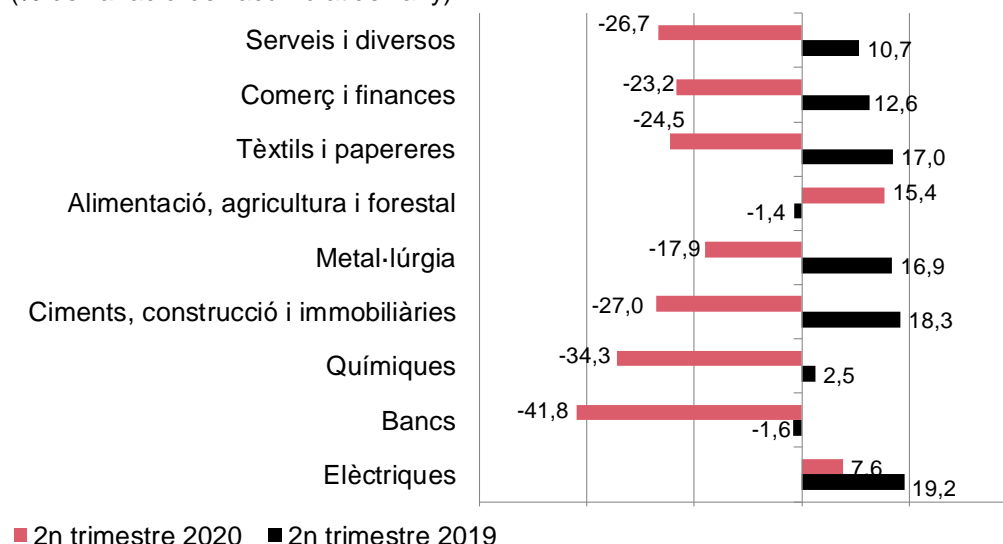
Font: Borsa de Barcelona.

Els índexs sectorials de la Borsa de Barcelona registren caigudes rellevants, llevat del sector alimentari i les elèctriques

Els resultats sectorials a la Borsa de Barcelona mostren unes caigudes alineades amb les dels índexs dels diferents parquets estatals, amb excepció del sector d'alimentació, agricultura i forestal, que ha crescut un 15,4 % anual fins juny de 2020, degut a l'augment dels preus dels aliments, en rècords històrics de pujades mensuals des de 2012, durant la pandèmia. A mitjans de juliol, la majoria dels índexs mantenen valors similars, llevat del sector elèctric, que augmenta el seu valor fins un 16,8 % des de l'inici de l'any.

Rendibilitat dels índexs sectorials de la Borsa de Barcelona

(% de variació de l'acumulat de l'any)

Font: Borsa de Barcelona.

El grup suís SIX Group AG completa l'oferta d'adquisició de la societat Borses i Mercats Espanyol (BME)

El 26 de març, la CNMV va autoritzar l'adquisició i presa de control per SIX Group AG del 100% del capital social de BME, que inclou la Borsa de Barcelona. El juny, la borsa suïssa SIX Group AG va completar la seva oferta d'adquisició per 2.569 milions d'euros a BME, després de l'acceptació de l'93,16% dels accionistes de BME.

El volum de contractació acumulat de la Borsa de Barcelona es redueix interanualment el segon trimestre del 2020

El volum de contractació acumulat de la Borsa de Barcelona al final del segon trimestre del 2020 se situa en els 41.369 milions d'euros, un 34,8 % inferior al del 2019. La variació en el volum d'accions (-35,5 %) és el component que més impacta sobre el volum total negociat atesa la seva magnitud.

El pes del volum de contractació a la Borsa de Barcelona sobre el total de les quatre borses estatals, ha caigut 9,4 punts percentuals respecte del mateix període del 2019, fins al 17,2 %. En canvi, la Borsa de Madrid ha guanyat 7,30 punts percentuals i se situa en el 69,5 %. D'altra banda, la resta de parquets es mantenen amb menys canvis, i se situen en el 11,0 % (Bilbao) i en un 2,3 % (València).

Volument efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona

(Dades trimestrals acumulades dins de cada any)

Tipus de valor	Milions d'euros					% de variació interanual en el 2n trimestre
	2019			2020		
	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	
Efectes públics ¹	111,2	197,3	232,5	153,0	184,6	66,1
Bons FTA ²	-	-	5,0	-	-	-
Accions	62.786,7	83.550,5	115.248,6	22.932,7	40.488,8	-35,5
Fons	296,1	428,3	551,7	278,2	530,7	79,2
Warrants	54,4	74,0	93,0	26,8	43,5	-19,9
Drets	170,7	271,5	331,3	68,9	121,2	-29,0
Total	63.419,1	84.521,6	116.462,2	23.459,5	41.368,9	-34,8

¹ Inclouen operacions OTC. No inclouen amortitzacions ni emissions de deute.

² Fons de titulització d'actius.

Font: Borsa de Barcelona.

La negociació de deute públic de Catalunya creix interanualment en el segon trimestre del 2020

L'abril, els principals bons sobirans es van seguir comportant com a valors refugi, mentre que els països amb menys marge fiscal van veure augmentar les seves primes de risc a mesura que continuaven les paralitzacions de les economies. El maig, la prima de risc dels països perifèrics va anar reduint-se gràcies a les mesures adoptades pel BCE i l'augment de la confiança inversora, així com la disminució de la perspectiva de risc, en el cas de l'economia espanyola. A partir de juny, les primes de risc dels països perifèrics s'han anat estabilitzant, i l'espanyola manté el nivell entre 85 i 90 punts bàsics.

La negociació acumulada dels valors de deute públic de Catalunya, al tancament del segon trimestre del 2020, en el mercat de deute públic de Catalunya, s'ha situat en 184,6 milions d'euros negociats, un 66,1 % més que a la del mateix període de l'any passat. Tot i això, el nombre d'operacions s'ha reduït un 45,1 %.

Tot i el lleuger augment de la quantitat negociada en el mercat del deute públic de Catalunya, els últims anys aquesta quantitat s'havia reduït molt, bàsicament pel canvi d'estructura de la cartera d'endeutament de la Generalitat. Així, durant els darrers anys s'ha produït una progressiva disminució del deute viu representat en valors i un augment del deute viu representat en préstecs i línies de crèdit, derivats principalment dels mecanismes de finançament a càrrec del Fons de Liquiditat Autònoma (FLA), i des del febrer del 2019 també a càrrec del Fons de Facilitat Financera (FFF). A 30 de juny del 2020, el

nominal admès a negociació en el mercat del deute públic de Catalunya ha estat de 2.251,59 milions d'euros i estava representat per 12 emissions de bons i obligacions i 12 de pagarés.

Mercat del deute públic de Catalunya

(Dades trimestrals acumulades des de l'inici de l'any, sense emissions, amortitzacions ni FTA)

	Nombre d'operacions	Variació interanual (%)	Milions d'euros	Variació interanual (%)
3n trimestre 2018	254	-53,7	329,4	-74,0
4t trimestre 2018	295	-59,5	396,0	-75,2
1r trimestre 2019	69	-33,0	66,6	-51,4
2n trimestre 2019	113	-43,8	111,2	-60,5
3r trimestre 2019	151	-40,6	197,3	-40,1
4t trimestre 2019	200	-32,2	232,5	-41,3
1r trimestre 2020	42	-39,1	153,0	129,8
2nr trimestre 2020	62	-45,1	184,6	66,1

Incloues operacions OTC.

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

8.

El sector públic

En aquest capítol s'analitzen les dades consolidades de l'execució pressupostària del conjunt del sector públic administratiu de la Generalitat, que inclou l'Administració general, el Servei Català de la Salut i les entitats autònomes administratives. S'incorpora també en aquestes dades l'execució de l'Institut Català de la Salut, tot i que és una entitat de dret públic subjecta al dret privat i, per tant, no forma part del sector públic administratiu. D'altra banda, la informació que es presenta a continuació exclou, tant en la part d'ingressos com de despeses, les transferències de l'Administració central als ens locals de la participació en els ingressos de l'Estat i les transferències del Fons europeu de garantia agrícola, perquè la Generalitat únicament n'exerceix la funció pagadora.

El 24 d'abril el Parlament va aprovar els pressupostos i la Llei de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic per al 2020. Els pressupostos es van publicar en la Llei 4/2020, del 29 d'abril, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2020.

L'emergència sanitària, i els seus efectes en l'economia i la societat, estan tenint un impacte excepcional en les finances de la Generalitat que es posarà de manifest al llarg de l'exercici.

S'ingressen anticipadament uns recursos del model de finançament

El primer semestre del 2020, els ingressos no financers de la Generalitat han estat de 13.120 milions d'euros, un 10,9 % més elevats que l'any passat en el mateix període. Aquest creixement és resultat de les mesures de l'Estat per a incrementar la liquiditat de les comunitats autònomes per a fer front a la pandèmia lliurant anticipadament una part de les bestretes del model de finançament, que creixen un 11,4 %, i de les liquidacions. Aquest efecte s'anirà diluint al llarg de l'exercici, especialment a partir al segon semestre, quan l'exercici anterior sí que inclogui les liquidacions.

Els altres ingressos impositius es redueixen un 25,1 % per la caiguda de l'activitat econòmica derivada del confinament i d'altres mesures de contenció de la COVID-19 i la suspensió de les autoliquidacions entre el 14 de març, quan s'inicia l'Estat d'alarma, fins el 30 de juny.

Les transferències que no formen part del model de finançament s'han reduït un 45,9 % principalment perquè el mateix període de l'any anterior es van rebre 336 milions del fons per a les polítiques actives d'ocupació, que enguany es rebran més tard i, a més a més, seran més reduïdes perquè l'Estat en destinarà una part al pagament de les prestacions d'atur i dels ERTOS. L'any 2019 també s'havien rebut uns recursos del programa operatiu del Feder i una dotació pel programa d'ajuts per activitats d'eficiència energètica en PIME i gran empresa del sector industrial. I també s'havien ingressat el pla d'ocupació juvenil de la UE i el fons per a programes d'interès general amb càrrec a l'assignació de l'IRPF, que enguany encara no s'han ingressat. En canvi, s'han ingressat 49 milions del Fons Social Extraordinari implementat per l'Estat per fer front a les conseqüències socials de la COVID-19 i les beques menjador, 67 milions d'euros del programa d'habitatge, incloent-hi una dotació addicional, i unes transferències de capital estatal de 51 milions per a actuacions sanitàries d'urgència contra la COVID-19 per l'Estat.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per conceptes.

A 30 de juny de 2020 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2019/2020)
Ingressos de bestretes del model de finançament	19.779	10.103	11,4
Liquidacions i avançaments del model finançament	2.131	1.066	–
Altres ingressos impositius	4.096	1.194	-25,1
Taxes i altres ingressos	557	227	-6,4
Altres transferències	1.512	518	-45,9
Ingressos patrimonials	26	12	15,8
Alienació d'inversions	9	0	-99,7
Ingressos no financers	27.316	13.120	10,9

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Per capítols pressupostaris, el primer semestre del 2020, els impostos directes van créixer un 31 %, principalment per la liquidació i l'augment de la bestreta del tram autonòmic de l'IRPF, i els indirectes, un 1,5 %, afectats per la caiguda de la recaptació d'impostos. Les taxes i altres ingressos es redueixen un 6,4 % perquè cauen els ingressos per multes del Servei Català de Trànsit i per taxes.

Les transferències corrents s'han reduït un 54,9 %. D'una banda, creix l'aportació al Fons de garantia dels serveis públics fonamentals amb signe negatiu, i també se n'ha comptabilitzat anticipadament la meitat de la seva liquidació negativa. D'altra banda, encara no s'han rebut alguns fons finalistes que l'exercici anterior sí que s'havien rebut, com s'ha comentat anteriorment. En canvi, s'han ingressat anticipadament

la meitat de la liquidació del fons de competitivitat i s'han rebut fons estatals per a fer front a la pandèmia i els seus efectes socials. Les transferències de capital es redueixen un 24,2 % perquè l'any anterior es van rebre uns fons finalistes, però, en sentit contrari, el 2020 s'ha rebut anticipadament el programa d'habitatge i un fons estatal per a actuacions sanitàries contra la pandèmia.

Amb imports relativament reduïts, els ingressos patrimonials han crescut un 15,8 % i encara no s'ha ingressat cap import de l'alienació d'inversions.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per capítols.

A 30 de juny de 2020 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2019/2020)
Impostos directes	12.817	6.417	31,0
Impostos indirectes	13.244	6.109	1,5
Taxes i altres ingressos	557	227	-6,4
Transferències corrents	1.117	191	-54,9
Ingressos patrimonials	26	12	15,8
Alienació d'inversions	9	0	-99,7
Transferències de capital	341	164	-24,2
Operacions corrents	27.760	12.956	11,7
Operacions de capital	351	164	-28,7
Ingressos no financers	28.111	13.120	10,9

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Creix la despesa en béns corrents i serveis i les inversions sanitàries per a fer front a la pandèmia

El primer semestre del 2020, les obligacions reconegudes per despeses no financeres van ser de 13.994 milions, import un 5,7 % més elevat que el del mateix període l'exercici anterior.

Les remuneracions del personal s'incrementen un 4 %. Entre d'altres factors, destaquen l'augment retributiu del 2 % fix del 2020 i l'addicional des de juliol del 2019. També augmenta la plantilla de sanitaris de l'ICS, que inclou noves contractacions per fer front a l'emergència sanitària de la COVID-19, de docents i mossos i bombers.

Les despeses corrents en béns i serveis augmenten un 13,6 %, principalment per l'augment dels concerts sanitaris, tant per una major comptabilització de la despesa pendent d'imputar com per l'augment de tarifes i activitat, aprovades durant el 2019 posteriorment al període considerat, i un nou sistema de pagament. També s'incrementen les

compres de subministraments sanitaris de l'ICS i del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies per als centres residencials per fer front a l'emergència sanitària de la COVID-19. Els concerts socials també augmenten per l'increment de l'activitat concertada el 2019 i de les tarifes.

Els interessos i les despeses de formalització del deute disminueixen un 6,9 %. Els mecanismes de liquiditat han permès l'absorció d'alguns venciments que tenien un tipus d'interès més elevat.

Les transferències corrents es mantenen estables. Les diferents actuacions tenen un ritme de comptabilització variable. Les transferències als consells comarcals per a transport i menjador, al Consorci ATM, de farmàcia, beques i ajuts a l'estudi, a universitats públiques, entitats de l'àmbit de la cultura, i de la renda garantida de ciutadania incrementen el seu ritme de comptabilització. En sentit contrari, s'estan endarrerint les transferències a les corporacions locals pels contractes programa de l'àmbit social, del Fons de Cooperació Local i a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, s'ha avançat la comptabilització de les subvencions a càrrec del 0,7 % de l'IRPF i s'han executat les transferències de compensació de tarifes per a l'ús d'infraestructures, que el 2019 no es van fer.

Estat d'execució del pressupost

A 30 de juny de 2020 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Crèdits definitius	Obligacions reconegudes (OR)	% de variació (OR 2019/2020)
Remuneracions del personal	8.899	8.852	4.275	4,0
Compra de béns corrents i serveis	8.396	9.774	4.989	13,6
Interessos	880	880	351	-6,9
Transferències corrents	8.446	9.177	3.992	0,5
Fons de contingència	250	112	–	–
Inversions reals	682	956	213	19,5
Transferències de capital	539	581	174	-18,6
Operacions corrents	26.870	28.795	13.608	5,9
Operacions de capital	1.221	1.537	387	-1,3
Despeses no financeres	10.383	10.393	13.994	5,7

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Les inversions reals s'han incrementat un 19,5 % per les inversions del CatSalut i de l'ICS derivada de l'emergència sanitària de la COVID-19.

Les transferències de capital, en canvi, disminueixen un 18,6 % per un menor ritme de comptabilització de la despesa. A diferència de l'any

anterior, encara no s'han executat les transferències a les universitats públiques, ni les del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació a empreses públiques estatals ni les transferències del Consell Català de l'Esport i del CatSalut a les corporacions locals, entre d'altres. En canvi, s'observa una comptabilització major del Foment del Contracte Global d'Explotació i de les transferències del Departament de Territori i Sostenibilitat als ens locals per la Llei de barris, a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya i a l'Agència de Residus de Catalunya.

La recaptació cau per efecte de la pandèmia i la suspensió de les autoliquidacions

El primer semestre del 2020, la recaptació dels impostos de la Generalitat de Catalunya es va reduir un 29,2 %. El confinament establert a l'estat d'alarma, i altres mesures de contenció de la pandèmia que perduren, han fet disminuir l'activitat econòmica, amb la qual cosa s'han reduït els fets imposables dels impostos.

Recaptació tributària de la Generalitat (Gener-juny de 2020)

	Milions d'euros	% de variació 2019/2020
I. grans establiments comercials	16	-28,2
I. sobre successions i donacions	203	-21,4
I. sobre el patrimoni	12	-54,2
I. sobre els habitatges buits	9	-24,5
I. dipòsits entitats de crèdit	3	—
I. actius no productius de les persones jurídiques	0	—
I. transmissions patrimonials	568	-26,5
I. actes jurídics documentats	253	-4,0
I. operacions societàries	4	-35,7
Tram autònom i. hidrocarburs	0	-100,3
I. det. mitjans de transport	26	-57,6
I. estades establiments turístics	1	-96,3
I. begudes ensucrades envasades	8	-44,8
I.risc mediambiental elements radiotòxics	0	-100,0
I. emissió de gasos a l'atmosfera per la indústria	1	-60,1
I. emissió d'òxids de nitrogen per l'aviació comercial	5	5,5
Gravamen de protecció civil	3	-10,4
Tributs sobre el joc	29	-73,1
Tributs sobre el joc en línia	6	-60,2
Total	1.146	-29,2

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

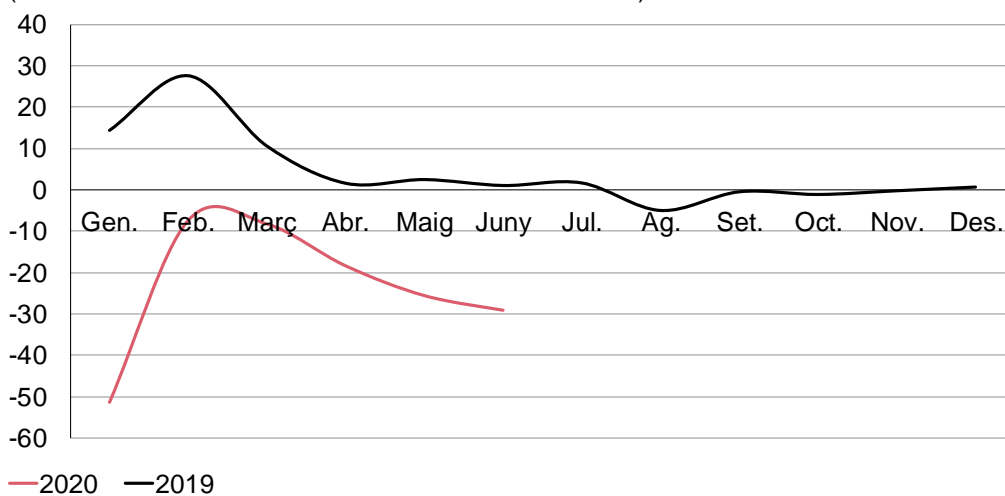
També cal tenir en compte que la presentació d'autoliquidacions i el pagament dels impostos propis i cedits de la Generalitat va quedar suspesa des del 14 de març fins el 30 de juny.

La recaptació de l'impost sobre successions i donacions cau un 21,4 % perquè els darrers mesos ha estat molt baixa per efecte de la suspensió de les autoliquidacions. La recaptació de l'impost sobre transmissions patrimonials disminueix un 26,5 % mentre que la de l'impost sobre actes jurídics documentats tan sols cau un 4 % per les mesures normatives que incrementen tipus i suprimeixen tarifes reduïdes. La liquidació acumulada dels tributs sobre el joc ha caigut un 73,1 %, ja que l'aturada de l'activitat al sector i la suspensió i bonificacions de les liquidacions accentua la davallada que ja estava experimentant.

Dels impostos cedits gestionats per l'Estat, l'impost sobre determinats mitjans de transport té una recaptació un 57,6 % més reduïda que l'exercici anterior perquè estan disminuint les vendes de vehicles i perquè alguns mesos l'Estat no ha transferit la recaptació.

Dels impostos propis, la liquidació anual de l'impost sobre grans establiments comercials ha disminuït un 28,2 %. L'impost sobre els habitatges buits s'ha reduït un 24,5 % en part, perquè s'ha reduït l'estoc d'habitatges buits, i també per l'increment de les operacions de transmissió d'actius immobiliaris cap als fons d'inversió, que interromp el termini de desocupació fixat per la llei. L'impost sobre l'emissió d'òxids s'ha incrementat un 5,5 %. Les recaptacions dels impostos sobre les begudes ensucrades envasades i sobre les estades en establiments turístics no són comparables amb l'any anterior perquè s'han aplaçat les presentacions de les autoliquidacions.

Recaptació tributària de la Generalitat de Catalunya (taxes de variació interanual sobre xifres acumulades)

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

La recaptació de l'AEAT cau per l'aturada econòmica i les mesures per a diferir el pagament dels impostos

De gener a maig del 2020, la recaptació de l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT) ha caigut un 16,8% a Catalunya i un 9,1 % al conjunt de comunitats autònomes.

Aproximadament la meitat de la caiguda de la recaptació total de l'AEAT s'explica per les mesures preses per a pal·liar els efectes de la COVID-19, que ha paralitzat una part important de l'activitat econòmica. D'una banda, s'han suspès els terminis dels deutes tributaris anteriors, fet que afecta especialment als venciments de terminis i fraccionaments. D'altra banda, s'ha establert la possibilitat de sol·licitar aplaçaments per a les empreses amb un volum d'operacions menor de 6 milions d'euros i un deute tributari no superior als 30.000 euros, entre altres casos. Aquestes mesures impliquen un desplaçament temporal del pagament dels impostos.

La recaptació de l'IRPF es redueix en un 2,1 % a Catalunya i s'estanca en el conjunt de comunitats. Aquesta evolució es veu afectada a la baixa per les mesures comentades anteriorment, i a l'alça pel fet que el 2019 es van realitzar devolucions per les prestacions de maternitat i paternitat d'anys anteriors, exemptes arran d'una sentència del Tribunal Suprem. Les retencions sobre els rendiments del treball i activitats professionals es ressenten de l'aturada econòmica durant l'estat d'alarma, que va reduir la massa salarial mentre que el nivell d'ocupació es va mantenir gràcies als ERTOS. Les retencions de capital també cauen en les diferents modalitats.

La recaptació de l'impost de societats es veu distorsionada, a banda de per les mesures comentades, per unes devolucions extraordinàries fetes l'any passat i pel diferent calendari de les devolucions de la campanya 2018.

La recaptació per IVA va disminuir un 11,6 % a Catalunya i un 9,3 % en el total de comunitats autònomes perquè es van fer més devolucions i per les mesures establertes per l'Estat. De moment només es recull l'efecte de la primera quinzena de l'estat d'alarma.

Els impostos especials es redueixen un 20,5 % a Catalunya, mentre que al conjunt de les comunitats autònomes la recaptació va caure menys. De la resta d'impostos, destaquen la caiguda de la recaptació de l'impost sobre el tràfic exterior i la recuperació de l'impost sobre el valor de la producció de l'energia elèctrica, suprimit durant dos trimestres el 2019.

Recaptació tributària de l'AEAT a Catalunya¹

(Gener-maig de 2020)

	Milions d'euros	% de Catalunya sobre el total de les comunitats autònomes	% de variació 2019/2020	
			Catalunya	Total de les comunitats autònomes ²
IRPF	6.608	20,9	-2,1	-0,1
Impost sobre societats	-986	27,7	-285,4	-277,7
IVA	6.755	23,2	-11,6	-9,3
Impostos especials	492	6,3	-20,5	-8,4
Impost sobre el tràfic exterior	246	35,8	-16,4	-14,4
Altres ingressos tributaris	460	19,0	-3,9	11,0
Recaptació tributària	8.736	19,5	-16,8	-9,1

¹ Inclou el conjunt d'impostos cedits parcialment a les comunitats autònomes de règim comú i a les corporacions locals.

² Inclou la recaptació efectuada per les delegacions de l'AEAT.

Font: Informe mensual de recaptació tributària, AEAT.

9.

Recull d'indicadors

Producte interior brut

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre		
	2017	2018	2019	4t 2019	1r 2020	2n 2020
Catalunya						
PIB	3,6	2,5	1,9	1,3	-4,9 ^R	-20,1 ^A
Demanda interna ¹	2,3	2,2	1,4	0,5	-4,2	-
Demanda externa ¹	1,3	0,3	0,5	0,8	0,0	-
Espanya						
PIB	2,9	2,4	2,0	1,8	-4,1	-22,1 ^A
Demanda interna ¹	3,0	2,6	1,5	1,3	-3,7	-19,2 ^A
Demanda externa ¹	-0,1	-0,3	0,5	0,5	-0,4	-2,9 ^A
Zona euro						
PIB	2,5	1,9	1,2	1,0	-3,1	-15,0 ^A
Demanda interna ¹	2,1	1,5	1,7	1,7	-1,7	-
Demanda externa ¹	0,4	0,4	-0,5	-0,8	-1,4	-
Internacional						
PIB de la UE-27	2,7	2,1	1,5	1,2	-2,5	-14,4 ^A
PIB dels EUA	2,3	3,0	2,2	2,3	0,3	-9,5 ^A
PIB del Japó	2,2	0,3	0,7	-0,7	-1,9	-

Comerç exterior

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2017	2018	2019	3r 2019	4t 2019	1r 2020	Març 2020	Abr. 2020	Maig 2020
Catalunya									
Exportació de béns	6,9	2,2	3,1	4,9	3,8	-3,1	-13,2	-40,4	-37,2
Importació de béns	9,0	6,7	2,5	6,0	-5,1	-9,9	-21,8	-38,3	-42,1
Espanya									
Exportació de béns	7,7	3,3	1,8	1,4	1,6	-3,0	-14,5	-39,3	-34,4
Importació de béns	10,5	5,7	1,0	2,7	-1,8	-4,9	-14,4	-37,2	-39,6

R Dada revisada per l'Idescat.

A Dada avançada.

1 Contribució al creixement.

Font: Idescat, Eurostat, INE, BEA, ESRI i Agència Estatal d'Administració Tributària.

Activitat i demanda

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2017	2018	2019	4t 2019	1r 2020	2n 2020	Abr. 2020	Maig 2020	Juny 2020
Catalunya									
Índex de producció industrial ¹	3,7	0,8	-1,2	-2,4	-7,5	-	-32,0	-25,6	-
Licitació d'obra pública	44,2	-40,6	29,5	55,6	-82,4	-	-99,0	-77,8	-
Xifra negoci activitats de serveis	5,8	5,3	3,1	2,3	-5,3	-	-41,1	-34,3	-
Vendes de comerç al detall ²	-0,9	0,3	2,0	3,0	-3,3	-18,6	-30,3	-20,9	-5,4
Importacions de béns de capital	6,7	4,6	6,3	-2,9	-8,2	-	-36,2	-28,7	-
Espanya									
Índex de producció industrial ¹	2,9	0,7	0,7	0,3	-6,5	-	-34,1	-24,5	-
Licitació d'obra pública	37,9	-14,6	13,1	-2,7	-75,3	-	-98,8	-89,5	-
Xifra negoci activitats de serveis	6,4	6,1	3,9	3,3	-4,9	-	-41,4	-33,6	-
Vendes de comerç al detall ²	0,8	0,8	2,5	2,9	-2,0	-15,8	-28,9	-18,0	-1,4
Importacions de béns de capital	7,8	4,6	4,2	-1,0	-8,3	-	-37,6	-29,7	-

Mercat de treball

(% de variació interanual, llevat dels casos indicats amb un asterisc)

	Any			Trimestre			Mes		
	2017	2018	2019	4t 2019	1r 2020	2n 2020	Abr. 2020	Maig 2020	Juny 2020
Catalunya									
Població activa	0,1	0,4	1,8	1,1	0,7	-4,2	-	-	-
Població ocupada	2,9	2,7	2,3	2,6	1,8	-5,9	-	-	-
Població en atur	-14,6	-14,0	-2,3	-10,1	-7,8	9,7	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys)*	68,0	69,0	69,7	70,3	69,5	65,0	-	-	-
Taxa d'atur*	13,4	11,5	11,0	10,4	10,7	12,8	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	3,8	3,0	2,4	2,1	0,0	-4,6	-4,1	-4,2	-5,5
Atur registrat	-11,1	-6,0	-3,1	-1,1	1,3	29,4	22,6	30,2	35,8
Espanya									
Població activa	-0,4	0,3	1,0	1,3	0,7	-4,6	-	-	-
Població ocupada	2,6	2,7	2,3	2,1	1,1	-6,0	-	-	-
Població en atur	-12,6	-11,2	-6,6	-3,4	-1,2	4,3	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys)*	62,1	63,4	64,3	64,7	63,6	60,1	-	-	-
Taxa d'atur*	17,2	15,3	14,1	13,8	14,4	15,3	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	3,5	3,2	2,6	2,3	0,2	-4,3	-4,1	-3,8	-5,0
Atur registrat	-9,3	-6,5	-4,0	-1,8	2,2	24,8	21,1	25,3	28,1
Zona euro									
Ocupació	1,4	1,3	1,2	0,8	1,3	-	-	-	-
Taxa d'ocupació (15-64 anys)*	66,4	67,3	68,0	68,2	68,3	-	-	-	-
Taxa d'atur*	9,1	8,2	7,6	7,4	7,3	7,7	-	-	-

¹ Sèrie original corregida d'efectes de calendari.

² En valors constants. Exclou estacions de servei.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Agència Estatal d'Administració Tributària, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Preus i salaris

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2017	2018	2019	4t 2019	1r 2020	2n 2020	Abr. 2020	Maig 2020	Juny 2020
Catalunya									
Índex de preus de consum	2,2	1,8	0,9	0,6	0,7	-0,8	-0,7	-1,0	-0,6
Inflació subjacent	1,3	1,1	1,1	1,2	1,3	1,0	1,2	1,1	0,8
Índex de preus industrials	4,3	2,7	0,3	-0,6	0,0	-	-3,7	-4,9	-
Salaris pactats en convenis ¹	1,46	1,89	2,12	2,14	2,03	2,01	2,03	2,01	2,01
Cost laboral total ²	-0,3	2,0	2,9	3,0	-2,3	-	-	-	-
Espanya									
Índex de preus de consum	2,0	1,7	0,7	0,4	0,6	-0,7	-0,7	-0,9	-0,3
Inflació subjacent	1,1	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0
Índex de preus harmonitzat	2,0	1,7	0,8	0,5	0,7	-0,6	-0,7	-0,9	-0,3
Índex de preus industrials	4,4	3,0	-0,4	-2,3	-2,7	-	-8,4	-8,7	-
Salaris pactats en convenis ¹	1,46	1,75	2,27	2,33	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96
Cost laboral total ²	0,2	1,0	2,2	2,3	0,8	-	-	-	-
Zona euro									
Índex de preus harmonitzat	1,5	1,7	1,2	1,0	1,1	0,2	0,3	0,1	0,3
Inflació subjacent	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,1	1,1	1,2	1,1
Índex de preus industrials	3,1	3,2	0,6	-1,2	-1,6	-	-4,5	-5,0	-

Altres

(% de variació interanual, llevat del tipus de canvi)

	Any			Trimestre			Mes		
	2017	2018	2019	4t 2019	1r 2020	2n 2020	Maig 2020	Juny 2020	Jul. 2020 ⁴
Valor del tipus de canvi (\$/€)*	1,1293	1,1815	1,1195	1,1072	1,1023	1,1155	1,0902	1,1255	1,1307
Preu del petroli (\$/barril)	-17,0	30,7	-8,6	-4,3	-19,2	-60,1	-61,3	-38,4	-34,1
Cotització borsària IBEX-35 ³	7,4	-15,0	11,8	11,8	-26,6	-21,4	-21,2	-21,4	-19,7
Comerç mundial de béns	4,9	3,4	-0,4	0,0	-1,6	-	-0,2	-	-

¹ Dades acumulades. Les dades anuals inclouen les revisions pactades fins al final del període.

² Cost per treballador i mes.

³ A final del període.

⁴ A 15 de juliol de 2020.

* Dades de la mitjana del període.

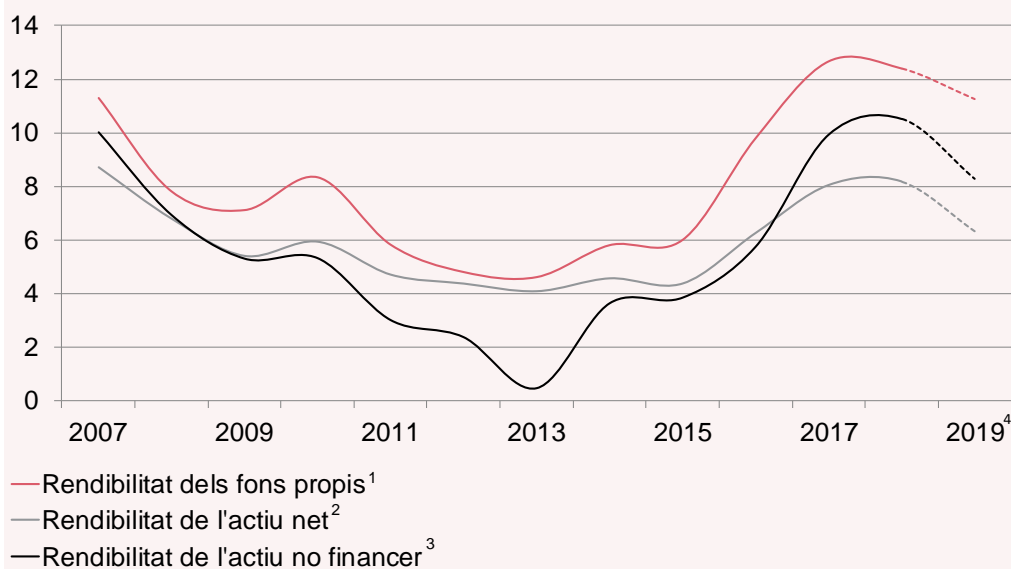
Font: Idescat, INE, Eurostat, CPB World Trade Monitor, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, Ministeri d'Assumptes econòmics i Transformació Digital, i Banc d'Espanya

Requadre 2. L'empresa catalana el 2019: resultats, balanç i activitat comercial

La rendibilitat de l'empresa catalana es va moderar el 2019 però va seguir en nivells elevats

Les dades que ofereix la Central de Balanços del Banc d'Espanya permeten analitzar el comportament de l'empresa catalana durant el darrer exercici. Aquesta anàlisi es basa en dades trimestrals i anuals d'una mostra d'empreses on hi ha una major representació de les empreses industrials que les de serveis o les de la construcció i hi ha una sobrerrepresentació de les empreses de més dimensió. En la mostra de la base trimestral, que ofereix informació provisional relativa al 2019, aquest biaix és més accentuat i, per tant, els resultats s'han d'interpretar amb prudència.

Rendibilitat de l'empresa catalana (%)

¹ Resultat ordinari net abans d'impostos sobre el patrimoni net (%).

² Resultat ordinari net abans d'interessos i impostos sobre l'actiu net (%).

³ Resultat d'explotació abans d'impostos sobre l'actiu no financer (%).

⁴ Estimacions provisionals obtingudes a partir d'enquestes trimestrals del Banc d'Espanya.

Font: Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, i Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, a partir de les dades de la Central de Balanços del Banc d'Espanya.

El 2018, d'acord amb les dades de la base anual, la rendibilitat de les empreses catalanes havia seguit creixent, excepte en el cas de la dels fons propis. Cal tenir en compte que el patrimoni net havia augmentat substancialment.

El 2019, segons les dades trimestrals, es va produir una moderació en els nivells de rendibilitat de l'empresa catalana. Malgrat això, la rendibilitat va seguir sent superior a la del període 2008-2016, de manera que va seguir en nivells relativament elevats.

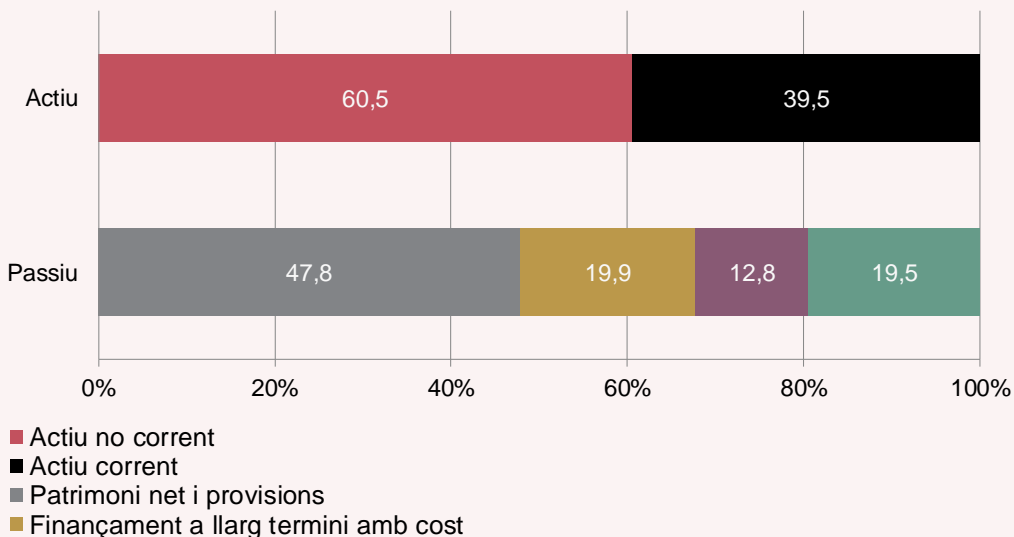
El resultat ordinari va augmentar gràcies a l'augment del valor afegit i la reducció de les amortitzacions. Els costos laborals unitaris van ser favorables a les empreses i el palanquejament també va tenir una contribució positiva gràcies als baixos costos de finançament. Malgrat això, el resultat abans d'impostos va disminuir per l'efecte dels resultats extraordinaris, que havien estat especialment positius en exercicis precedents i van ser negatius el 2019.

Els fons propis van guanyar pes el 2018 però l'endeutament va créixer el 2019

El conjunt d'empreses de la mostra anual per al 2018 va presentar una estructura sanejada des d'un punt de vista de la capacitat per afrontar les obligacions de pagament. Els actius corrents eren suficients per

Estructura del balanç de l'empresa catalana. 2018

(% sobre el total de l'actiu i del passiu)

Font: Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, i Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, a partir de les dades de la Central de Balanços del Banc d'Espanya.

afrontar els passius corrents. El patrimoni net i les provisions van augmentar de manera notable, fins al 47,8 % del passiu total. Així, l'actiu era clarament suficient per afrontar el total d'obligacions.

Les dades provisionals disponibles del 2019 mostren un increment substancial de l'endeutament, tant del finançament a curt com a llarg termini. En contraposició, el patrimoni net es va reduir. Els costos financers relativament baixos poden haver afavorit aquest repunt.

Les vendes van augmentar al mercat estatal i a l'estranger

El teixit empresarial català ha apostat per la internacionalització l'última dècada. Les dades de la central de balanços del Banc d'Espanya corroboren una creixent intensitat exportadora de l'empresa catalana des de l'any 2009. D'acord amb aquesta font d'informació, durant el 2018 i el 2019 les empreses catalanes van seguir incrementant les seves vendes a l'estranger però en menor grau que fins aleshores. El 2018, les vendes a l'estranger van augmentar un 3,2 %, per sota del 5,8 % al què van créixer les vendes als mercats interiors (Catalunya i resta d'Espanya). Les dades provisionals del 2019 mostren creixements similars de les vendes interiors i a l'estranger, al voltant del 3,3 %.

Les vendes a l'estranger van augmentar l'any 2018 més a les empreses de serveis (8,2 %) que a la indústria (2,6 %); mentre que els creixements de les vendes interiors van créixer a ritmes similars: 5,7 % i 5,1 %, respectivament. Cal tenir en compte que les exportacions representaven, el 2018, el 13,2 % de les vendes en els serveis, i que aquest percentatge augmentava fins al 48,9 % en la indústria.

La intensitat exportadora és proporcional a la dimensió de l'empresa. El 2018, les empreses petites exportaven un 9,1 % de les vendes, les empreses mitjanes un 23,1 %, i el percentatge augmentava fins al 35,2 % en les empreses grans. Les exportacions de les empreses petites van créixer un 1,0 % (5,1 % en el cas de les vendes interiors), les de les empreses mitjanes van augmentar un 4,1 % (5,2 % les vendes internes), i les vendes de les empreses grans a l'estranger van créixer un 3,0 % (6,1 % les vendes a Catalunya i la resta de l'Espanya).

El pes de les vendes a l'estranger de les empreses catalanes (31,6 %) era superior al de la resta d'Espanya (26,3 %) el 2018. Les exportacions catalanes van créixer menys que les espanyoles (3,2 % i 6,0 %, respectivament) com també ho van fer les vendes totals (4,9 % en les empreses catalanes i 7,2 % en les espanyoles).

Requadre 3. L'Enquesta de condicions de vida

El 2019 la renda mitjana de la població i de les llars experimenta un creixement més moderat que en l'edició 2018 de l'Enquesta de condicions de vida

L'Enquesta de condicions de vida (ECV) és una operació estadística de caràcter anual, harmonitzada en l'àmbit europeu, que té com a objectiu disposar d'informació sobre aspectes econòmics de les llars, com ara els ingressos i la distribució d'aquests ingressos, i sobre aspectes relacionats amb les condicions de vida i l'exclusió social.

Renda mitjana neta anual per llar, persona i unitat de consum per composició de la llar. 2019

	Renda mitjana neta (en euros)			% variació 2018/2019		
	Per llar	Per persona	Per unitat de consum ⁽¹⁾	Per llar	Per persona	Per unitat de consum ⁽¹⁾
Sense fills dependents ⁽²⁾	29.906	16.164	21.341	4,2	2,9	4,2
Unipersonal	16.491	16.491	16.491	-8,4	-8,4	-8,4
Dos adults sense fills dependents	34.449	17.225	22.966	7,4	7,4	7,4
Altres llars sense fills dependents	47.423	14.465	22.143	5,9	6,4	6,2
Amb fills dependents	40.561	10.761	18.691	-0,2	-2,9	-2,5
Un adult amb un o més fills dependents	22.613	9.094	14.319	13,6	1,7	7,0
Dos adults amb un o més fills dependents	39.959	10.894	18.994	-2,2	-2,6	-2,7
Altres llars amb fills dependents	52.514	10.885	19.135	-4,0	-5,0	-3,7
No consta	..	12.192	20.050	-	33,9	42,2
Total	33.321	13.527	20.049	1,7	1,4	1,3

Font: Idescat.

⁽¹⁾ La renda mitjana per persona s'obté dividint els ingressos nets de la llar entre el nombre de membres d'aquesta llar. En canvi, els ingressos per unitat de consum de la llar s'obtenen dividint els ingressos totals de la llar entre el nombre d'unitats de consum. Per determinar el nombre d'unitats de consum equivalents de les llars s'utilitza l'escala de l'OCDE modificada, que dona un pes d'1 al primer adult, un pes de 0,5 a la resta d'adults i un pes de 0,3 als menors de 14 anys.

⁽²⁾ Els fills dependents són la població menor de 18 anys i la que té entre 18 i 24 que viu almenys amb un dels pares i que és econòmicament inactiva.

Les dades de la darrera ECV estan datades l'any 2019, però la informació que s'hi recull es refereix a l'any anterior, és a dir, el 2018, quan el creixement de l'economia i l'ocupació ja feia quatre anys que mostrava signes de recuperació, després d'anys d'un fort ajust provocat

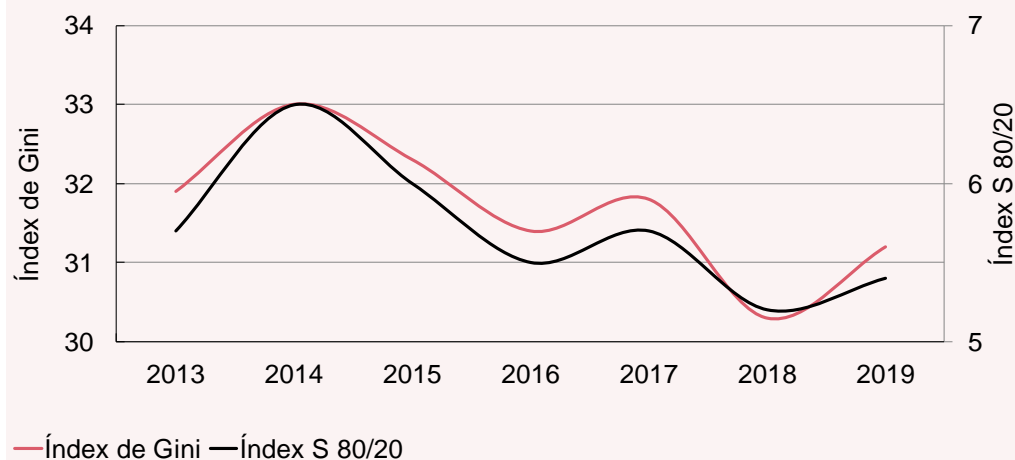
per la crisi que va començar el 2008. Això explica la millora dels ingressos mitjans de les llars que s'ha detectat en les darreres edicions de l'ECV. Concretament, la darrera enquesta mostra un creixement d'un 1,4 % en la renda mitjana de la població (l'any anterior el guany havia estat d'un 4,9 %), i d'un 1,7 % en el cas de les llars (l'any anterior l'augment havia estat del 4,3 %).

L'evolució de la renda mitjana de les llars difereix notablement entre les que tenen fills i les que no en tenen. Així, les llars sense fills dependents han vist augmentar la seva renda mitjana un 4,2 % entre 2018 i 2019, mentre que la renda mitjana de les llars amb fills dependents s'ha reduït un 0,2 % durant el mateix període.

Els principals indicadors de desigualtat experimenten un lleu repunt

Les dues mesures de desigualtat que publica l'Idescat coincideixen a mostrar una disminució en el global del període 2013-2019. Amb tot, el darrer any s'observa un lleu repunt respecte de l'any anterior: l'índex de Gini ha passat del 30,3 en l'ECV 2018 al 31,2, en la darrera ECV. Cal recordar que en situació de màxima igualtat distributiva, l'índex de Gini seria igual a zero; a mesura que augmenta la desigualtat, el coeficient de Gini s'aproparia a 100. Al seu torn, la ràtio S80/S20, que relaciona la renda total del 20% de la població amb ingressos més elevats i la del 20% amb ingressos més baixos, ha passat de 5,2 en l'ECV 2018 a 5,4 en l'edició 2019. Tant en el cas de l'índex de Gini com en la ràtio S80/S20, les xifres són més baixes que a l'inici de la sèrie homogènia, que comença el 2013.

Evolució dels principals índexs de desigualtat

Font: Idescat.

És evident que la crisi sanitària ha tingut un impacte gran en els ingressos de la població. Les microdades de l'edició de l'ECV del 2019 recullen els ingressos de l'any 2018, quan el context social i econòmic era molt diferent del que s'ha viscut durant la primera meitat de l'any 2020. Les primeres xifres disponibles per al 2020, procedents de microdades de nòmines ingressades a través de l'entitat financera CaixaBank, apunten a que la COVID-19 està accentuant les desigualtats que ja existien². Les dades (que evidentment no recullen ingressos provinents de l'economia informal) mostren que l'efecte de la COVID-19 ha estat molt gran en termes de desigualtat, però que el sector públic ha esmorteït aquest impacte de manera important. Així doncs, pel que fa a Espanya, el mes d'abril de 2020 l'índex de Gini havia crescut més de deu punts respecte del valor que tenia al febrer.

En canvi, quan s'incorporen les polítiques públiques que es van canalitzar a través de prestacions d'atur i els ERTO, l'increment de l'índex de Gini també va ser molt gran, però més contingut; entre febrer i abril va créixer en quatre punts.

Pel que fa a les comunitats autònomes, l'impacte més gran en termes de creixement de l'índex de Gini el van experimentar les illes Balears (amb un increment de més de 20 punts) i les Canàries (amb un increment de 17 punts), dues comunitats amb un pes del sector turístic més elevat. Les segueixen la Comunitat de Madrid i Catalunya, amb variacions en l'índex de Gini d'una mica més de deu punts. No obstant, després de les transferències del sector públic, l'increment de l'índex de Gini a Catalunya va ser de dos punts, un valor molt similar al de la Comunitat de Madrid.

L'indicador de pobresa monetària relativa baixa gairebé dos punts

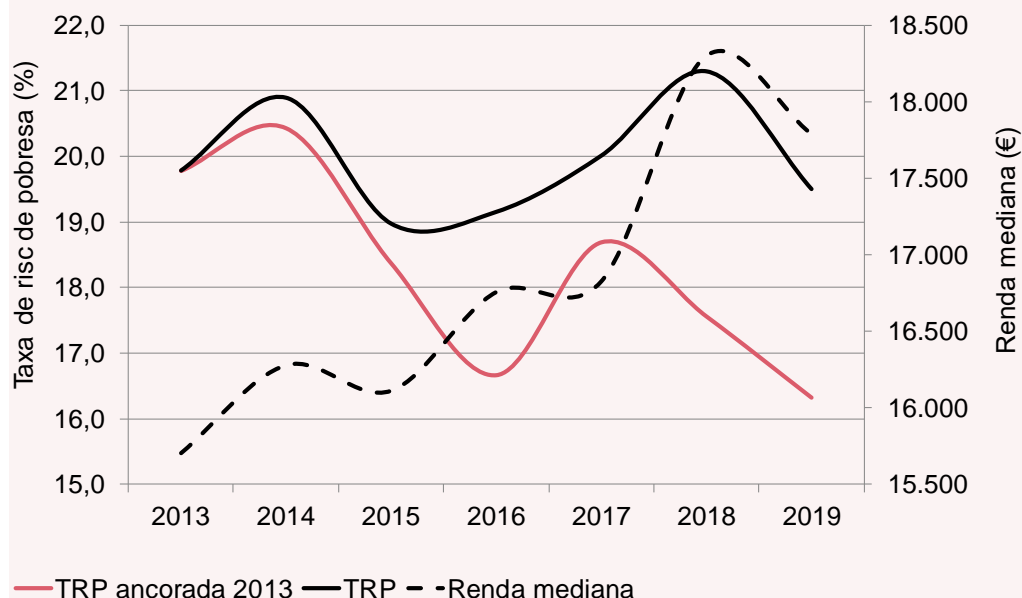
La taxa de risc de pobresa (TRP), que és l'indicador de pobresa relativa que s'utilitza en el marc europeu, s'obté calculant la proporció d'individus sobre la població total que se situen per sota d'una renda igual al 60 % de la mediana de la distribució d'ingressos.

² Oriol Aspachs (CaixaBank Research), Ruben Durante (ICREA-UPF, IPEG i Barcelona GSE), Alberto Graziano (CaixaBank Research), Josep Mestres (CaixaBank Research), Jose G. Montalvo (UPF, IPEG i Barcelona GSE) i Marta Reynal-Querol (ICREA-UPF, IPEG i Barcelona GSE).

En aquesta edició de l'ECV, la renda mitjana ha crescut però la renda mediana ha disminuït, de manera que el llindar de pobresa ha disminuït. Aquest fet s'ha traduït en un descens de la TRP, que ha passat del 21,3 % al 19,5 %. Així doncs, després de dos anys de creixement de la TRP, el 2019 es recuperen nivells similars als que hi havia l'any 2016.

Tot seguit es presenta un gràfic on es mostra l'evolució de la TRP entre els anys 2013 i 2019, que són els anys per als quals es disposa d'una sèrie homogènia. A més a més, aquest període recull els dos darrers anys de la crisi econòmica que es va iniciar l'any 2008 i els primers anys de la recuperació. En el gràfic també s'ha representat l'evolució de la renda mediana, a partir de la qual es calcula el llindar de risc de pobresa. Finalment, el gràfic inclou, en vermell, la TRP calculada amb un llindar de risc de pobresa ancorat l'any 2013. Aquesta darrera TRP també és rellevant, perquè permet veure quin percentatge de persones ha superat, l'any 2019, el llindar que el 2013 definia una persona com a pobra. Aquest llindar no depèn del creixement de la renda i no es veu afectat pel fenomen segons el qual una persona, sense variar la seva renda, pot ser considerada pobra un any i deixar-ho de ser el següent si es produeixen moviments del llindar. En aquest cas, el llindar s'ancora i es manté estable, i únicament es deflacta segons les variacions dels preus.

Taxa de risc de pobresa, renda mediana i taxa de risc de pobresa ancorada l'any 2013

Nota: la taxa de risc de pobresa ancorada en un any n permet veure quantes persones han superat, en anys posteriors, el llindar que definia una persona com a pobra l'any n . El llindar, doncs, es manté estable i només es deflacta segons les variacions dels preus.

Font: Idescat i elaboració pròpia.

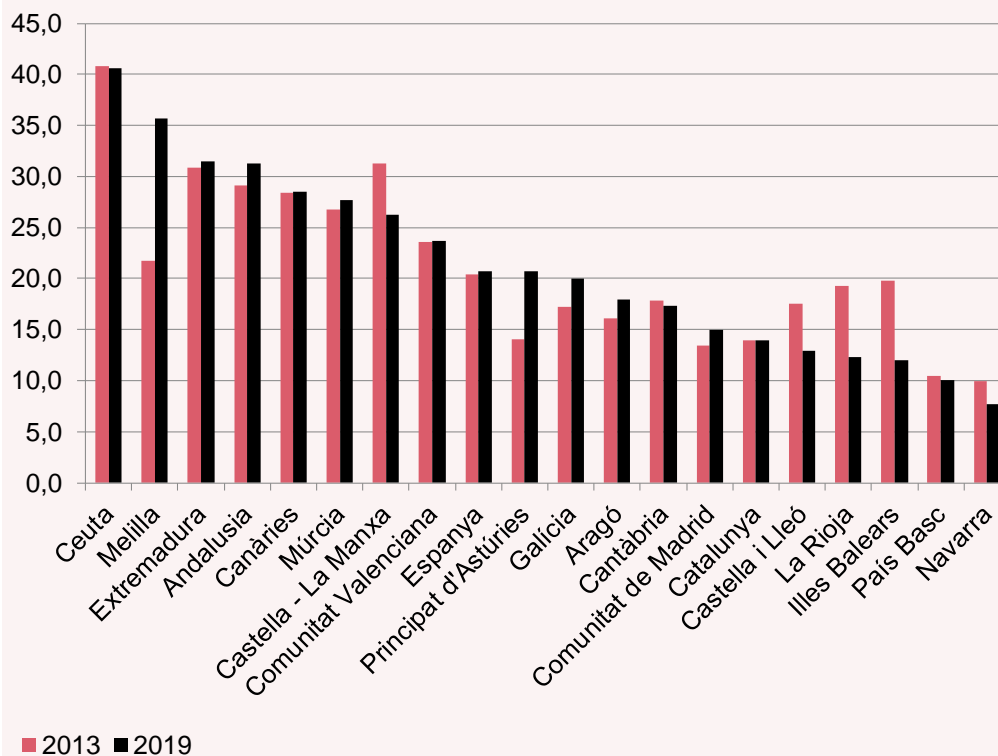
Així doncs, el que es pot comprovar és que la TRP relativa (amb el llindar relatiu de cada any i pintada de color negre en el gràfic) ha tornat a nivells similars als de l'any 2013, després d'un increment entre els anys 2015 i 2018. És habitual que el comportament de la TRP tingui una correlació positiva amb el de la mediana d'ingressos (representada amb una línia discontinua). Aquest fet és lògic, ja que és precisament el creixement de la renda mediana el que fa créixer el llindar i, per tant, el percentatge de persones que hi queden ubicades per sota. El llindar ancorat, representat en color vermell, ens ofereix una informació complementària: el 2013, el 19,8 % de les persones es trobaven per sota dels 9.422 euros anuals. L'any 2019, el percentatge de persones que es trobaven per sota d'aquests ingressos (deflactats segons les variacions de l'Índex de preus de consum) es va reduir en 3,5 punts percentuals (fins al 16,3 %).

En aquest punt de l'anàlisi convé fer atenció a dues dades que poden complementar i ajudar a entendre els canvis produïts en la part baixa de la distribució de la renda. En primer lloc, la intensitat de risc de pobresa, que mesura com de lluny estan respecte del llindar les persones de la part baixa de la distribució, ha disminuït el darrer any en 2,8 punts percentuals, i ha passat del 28,3 % al 25,5 %, la dada més baixa des del 2013. Així doncs, a la part baixa de la distribució sembla que s'han experimentat millores. De fet, la diferència d'aquest percentatge respecte del que es va registrar l'any 2014, el màxim de la sèrie és important, d'11,8 punts percentuals.

L'altra dada que il·lustra el comportament de la renda a la part baixa de la distribució és la taxa de risc de pobresa severa, és a dir, el percentatge de persones que tenen ingressos per sota del 40 % de la mediana. Aquesta dada és la mateixa que la de l'edició del 2018, 8,6 %, xifra que havia suposat una millora en 1,1 punts percentuals respecte de la dada de 2017. Semblaria, doncs, que una major part dels individus amb menys renda s'apropen al llindar.

A banda de la TRP que publica l'Idescat, calculada amb un llindar d'ingressos de les llars catalanes, l'INE publica un altra taxa de risc de pobresa basada en un llindar únic per a totes les comunitats autònomes i calculat a partir dels ingressos estatals. Aquesta taxa és la que publica l'Eurostat per als NUTS-2. Les xifres de pobresa que s'obtenen per a Catalunya són més baixes amb els càlculs de l'INE que els de l'Idescat, perquè el llindar d'ingressos espanyol és més baix que el català.

Taxa de risc de pobresa per comunitats autònomes. 2013 i 2019
(%)*

(*) El càlcul de les taxes de risc de pobresa s'ha fet a partir del llindar d'ingressos espanyol.
Font: INE.

Així doncs, si es té en compte el llindar d'ingressos estatal, la TRP a Catalunya el 2019 va ser del 13,9 %, tres dècimes per sobre de l'any anterior. Hi ha cinc autonomies amb una TRP més baixa: Castella i Lleó, La Rioja, les Illes Balears, el País Basc i Navarra. Per al global d'Espanya, la TRP va ser del 20,7 % el 2019, vuit dècimes menys que el 2018. En aquest sentit, és pertinent destacar que el llindar espanyol ha crescut el darrer any un 1,6 %, i que aquest fet ha anat acompanyat d'una evolució de la taxa de risc de pobresa a la baixa, una evolució que es pot considerar positiva perquè suggeriria que disminueix força el volum de persones que s'acumulen a la part baixa de la distribució.

Com hem vist fins ara, la TRP monetària permet identificar la població que viu per sota d'un llindar d'ingressos determinat. No obstant això, els ingressos monetaris no són l'únic factor per identificar la pobresa, sobretot quan es volen comparar àmbits i països diferents. Per aquest motiu, per intentar identificar la pobresa d'una forma multidimensional, es consideren tres indicadors, que donen lloc a un indicador genèric i de referència de la UE, denominat taxa de risc de

pobresa o exclusió social, o taxa AROPE (acrònim del seu nom en anglès, *At Risk of Poverty and/or Exclusion*). Els tres components a partir dels quals s'obté aquest indicador són els següents: 1) la taxa de risc de pobresa (el percentatge de població que viu per sota del llindar de risc de pobresa, que es fixa en el 60 % de la mediana dels ingressos per unitat de consum); 2) la taxa de privació material severa (o taxa PMS, que valora la carència forçada d'uns béns i serveis determinats); i 3) la taxa de persones que viuen en llars amb una intensitat de treball molt baixa (o taxa BIT, un indicador que valora la intensitat del treball a cada llar). El sistema d'agrupació per al càlcul de la taxa AROPE considera la població que satisfà, almenys, una de les condicions dels seus tres components.

En el quadre següent es presenten els resultats de Catalunya, obtinguts a partir dels dos llindars de referència, el català i l'espanyol, i es comparen amb els resultats d'Espanya.

Taxa de risc de pobresa o exclusió social i els seus components (%). 2019

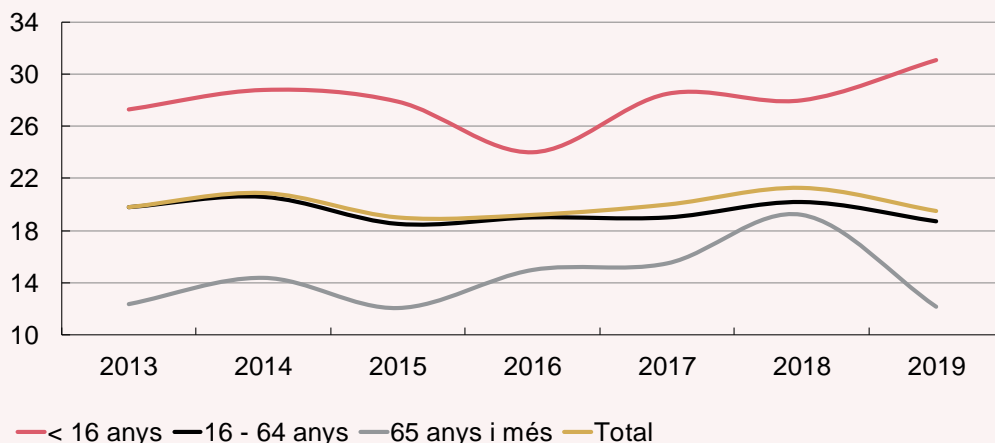
Font	Taxa de risc de pobresa	% de persones amb privació material severa	% de persones que viuen en llars amb baixa intensitat de treball	Taxa AROPE
Idescat	Catalunya: 19,5 %	Catalunya: 5,7 %	Catalunya: 8,3 %	Catalunya: 23,6 %
	Llindar català Catalunya: 13,9 %	Catalunya: 5,7 %	Catalunya: 8,3 %	Catalunya: 18,8 %
INE i Eurostat	Espanya: 20,7 %	Espanya: 4,7 %	Espanya: 10,8 %	Espanya: 25,3 %
	Llindar espanyol			

Font: Idescat, INE i Eurostat.

Si no es té en compte el lloguer imputat, les dones i la població més gran de 64 anys milloren la seva taxa de risc de pobresa

Les dades de l'Idescat amb desagregació per edats mostren una reducció de la taxa de risc de pobresa en els majors de 64 anys (12,2 %), que tradicionalment gaudeixen d'una situació millor que la dels altres trams d'edat, i se situa set punts per sota de la taxa de 2018 (19,2 %). La TRP de les persones de 16 a 64 anys es manté relativament estable (18,7 %), i 1,5 punts percentuals per sota de la taxa de 2018. La nota negativa és la dels menors de 16 anys, que registren una TRP del 31,1 %, la taxa més elevada de tota la sèrie homògena i 3,1 punts percentuals per sobre de la taxa de 2018.

Taxa de risc de pobresa per edat (%)

Font: Idescat.

En el quadre següent es mostra la TRP per sexe i per composició de la llar els dos darrers anys. Destaca la millora de la TRP de les dones, que el 2018 va assolir un màxim, amb una TRP del 24,1 %, i que el 2019 ha baixat fins al 20,7 %. Pel que fa a la TRP masculina, ha baixat una dècima respecte a la de l'any passat, i se situa en el 18,3 %.

Persones en risc de pobresa per sexe i per tipus de llar. 2018-2019

	2018		2019	
	Persones (milers)	Taxa (%)	Persones (milers)	Taxa (%)
Sexe				
Dones	913,0	24,1	792,8	20,7
Homes	668,8	18,4	673,9	18,3
Tipus de llar				
Sense fills dependents ⁽¹⁾	623,4	17,1	504,9	13,2
Unipersonal	210,2	26,7	212,9	26,5
Dos adults sense fills dependents	244,3	14,3	166,1	9,4
Altres llars sense fills dependents	169,0	14,9	125,9	10,0
Amb fills dependents ⁽¹⁾	950,8	25,3	959,5	26,3
Un adult amb un o més fills dependents	114,7	42,9	124,2	46,9
Dos adults amb un o més fills dependents	693,1	25,8	552,1	22,5
Altres llars amb fills dependents	142,9	18,0	283,1	30,3
No consta	7,6	24,6	2,4	15,3
Total	1.581,8	21,3	1.466,8	19,5

Font: Idescat.

⁽¹⁾ Els fills dependents són la població menor de 18 anys i la que té entre 18 i 24 que viu almenys amb un dels pares i que és econòmicament inactiva.

Pel que fa al tipus de llar, en el quadre es mostra que el risc de pobresa té més incidència en les llars amb fills dependents, amb una TRP del 26,3 %, que no pas en les llars on no hi viuen fills dependents (13,2 %).

Aquest fet és coherent amb l'elevada taxa de risc de pobresa que s'observa per als menors de 16 anys. També destaca el fet que a les llars monoparentals la taxa ha crescut quatre punts percentuals respecte de l'any anterior, i se situa en el 46,9 %.

En aquest punt, cal fer esment al fet que en l'edició del 2016 de l'ECV es van incloure nous indicadors de risc de pobresa que consideren com a ingrés el fet de disposar d'un habitatge en propietat (valorat com un lloguer imputat). Els resultats de l'estadística, tenint en compte aquests ingressos imputats, milloren els indicadors de pobresa dels col·lectius en què l'habitatge en propietat està més estès; és el cas dels més grans de 64 anys, que milloren la taxa de risc de pobresa, que es redueix del 12,2 % al 5,8 %.

La taxa AROPE es redueix 1,1 punts percentuals, a causa de de la millora de la taxa de risc de pobresa i de la taxa de persones amb privació material severa

Les dades més recents dels components de la taxa AROPE ens mostren un increment de 2,5 punts percentuals de la taxa BIT (Baixa Intensitat del Treball), que se situa, el 2019, en el 8,3 %. Aquest indicador és poc exigent amb la qualitat de l'ocupació a què es refereix: és suficient que les persones de la llar treballin més d'un 20% del seu potencial de treball perquè deixin de ser considerades dins del col·lectiu de baixa intensitat. La taxa BIT, doncs, no aporta gaire informació sobre la temporalitat i la precarietat d'aquesta nova ocupació i, a més, mostra un comportament oscil·lant que els darrers anys sembla estabilitzat al voltant del 8 %, per sota del valor dels anys inicials de la sèrie (10,8 % el 2013 i 12,0 % el 2014).

Pel que fa a la taxa de Privació Material Severa (PMS), en el darrer any ha baixat vuit dècimes i se situa en el 5,7 %. En el número d'abril de la Nota de Conjuntura Econòmica es va presentar una anàlisi del tipus de privacions més esteses i també de les que més havien crescut en l'edició de l'ECV de l'any 2018. Aquell any la taxa PMS havia crescut 1,5 punts percentuals, i en aquella anàlisi es determinava que la incapacitat per fer front a les despeses de llum i d'aigua era la privació que presentava un increment més important, especialment en el cas de les dones. Aquesta privació es troba englobada dins d'una altra de més àmplia, que contempla els retards en el pagament de les despeses relacionades amb l'habitatge principal, que el 2019 s'ha reduït set dècimes (vuit dècimes en el cas de les dones). Amb tot, la privació més estesa segueix sent la de la incapacitat per poder fer, com a mínim, una setmana de vacances l'any. Aquesta privació afectava el 27,6 % de la

població, quatre dècimes més que el 2018, però que, malgrat tot, representa una millora considerable si es compara amb el 43,6 % que es va registrar l'any 2013.

Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) i els seus components.

2013-2019 (%)

	Taxa de risc de pobresa	Taxa de privació material severa (PMS)	Taxa de persones que viuen en llars amb BIT	Taxa AROPE
2013	19,8	6,1	10,8	24,5
2014	20,9	6,3	12,0	26,0
2015	19,0	6,7	8,8	23,5
2016	19,2	5,5	7,2	22,5
2017	20,0	5,0	8,8	23,8
2018	21,3	6,5	5,8	24,7
2019	19,5	5,7	8,3	23,6

Font: Idescat.

La pobresa monetària a Catalunya afecta en menor mesura que a Espanya, però és més elevada que a Europa

Les dades comparatives respecte d'Espanya mostren uns resultats més favorables a Catalunya en tots els components de la taxa AROPE, excepte pel que fa a la taxa PMS, on la diferència és d'un punt. La diferència més important es produeix en la taxa BIT (8,3 %), que queda 2,5 punts percentuals per sota de la registrada a Espanya (10,8 %).

Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) i els seus components. Catalunya, Espanya i la Unió Europea. 2019 (%)

	Catalunya	Espanya	UE-28*
Taxa de risc de pobresa	19,5	20,7	17,1
Taxa de privació material severa (PMS)	5,7	4,7	5,9
Taxa de persones que viuen en llars amb BIT	8,3	10,8	8,8
Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE)	23,6	25,3	21,8

Font: Idescat, INE i Eurostat.

* 2018

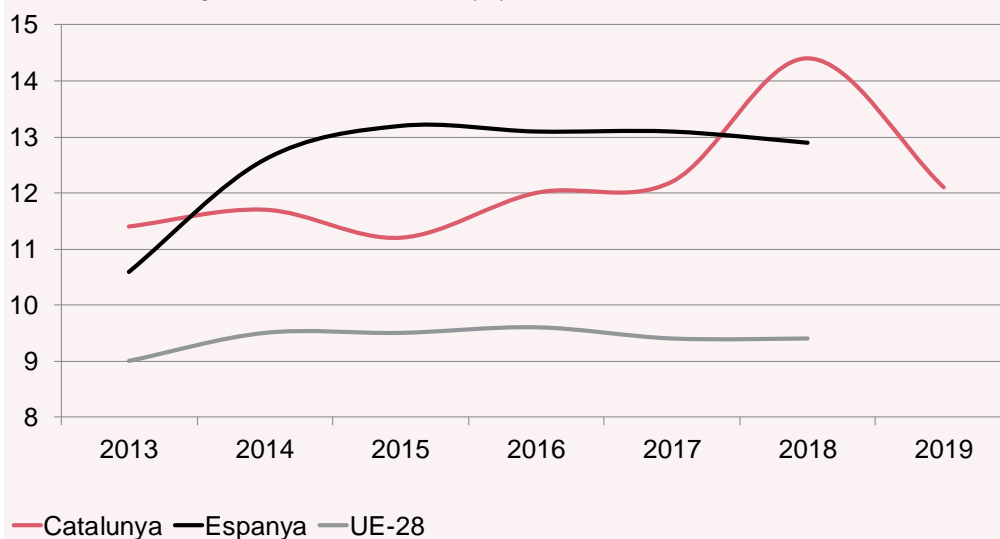
Les dades disponibles de la UE-28 corresponen al 2018 i, per tant, les comparacions estan subjectes als canvis que s'hagin produït el 2019. Els resultats de Catalunya del 2019 mostren una taxa de risc de pobresa monetària (del 19,5 %) superior a la taxa mitjana europea (del 17,1 % el 2018); la taxa AROPE a Catalunya (del 23,6 % el 2019) també és superior a la de la UE (del 21,8 % el 2018).

Després d'haver assolit un màxim l'any 2018, la taxa de risc de pobresa en el treball es redueix fins al 12,1 % el 2019

El 2019, el 12,1 % de les persones que van treballar no van aconseguir superar el llindar d'ingressos, mentre que al 2018 el percentatge havia arribat a un màxim del 14,4 %. Aquesta millora és especialment evident per a les persones de 18 a 24 anys, que enguany han registrat una taxa de risc de pobresa en el treball del 14,4 %, mentre que el 2018 va ser del 22,2 %. Pel que fa al gènere, sembla que el 2019 la pobresa en el treball afecta més als homes (12,5 %) que a les dones (11,5 %), si bé el 2018 el percentatge en les dones era més elevat.

La taxa de risc de pobresa en el treball a la UE-28 és del 9,4 % (dada de 2018), i s'escurcen les distàncies amb la dada catalana. Si la comparem amb les dades de l'any 2018 dels 28 països de la UE, la taxa de risc de pobresa en el treball a Catalunya és la cinquena més alta de la UE, només per darrere de Romania (15,0 %), Luxemburg (13,5 %), Espanya (13,0 %) i Itàlia (12,3 %).

Taxa de risc de pobresa en el treball (%)

Font: Idescat i Eurostat.